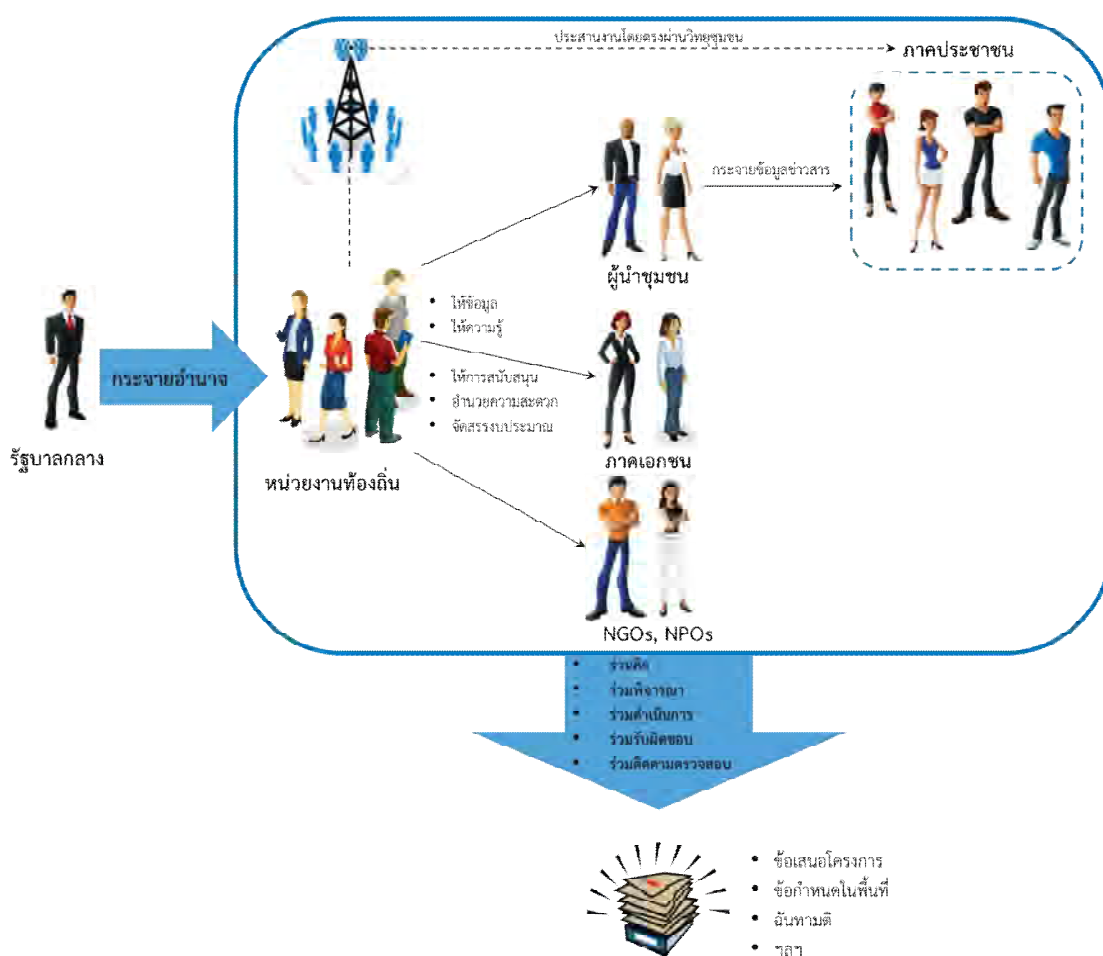


6. การส่งเสริมประสิทธิภาพท้องถิ่น

การส่งเสริมประสิทธิภาพท้องถิ่นเป็นบทบาทของราชการส่วนภูมิภาคในช่วงเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจะต้องสร้างความเข้มข้นในการส่งเสริมขีดความสามารถของท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันทุกๆ หน่วยงานท้องถิ่น ทั้งในจังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสงคราม ได้มีการสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชนตามนโยบายการกระจายอำนาจ โดยหน่วยงานท้องถิ่นจะได้รับคำสั่งจากส่วนกลางให้รับบทบาทเป็นผู้ประสานงาน ผู้ให้ความรู้ความเข้าใจ ผู้สนับสนุนการทำงานของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองทุกๆ ด้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน่วยงานท้องถิ่นนั้นรับบทเป็นพี่เลี้ยงให้กับภาคประชาชน นอกเหนือจากงานบริหารจัดการอื่นๆ ที่ต้องปฏิบัติ (ดังแสดงในภาพที่ 5-3)



ภาพที่ 5-3 รูปแบบการดำเนินงานในปัจจุบันของหน่วยงานท้องถิ่นกับการทำงานของภาคประชาชน

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

5.2.3 นโยบายสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นกับภาคประชาชน

การบริหารงานของหน่วยงานท้องถิ่นในปัจจุบันนี้ได้มีการกำหนดนโยบายในการบริหารเทศบาลโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเป็นหลักในทุกภารกิจ ทุกยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายและภาคประชาชน ภายใต้โมเดลสำโรงใต้ ที่ว่า “ยึดปัญหาความต้องการของประชาชน สังคม เป็นศูนย์กลางสร้างให้ทุกส่วนตระหนักรู้ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของด้วยกัน” โดยการตอบสนองความต้องการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบความโปร่งใส ซึ่งการกระจายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้น เริ่มต้นจากกระบวนการให้ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลในรูปวารสาร แผ่นพับ บ้ายประชาสัมพันธ์จดหมายเหตุ ระบบกระจายเสียงไร้สาย เว็บไซต์เทศบาล เป็นต้น และผ่านผู้นำชุมชน ซึ่งนับเป็นการสื่อสารแบบสองทาง การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็น การจัดทำประชาพิจารณ์โครงการที่มีผลกระทบ การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นต้น การร่วมเสนอโครงการ การร่วมดำเนินงานในโครงการ กิจกรรมการตรวจสอบและประเมินผลโครงการ

ในส่วนที่เป็นการกระจายอำนาจ หน้าที่ที่เทศบาลต้องดำเนินการภายใต้ภารกิจตามกฎหมายนั้น ได้กระจายอำนาจในลักษณะให้ชุมชนจัดทำโครงการเสนอมายังเทศบาล เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ในกิจการที่อยู่นอกเหนือภาระที่ชุมชนจะดำเนินการได้ โดยเทศบาลก็จะกระจายภารกิจในรูปของเงินอุดหนุนชุมชนไปดำเนินการด้านสาธารณะในชุมชน และบางกิจกรรมเทศบาลก็จะเป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน โดยการดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ มีการกำหนดแผนงาน โครงการ ดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ เช่น

- 1) โครงการปายายเลน โดยความร่วมมือของเทศบาล กลุ่มอนุรักษ์ และบริษัทเอกชน โครงการคัดแยกขยะ เพื่อนำมาผลิตไฟฟ้า จังหวัดระยอง
- 2) โครงการจัดงานประเพณีอาหารดีเจดียน์หัววัดบางหัวเสือ ที่เป็นการริเริ่มโดยชุมชน เทศบาลโรงเรียน จังหวัดสมุทรปราการ
- 3) โครงการแห่ยอดพระเจดีย์ทรายวัดบางหญ้าแพรก ที่เป็นการริเริ่มโดยชุมชนในเขตตำบลบางหญ้าแพรกและละแวกใกล้เคียง โดยเทศบาลให้การสนับสนุนเป็นเจ้าภาพร่วมกัน จังหวัดสมุทรปราการ
- 4) โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์ประจำปี โดยเทศบาลเป็นเจ้าภาพ ร่วมกับภาคประชาชน ชุมชนในเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ
- 5) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี โดยการจัดทำแผนชุมชน การประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการ เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายโครงการกิจกรรมตอบสนองความ

ต้องการโดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนในรูปภาคประชาชน คณะกรรมการกลั่นกรอง
แผนงานโครงการ

- 6) โครงการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี โดยเทศบาลได้ให้หน่วยงาน
เอกชนเป็นผู้ดำเนินงานในการตรวจสอบผลการดำเนินงานประจำปีของเทศบาล เพื่อให้เกิด
ความโปร่งใส จึงเท่ากับเป็นการกระจายอำนาจของระบบการตรวจสอบการทำงานให้ภาค
ประชาชน ประชาชนร่วมในการตรวจสอบ
- 7) โครงการอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำชุมชน เทศบาลได้จัดทำโครงการเพื่อปลูก
จิตสำนึกให้อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำชุมชน ได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมที่เทศบาล
ดำเนินการ โดยมีภารกิจที่ได้รับมอบหมาย คือการสื่อสารที่ดีกับประชาชนในชุมชนทุกชุมชน
ในรูปของการลงพื้นที่เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเทศบาล ข้อมูลข่าวสารเทศบาลไปยังชุมชนทุก
ครัวเรือน และช่วยเป็นสื่อกลางระหว่างเทศบาลกับชุมชน
- 8) โครงการเวทีชาวบ้าน เทศบาลได้จัดทำโครงการเพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็น ปัญหาความ
ต้องการจากประชาชนในชุมชน และจากผู้นำชุมชน สมาชิกเทศบาล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยมีฝ่ายบริหาร ฝ่ายพนักงานประจำ ฝ่ายข้าราชการ
ส่วนภูมิภาค ตำรวจท้องถิ่น ร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นและนำเสนอแนะนโยบายแนวทางการ
ปฏิบัติราชการ นโยบายของรัฐบาลที่ประชาชนควรรับรู้ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่าง
ยั่งยืน

จากโครงการดังกล่าว ทำให้องค์กรและท้องถิ่นได้รับการพัฒนามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีซึ่งเป็น
ประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่น แนวโน้มในอนาคตจะต้องกระจายภารกิจ หรือถึงทุกภาคส่วนให้
มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม โดยเทศบาลจะต้องกำหนดกิจกรรมและช่องทางที่จะให้ประชาชน
มีส่วนร่วมดำเนินการ และกระจายภารกิจให้ประชาชน ชุมชนดำเนินการด้วยตนเอง โดยเทศบาลเป็นผู้กำกับ
ให้คำปรึกษาแนะนำ จนชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป



ภาพที่ 5-4 โครงการต่างๆ ที่หน่วยงานท้องถิ่นทำร่วมกับภาคประชาชน

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

โครงการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือเพื่อส่งเสริมการทำงานภาคประชาชน

ทุกๆ เทศบาลต้องจัดทำโครงการอบรมอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำชุมชน โดยการเปิดรับสมาชิกในชุมชนที่มีจิตอาสาเข้ามาทำหน้าที่ร่วมกับเทศบาลในการสื่อสารข้อมูลระหว่างเทศบาลกับประชาชนในชุมชนซึ่งจะทำให้รูปของการช่วยเหลือเทศบาลในการส่งข่าวสารเทศบาล จดหมายข่าว ข้อมูลด้านต่างๆ ของเทศบาลไปยังชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างเทศบาลกับชุมชนท้องถิ่นนอกจากนั้นเทศบาลยังมีระบบกระจายเสียงไร้สายที่ออกอากาศจากเทศบาลไปยังชุมชนให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเทศบาลทั่วทุกชุมชน บทบาทอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำชุมชนก็จะช่วยดูแลทรัพย์สินของเทศบาล จุดใดบกพร่องชำรุดก็จะมีกรรายงานมายังเทศบาล เพื่อดำเนินการแก้ไขให้หรือจุดที่ยังติดตั้งไม่ถึงก็แจ้งเทศบาลเพื่อดำเนินการติดตั้งให้อย่างทั่วถึง จึงเป็นการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างเทศบาลกับชุมชน

- จุดแข็ง (ข้อดี)
 - 1) ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงประชาชนรวดเร็วทั่วถึง
 - 2) อาสาสมัครมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 - 3) เกิดการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาล
- จุดด้อย (ข้อเสีย)

- 1) เขตเทศบาลเป็นสังคมเมือง การทำหน้าที่ของอาสาสมัครอาจมีเวลาไม่เพียงพอเนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว
- 2) ความขัดแย้งระหว่างอาสาสมัครบางส่วนกับผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
- 3) ประสิทธิภาพในการสื่อสารของอาสาสมัครยังอ่อนประสบการณ์ เนื่องจากไม่ได้คัดจากผู้มีความรู้ที่สูงนัก การปฏิสัมพันธ์บางเรื่องก็อาจเกิดความไม่เข้าใจในข้อมูลและผู้รับข้อมูล

5.2.4 ประโยชน์ของการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชน

ประโยชน์ที่แท้จริงของภาคประชาชนคือ การมีภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม นั่นคือ ร่วมจัดการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ว่าเขาคือ ประชาชนคนหนึ่ง แต่คนกลุ่มนี้จะมีแค่บางส่วน บางคนมาด้วยจุดประสงค์ที่ดี เป็นตัวแทนหมู่บ้าน ชุมชน มีความรู้ที่ดี รู้หลักการ ความสำคัญของภาคประชาชน ภาคประชาชนจะมีแทบทุกหน่วยงาน เนื่องจากทุกส่วนราชการจะกระตุ้นให้ภาคประชาชนร่วมตัวกันเสมือนเป็นแขนขาให้กับหน่วยงาน เช่น หน่วยงานสาธารณสุขก็มีกลุ่ม อสม. เป็นต้น มีการให้ชุมชนแสดงความคิดเห็น ร่วมแสดงสิทธิประโยชน์ (บทสัมภาษณ์นายเนตร วงศาโรจน์ ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม, เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556) ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ เช่น

- 1) ภาคประชาชน หรือชุมชน มีความเข้มแข็ง และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น หรือหน่วยงานราชการมากขึ้น เกิดการพัฒนาาร่วมกันอย่างยั่งยืน
- 2) การเมืองท้องถิ่นมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น
- 3) ส่งเสริมให้รัฐบาลกลางกระจายงบประมาณสู่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการพัฒนาที่มีศักยภาพ

5.2.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นต่อการพัฒนาเมืองร่วมกับภาคประชาชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นทั้งสามเขตพื้นที่ พบว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีอุปสรรคของการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชน โดยสาเหตุที่พบนั้น มีหลากหลายสาเหตุตามแต่สถานการณ์ และบริบทของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นประเด็นหลักๆ ได้ดังต่อไปนี้

- 1) **ด้านงบประมาณจากส่วนกลาง:** งบประมาณจากส่วนกลางที่กระจายไปสู่แต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันสูง ทำให้จังหวัดที่ได้รับงบประมาณน้อยมีอุปสรรคด้านการงบประมาณในการส่งเสริมการทำงานของภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดที่ได้รับงบประมาณสูงกว่า ยกตัวอย่างเช่น เทศบาลตำบลอัมพวาได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าจังหวัดอื่น เนื่องจากมีสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ทั้งที่มีสัดส่วนประชากร หรือจำนวน

ทรัพยากรในพื้นที่ที่ต้องบริหารจัดการไม่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ทำให้ยากแก่การอนุมัติ หรือจัดสรรงบประมาณให้แก่ภาคประชาชนที่เสนอโครงการต่างๆ ต่อเทศบาล ซึ่งบางโครงการเป็นโครงการที่ดีที่เทศบาลกับภาคประชาชนควรทำงานร่วมกัน แต่ตัวเทศบาลเองจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสม และความจำเป็นที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (บทสัมภาษณ์ท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556)

2) ด้านการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นสู่ภาคประชาชน: ซึ่งยังมีความยากลำบากเนื่องจากภาคประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความชัดเจนในการเรียกร้องและบริหารงบประมาณที่ได้รับจากหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ที่ประสบปัญหาดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานเองกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน ทั้งที่ กลุ่มของภาคประชาชนมีอิสระที่จะของบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ และภาคเอกชน แต่หากจะของบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นต้องมีการพิจารณาโครงการว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลหรืออบต.หรือไม่ หากเทศบาลมีโครงการในเทศบัญญัติก็สามารถทำได้เลยมีความคล่องตัว แต่มีภาคประชาชนหลายแห่งเข้าใจว่าหน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในทุกๆ เรื่องก็จะมาทำเรื่องที่เทศบาลโดยตรง ซึ่งเทศบาลไม่มีอำนาจหน้าที่ เช่น การจัดให้ภาคประชาชนไปดูงานที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของเทศบาล (บทสัมภาษณ์คุณณัฐฉัตร นวเพ็ญกุล หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2556) ตัวอย่างเช่น การของบประมาณสนับสนุนของภาคประชาชนจากเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายซึ่งยังขาดความถูกต้องตามกระบวนการร้องขอของงบประมาณจากภาครัฐ ทั้งที่เทศบาลได้จัดการอบรมและให้ความรู้กับภาคประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนกับของงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยปัญหาที่ประสบนั้นได้แก่ ปัญหาการเรียกร้องของงบประมาณที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอกหรือภาคเอกชน ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ให้การสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชน แต่บางครั้งจำเป็นมีการจัดสรรงบประมาณผ่านหน่วยงานท้องถิ่น เช่น เทศบาล หรืออบต. ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดสรรงบประมาณ และมีความใกล้ชิดกับภาคประชาชนมากที่สุด เมื่อภาคประชาชนมีความติดขัดในการขอของบประมาณดังกล่าว จึงอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเทศบาลกับภาคประชาชนต่อไป (บทสัมภาษณ์ท่านนายกเทศมนตรีเมืองปู่เจ้าสมิงพราย, เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556) ซึ่งปัญหาความแปลกแยกนี้อาจจะต้องมีตัวกลางเข้ามาให้ข้อมูลเชิงลึกกับภาคประชาชน เช่น เจ้าหน้าที่เทศบาลเอง หรือจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่แท้จริงแก่ภาคประชาชน หรือเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ภาคประชาชนที่เสนอโครงการของงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่น

3) ด้านการเมือง: ปัจจุบันถึงแม้ว่าหลายๆ เทศบาลหรือหน่วยงานท้องถิ่นอื่นๆ พยายามมุ่งทำผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งส่งผลต่อการประเมินผลงานของเทศบาล หรืออบต. นั้นด้วย ทำให้หลายๆ หน่วยงานท้องถิ่นเร่งทำผลงานเพื่อหวังผลดังกล่าว โดยตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนเพียงบางกลุ่ม หรือประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นฐานคะแนนเสียงให้กับหน่วยงานท้องถิ่นนั้นๆ ที่มากจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเอง ทำให้บางโครงการขาดการพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเร่งด่วน และความถูกต้องตามหลักกฎหมาย และหลักจริยธรรม

4) ด้านกฎหมาย: เรื่องของข้อกำหนดเป็นอุปสรรคมากที่สุด ต้องปรับปรุงอีกเยอะ เนื่องบริบทของความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจมันเริ่มจะขยายตัวแต่ข้อกำหนดมีข้อจำกัด บางครั้งท้องถิ่นจะสร้างอะไรต้องมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อจำกัด ทำให้โครงการล่าช้า กระบวนการเยอะขึ้น เป็นการเพิ่มขึ้นตอนของโครงการ นอกจากนี้ กฎหมาย พระราชบัญญัติ หรือเทศบัญญัติที่กำหนดไว้นั้นไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้จริง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายๆ หน่วยงานท้องถิ่นขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ หรือความเข้าใจที่แท้จริงของวัตถุประสงค์ของข้อกำหนดแต่ละข้อ อีกทั้งการสื่อสารระหว่างเทศบาลไปยังชุมชนยังไม่ทั่วถึง ทำให้ชุมชนเข้าไม่ถึงข้อกำหนดกฎหมายนั้นหรือข้อมูลข่าวสารที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้ประชาชนอยากจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น

5) ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน: ภาคประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (NGOs/NPOs) หรือก่อตั้งมาจากความเดือนร้อน ความสนใจร่วมของกลุ่มประชาชน เองนั้นจะมีแนวโน้มการทำงานที่แปลกแยกกับหน่วยงานท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้น หน่วยงานของรัฐ เช่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น แต่นายณรงค์ วงศาโรจน์ ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม (บทสัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556) ให้ความคิดเห็นว่า ปัจจุบันภาคประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากอดีต บางครั้งภาคประชาชนก็สนับสนุนการทำงานของภาครัฐในกรณีที่มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายของรัฐซึ่งเป็นแนวทางมาตรฐานที่ทุกหน่วยงานต้องทำ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะราบรื่น แต่ก็จะมีกลุ่มที่ออกมาต่อต้านแต่หน่วยงานท้องถิ่นก็รับฟังความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตยและหลักจริยธรรมอีกด้วย เนื่องจากเสียงข้างมากที่เกิดจากหลักประชาธิปไตยนั้นอาจขาดความถูกต้องตามทำนองครองธรรมก็เป็นได้ ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงหลักจริยธรรมและความถูกต้องด้วย โดยภาคประชาชนในปัจจุบันมีหลากหลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มจัดตั้ง กลุ่มที่แสวงหาหรือปกป้องผลประโยชน์ของตัวเอง ซึ่งไม่ได้มีปัญหาที่รูปแบบการจัดตั้ง แต่เป็นปัญหาที่ตัวกลุ่มบุคคลและแนวคิดของพวกเขามากกว่า โดยส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งจังหวัดไหนมีการวางผังเมืองที่เป็นแบบแผนมักจะมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์แอบแฝงเข้ามา

6) ด้านลักษณะโครงสร้างทางสังคม: เนื่องจากลักษณะประชากรในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาและสร้างการมีส่วนร่วมไม่เอื้ออำนวย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น จังหวัดระยองและจังหวัดสมุทรปราการ ประชาชน หรือกลุ่มองค์กรต่างๆ ยังให้ความร่วมมือในบางกิจกรรมน้อย เนื่องจากเป็นสภาพสังคมเมือง และอยู่ในย่านการค้า อุตสาหกรรม อีกทั้ง สองจังหวัดนี้ยังประสบกับปัญหาเดียวกันคือ ปัญหาผู้อพยพแรงงาน หรือกลุ่มประชากรแฝง ซึ่งมักไม่ให้ความร่วมมือ และก่อปัญหาในชุมชน เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น และประชาชนกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

กล่าวโดยสรุปคือ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเหล่านี้เกิดจากพื้นฐานด้านทรัพยากร คือ 1) ทรัพยากรด้านงบประมาณ และ 2) ทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณและการขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำงานพัฒนาเมือง ส่งผลเกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาเมืองและเกิดข้อขัดแย้งกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม หากมีการบริหารจัดการที่ดีด้านงบประมาณ และมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเพื่อพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน ก็สามารถลดอุปสรรคของการทำงานพัฒนาเมืองร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนได้

5.3 สรุปผลทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทโดยหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อริเริ่มการวางแผนพัฒนาเมือง

ความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมืองเมืองที่น่าอยู่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากหน่วยงานท้องถิ่น (เทศบาล หรือ อบต.) จำนวน 4 ท่าน และท่านท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัด (จังหวัดสมุทรปราการ, จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดระยอง) ที่กำหนดไว้เป็นพื้นที่ศึกษาในการงานวิจัยชิ้นนี้ จำนวน 3 ท่าน เกือบทุกท่านให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความเป็นไปได้อย่างสูงในการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมืองเมืองที่น่าอยู่ โดยแต่ละท่านให้ความคิดเห็น ดังต่อไปนี้

นายเนเรศ วงศาโรจน์ ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม (บทสัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556) กล่าวว่า “การทำงานร่วมกับภาคประชาชนนั้นดี ขึ้นอย่างแน่นอน แต่ต้องสร้างความคิดเห็นที่ถูกต้องแก่ภาคประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ปัญหาการทำงานของภาครัฐกับภาคประชาชนมักจะเกิดกับภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเอง เช่น กลุ่ม NGOs NPOs ส่วนภาคประชาชนที่จัดตั้งหรือสนับสนุนโดยภาครัฐนั้นจะสามารถควบคุมได้ง่ายกว่า กลุ่มของภาคประชาชนนั้นส่วนใหญ่จะมาจากการรวมตัวกันตามความสนใจเฉพาะกลุ่มทำให้สนใจแต่เรื่องสิทธิและผลประโยชน์ของตัวเอง ไม่สนใจกลุ่มอื่น ดังนั้นควรมีการกำกับโครงสร้างของประชาชน คือ ควรมีการกำกับดูแล หรือจัดตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงจากหน่วยงานภายนอกเข้าไปตรวจสอบดูแลการทำงานของภาคประชาชนด้วย โดยสรุปการทำงานของภาคประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ประชาชนต้อง 1) เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง 2) มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนหรือถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเอง”

คุณณัฏสร ประเสริฐสุภกุล นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ (บทสัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2556) ได้ชี้แจงในประเด็นต่างๆ เพิ่มเติมว่า “เรื่องเมืองเป็นปัญหาต้องมีการบูรณาการไม่ใช่แค่อปท.ที่ต้องรับผิดชอบ ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชน ส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่ต้องดูแล ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นงานบูรณาการทั้งสิ้น สาเหตุที่ประชาชนยังไม่เข้มแข็งเนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการยังมีจุดอ่อนเรื่องประชากรแฝง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งงานมีประชากรย้ายเข้าเป็นจำนวนมาก ประชากรเหล่านี้ยังขาดความรักและห่วงแหนท้องถิ่น ไม่อนุรักษ์ดูแลรักษาเมืองที่เขาอยู่ ดังนั้นเวลาเปิดประชาคม ประชาชนที่เป็นประชากรแฝงจะไม่มาเข้าร่วมประชุมเนื่องจากเป็นการเสียเวลาในการทำงาน ส่วนประชาชนดั้งเดิมนั้นจะเข้าร่วม แต่บทสรุปก็ไม่ใช่เสียงส่วนร่วมเนื่องจากเป็นเพียงประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น”

คุณณวัฒน์ โตศักดิ์ ท้องถิ่นจังหวัดระยอง (บทสัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2556) กล่าวว่า “การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนมีความเป็นไปได้แน่นอน เนื่องจากเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เริ่มจากเรื่องของการติดต่อสื่อสาร มีการรวมกลุ่มกันง่ายขึ้น อีกทั้งตัวบทกฎหมายนั้นเอื้อต่อการรวมกลุ่มการทำงานของภาคประชาชน การแสดงความคิดเห็น การเข้าถึงข้อมูลของรัฐเนื่องจากมีหลักประกันทางกฎหมายให้หน่วยงานของรัฐรับเข้าไปพิจารณา โดยผ่านคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

เป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งขึ้นเป็นองค์การมหาชนโดยนายกรัฐมนตรี ได้รับเลือกจากตัวแทนภาคประชาชนที่มีความหลากหลายในจังหวัด แล้วเอาประเด็นต่างๆ ในพื้นที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จากนั้นจะแจกจ่ายประเด็นที่ได้จากการประชุมไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบติดตามตรวจสอบ และดูแลในชั้นตอนถัดไป”

นายกเทศมนตรีเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ (บทสัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556) ให้ความเห็นว่า ในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายนั้นมีความเป็นไปได้ไม่น้อยที่หน่วยงานท้องถิ่นจะทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมือง เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านตัวบทกฎหมายที่ให้อำนาจเทศบาลดำเนินการหรือจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยยึดประโยชน์และความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เทศบาลต้องจัดรูปแบบหรือกำหนดวิธีการที่จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม หรือกระจายอำนาจสู่ภาคประชาชน โดยเทศบาลเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในฐานะหน่วยงานปกครองหรือเจ้าหน้าที่ปกครอง ในทุกยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลสามารถสร้างการมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนชุมชนดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ แต่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝง และเป็นกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะที่เทศบาลจัดขึ้น

จากรูปแบบการทำงานร่วมกันของหน่วยงานท้องถิ่น อย่างเทศบาล หรือ อบต. กับภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง การศึกษาครั้งนี้ค้นพบประเด็นที่แตกต่างของการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคประชาชน จากลักษณะทางกายของพื้นที่ คือ ความแตกต่างระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบจัดการในเขตเมืองกับเขตชนบท โดยการศึกษาพบว่า หน่วยงานท้องถิ่นที่บริหารจัดการดูแลพื้นที่เมื่อนั้น ส่วนใหญ่จะได้รับงบประมาณมากกว่าหน่วยงานท้องถิ่นที่บริหารจัดการพื้นที่ชนบท ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ในเขตเมืองนั้นมีจำนวนประชากรที่หนาแน่นกว่าเขตชนบท จึงจำเป็นต้องได้รับงบประมาณที่จัดสรรให้จำนวนมากกว่า หรือพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่า ด้านกำลังคนพบว่า อปท.ในเขตเมืองจะได้รับการจัดสรรบุคลากรในสัดส่วนที่พอเหมาะ อย่างเช่น เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ในขณะที่ อปท. ในเขตชนบทนั้นบางแห่งยังขาดแคลนบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ อปท.ในเขตเมืองจะมีข้อได้เปรียบด้านงบประมาณและจำนวนบุคลากร แต่ด้วยบริบทของพื้นที่เมืองก็ทำให้ อปท.ในเขตเมืองต้องประสบกับปัญหาความยากลำบากในการดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการของรัฐ เนื่องจาก ในเขตเมืองนั้นต้องประสบกับปัญหาประชากรแฝง ซึ่งเป็นคนจากพื้นที่อื่นเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในเขตเมือง ฉะนั้นประชากรกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นแต่ผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือผลประโยชน์ของกลุ่มตนเป็นหลัก จะขาดความตระหนัก ความรักและห่วงแหนถิ่นที่อยู่ อีกทั้งยังเป็นภาระของเทศบาลหรือหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ดูแล และต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อประชากรกลุ่มนี้ด้วย นอกจากนี้ปัญหาด้านประชากรแฝงยังส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่เขตปกครองของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นๆ กล่าวคือ ปัญหาทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญา เวสารัชช (2526) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคมนั้นเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. ความแตกต่างในสังคม ด้านรายได้ อำนาจ และฐานะทางเศรษฐกิจ
2. ระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย
3. ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแจกแจงทรัพยากร



ภาพที่ 5-5 แสดงความแตกต่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมืองและชนบท

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

นอกจากนี้ ปัญหาของการทำงานร่วมกัน อปท. ในเขตเมืองกับภาคประชาชนนั้นยังประสบกับปัญหาการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึงเมื่อเทียบกับการกระจายข่าวสารของ อปท. ในเขตชนบทที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้ ตัวแทนของกลุ่มประชาชนเป็นกุญแจสำคัญในการกระจายข้อมูลข่าวสาร หากตัวแทนประชาชนหรือตัวแทนกลุ่มใกล้ชิดกับประชาชนก็จะส่งผลให้การกระจายข้อมูลข่าวสารนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และอีกปัญหาหนึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน คือ ข้อจำกัดด้านเวลาของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เมือง เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง เพราะส่วนใหญ่ประชาชนในเมืองจะประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รับจ้างเป็นต้น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ค่อนข้างไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น ทำให้ข้อจำกัดด้านเวลาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตเมืองกับภาคประชาชน โดยแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมักมีเวลาอาศัยอยู่บ้านช่วงหลังเลิกงานและมีเวลาเข้าร่วมการประชุมกลุ่มต่างๆ หรือโครงการของหน่วยงานท้องถิ่น

ตารางที่ 5-2 สรุปทัศนคติของหน่วยงานท้องถิ่นกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน

หัวข้อ	หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดระยอง			หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ			หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม		
	ท้องถิ่นจังหวัด	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครระยอง		ท้องถิ่นจังหวัด	นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย		ท้องถิ่นจังหวัด	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา	
สนับสนุนนโยบายการทำงานร่วมกับภาคประชาชน	-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน โดยเฉพาะโครงการกลุ่มอาชีพ เช่น จักสาน กลุ่มซ่อมมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น และการสนับสนุนด้านการศึกษาในชุมชน	-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน โดยเฉพาะโครงการป่ายายเลน โดยความร่วมมือของเทศบาล กลุ่มอนุรักษ์ และบริษัทเอกชน โครงการคัดแยกขยะ เพื่อนำมาผลิตไฟฟ้า		-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชนด้านการจัดการขยะ	-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน โดยเฉพาะงานประเพณีต่างๆ ที่เป็นการริเริ่มโดยชุมชน เทศบาล โรงเรียน จังหวัดสมุทรปราการ		-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชน แต่ไม่แน่ชัดว่ากลุ่มของภาคประชาชนใดที่โดดเด่น ชัดเจนที่สุด	-ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคประชาชนโดยสิ้นเชิง เช่น การพาไปทัศนศึกษาดูงาน	
การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	-อาศัยเครือข่ายของอปท. โดยแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจนแล้วมาสร้างเครือข่าย รวดเร็ว ชุมชนที่เชื่อมโยงกันกับภาคประชาชน และควรมีการแลกเปลี่ยนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น เทศบาลนครระยอง เรียงรู้รูปแบบการทำงานของเทศบาลเมืองมาบตาพุด นอกจากนี้อปท.ควรเปิด	-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) โดยอาศัยเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ	-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) แต่ยังไม่สูงมากนัก	-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) โดยอาศัยเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ	-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) โดยอาศัยเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ		-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) แต่ยังไม่สูงมากนัก	-มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (กระทำตามกฎหมายที่กำหนดว่าต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง) แต่ยังไม่สูงมากนัก	

หัวข้อ	หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดระยอง		หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ		หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
	ท้องถิ่นจังหวัด	รองนายกเทศมนตรี เทศบาลนครระยอง	ท้องถิ่นจังหวัด	นายกเทศมนตรีเทศบาล เมืองปู่เจ้าสมิงพราย	ท้องถิ่นจังหวัด ตำบลอัมพวา
อุปสรรคในการ ทำงานร่วมกับภาค ประชาชน	โอกาสให้ประชาชนกล้า คิด กล้าแสดงความคิดเห็น โดยเริ่มจากการ ประชุมกลุ่มย่อยก่อน - ควรมีการสื่อสารที่ถูกต้อง การทำ Mind Map อย่างง่ายเป็นสิ่งที่ดีที่สื่อสารให้ชาวบ้าน เข้าใจ				
	-ระยองมีประชากรแฝง เยอะเนื่องจากเป็นเมือง อุตสาหกรรมทำให้ยัง ขาดความตระหนักใน การพัฒนาเมืองร่วมกัน กับหน่วยงานท้องถิ่น และคนในชุมชนเอง	-เทศบาลมีข้อจำกัดด้าน งบประมาณ และมีข้อ กังวลเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของเทศบาลเองที่ อาจจะซ้อนทับกับองค์การ บริหารส่วนจังหวัดระยอง - ประชาชนส่วนใหญ่ ยัง ไม่มีการรวมกลุ่มกันเป็น องค์การภาคประชาชน และยังขาดความ กระตือรือร้นในเรื่องของ การร่วมกันดูแลรักษาเมือง การสร้างสรรค์เมือง หรือ การอนุรักษ์เมือง	-บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถและไม่ เข้าใจถึงกฎหมายและ โครงสร้างการทำงาน อย่างแท้จริงและขาด แคลงงบประมาณในการ บริหารจัดการ	-ประชาชนมีข้อจำกัด ด้านเวลาเนื่องจากอาศัย อยู่ในพื้นที่เมืองและ แหล่งประชาชนส่วน ใหญ่จึงเน้นการทำงาน เพื่อหาเสียงตนเป็นหลัก -ประชาชนไม่ยังไม่เข้าใจ ถึงบทบาทที่แท้จริงของ ตนเองและการทำงาน ของภาคประชาชน	-ประชาชนไม่ยังไม่เข้าใจ ในเรื่องสิทธิในการ เรียกร้องต่างๆ แต่มีรับรู้ หน้าที่ตนเอง -มีข้อจำกัดด้าน งบประมาณเนื่องจากเป็น จังหวัดที่ขนาดใหญ่ก็มี สัดส่วนประชากรไม่มาก นักจึงได้งบประมาณที่ จัดสรรมาเพื่อทำงาน ร่วมกับภาคประชาชน น้อย

หัวข้อ	หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดระยอง			หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ			หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม		
	ท้องถิ่นจังหวัด	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครระยอง	รองนายกเทศมนตรีท้องถิ่นจังหวัด	ท้องถิ่นจังหวัด	เมืองปู่เจ้าสมิงพราย	นายกเทศมนตรีเทศบาลท้องถิ่นจังหวัด	ท้องถิ่นจังหวัด	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา	
ความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมือง	มีความเป็นไปได้สูงหากมีการจัดการเรื่องประชากรแฝงและสร้างความตระหนักให้คนเห็นคุณค่าของการพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้น	-เทศบาลต้องการที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และยินดีสนับสนุนกิจกรรมที่ทางคณะผู้วิจัยเสนอ เพื่อนำไปสู่การสร้างฉันทามติของการพัฒนาเมืองร่วมกัน	-มีความเป็นไปได้แต่ยังไม่สูงมากนักเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกฎหมายทำให้การดำเนินงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนเกิดความล่าช้า	-มีความเป็นไปได้หากประชาชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง และเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	-มีความเป็นไปได้น้อยมากเนื่องจากประชาชนในพื้นที่คึกคักเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ หากกิจกรรมที่เกิดจากภาคประชาชนก็จะเป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการทำงานของภาคประชาชนอย่างแท้จริง				

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น, 2556

บทที่ 6

ทิศทางการพัฒนาเมืองและ
ชุมชนโดยภาคประชาชน

บทที่ 6

ทศนคติการพัฒนาเมืองและชุมชนโดยภาคประชาชน

บทนำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ได้จากการศึกษารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสัมภาษณ์ (Interviews) เพื่อศึกษาโครงสร้างการร่วมมือกันของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองและชุมชน และเพื่อทราบทัศนคติและความคิดเห็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน ซึ่งมีผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

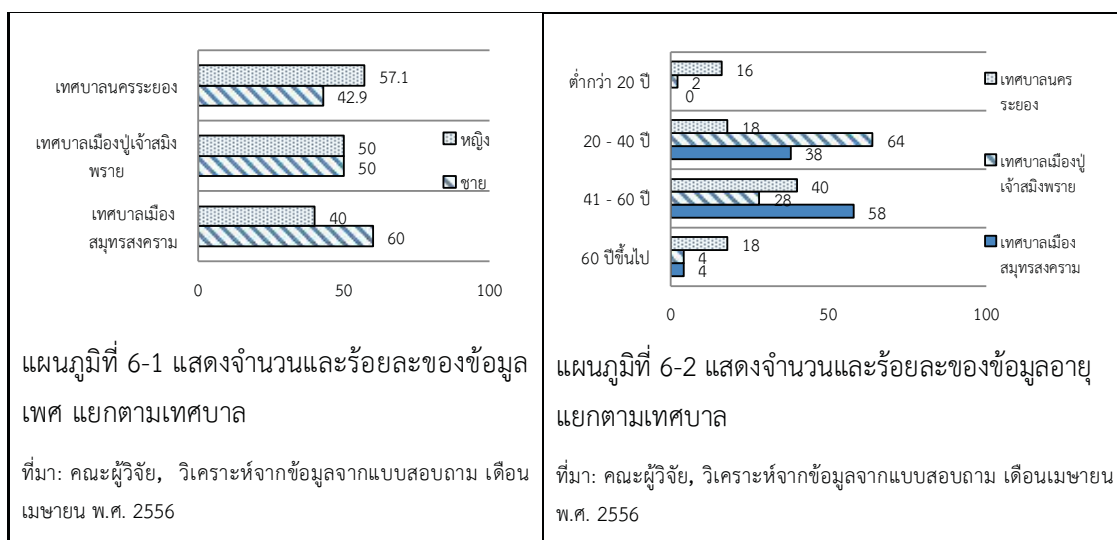
6.1 ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.1.1 เพศ

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เป็นเพศชายร้อยละ 60 และเพศหญิงร้อยละ 40 เทศบาลเมืองปูเจ้าสมิงพราย เป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ 50 ส่วนเทศบาลนครระยอง เป็นเพศชายร้อยละ 42.9 และเพศหญิงร้อยละ 57.1 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-1)

6.1.2 อายุ

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม มีช่วงอายุตั้งแต่ 41 - 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือช่วงอายุตั้งแต่ 20 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 ตามลำดับในพื้นที่ เทศบาลเมืองปูเจ้าสมิงพราย มีช่วงอายุตั้งแต่ 20 - 40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาคือช่วงอายุตั้งแต่ 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 ส่วนในพื้นที่ เทศบาลนครระยอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 41 - 60 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือช่วงอายุ 20 - 40 ปีและ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-2)

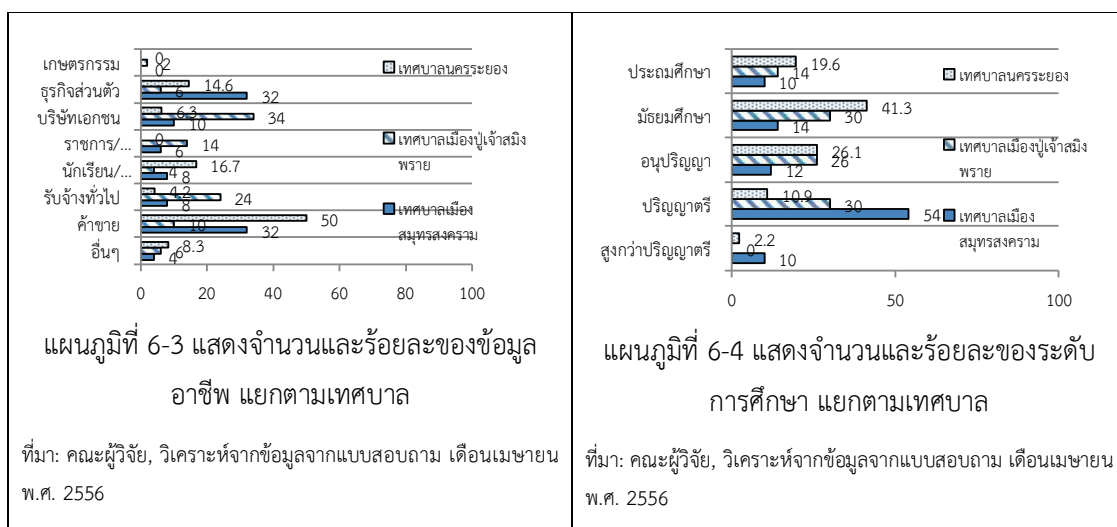


6.1.3 อาชีพ

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนมีอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัวเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคืออาชีพที่ทำงานในบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ประชาชนมีอาชีพที่ทำงานในบริษัทเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 24 และในพื้นที่เทศบาลนครระยอง ประชาชนมีอาชีพค้าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ อาชีพพนักงานเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.7 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-3)

6.1.4 ระดับการศึกษา

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14 ตามลำดับ ในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ประชาชนมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาสูงสุดเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนพื้นที่เทศบาลนครระยอง ประชาชนมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.3 ลำดับที่สองคือ ระดับอนุปริญญา โดย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ตามลำดับ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-4)



6.1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

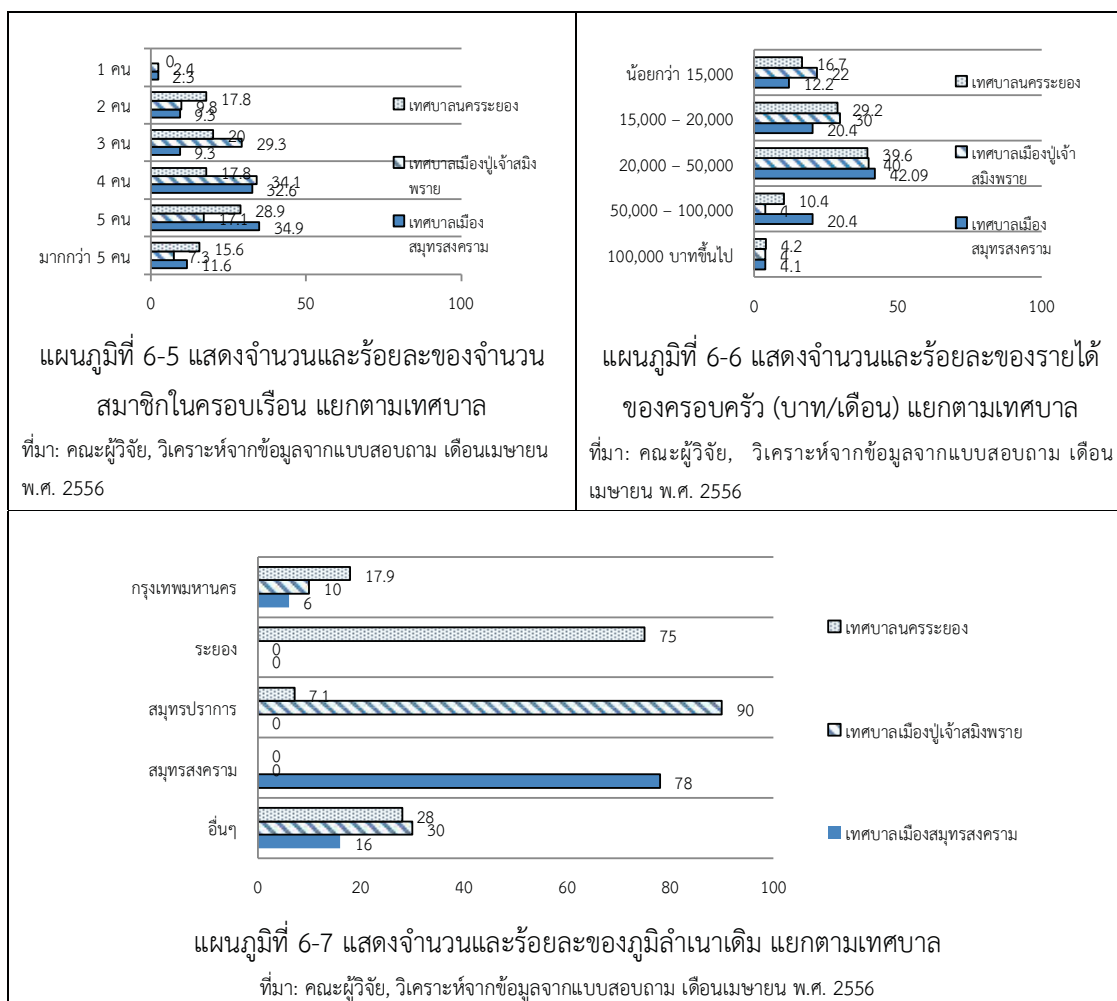
จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองสมุทรสงครามประชาชนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ตามลำดับ ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานีประชาชนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1 ลำดับที่สองคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 ตามลำดับ และในพื้นที่เทศบาลนครระยอง ประชาชนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-5)

6.1.6 รายได้ของครอบครัว (บาท/เดือน)

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนมีรายได้ในช่วง 20,000 – 50,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9 ลำดับที่สองคือ มีรายได้ในช่วง 15,000 – 20,000 บาทและ 50,000 – 100,000 บาท ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานีประชาชนมีรายได้ในช่วง 20,000 – 50,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ลำดับที่สองคือมีรายได้ในช่วง 15,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 และในพื้นที่เทศบาลนครระยอง ประชาชนมีรายได้ในช่วง 20,000 – 50,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมาคือมีรายได้ในช่วง 15,000- 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.2 ตามลำดับ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-6)

6.1.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภูมิสำเนาเดิม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ในภูมิสำเนาเดิมมากที่สุด โดยเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม คิดเป็นร้อยละ 92.9 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพรายคิดเป็นร้อยละ 90 และในพื้นที่เทศบาลนครระยอง คิดเป็นร้อยละ 75 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-7)



สรุปลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามของทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ และ เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุอยู่ที่ 41 - 60 ปี ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 คน/ครัวเรือนมากที่สุด มีรายได้อยู่ในช่วง 20,000 – 50,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิม

ตารางที่ 6-1 สรุปลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัย		เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม		เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย		เทศบาลนครระยอง	
		จังหวัดสมุทรสงคราม		จังหวัดสมุทรปราการ		จังหวัดระยอง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	30	60	25	50	21	42.9
	หญิง	20	40	25	50	28	57.1
	รวม	50	100	50	100	49	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	0	0	1	2	8	16
	20 - 40 ปี	19	38	32	64	9	18
	41 - 60 ปี	29	58	14	28	20	40
	60 ปีขึ้นไป	2	4	2	4	9	18
	รวม	50	100	50	100	50	100
อาชีพ	เกษตรกร	0	0	1	2	0	0
	ค้าขาย	16	32	5	10	24	50
	รับจ้างทั่วไป	4	8	12	24	2	4.2
	นักเรียน/นักศึกษา	4	8	2	4	8	16.7
	ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3	6	7	14	0	0
	บริษัทเอกชน	5	10	17	34	3	6.3
	ธุรกิจส่วนตัว	16	32	3	6	7	14.6
	อื่นๆ	2	4	3	6	4	8.3
	รวม	50	100	50	100	48	100
การศึกษา	ประถมศึกษา	5	10	7	14	9	19.6
	มัธยมศึกษา	7	14	15	30	19	41.3
	อนุปริญญา	6	12	13	26	12	26.1
	ปริญญาตรี	27	54	15	30	5	10.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	5	10	0	0	1	2.2
	รวม	50	100	50	100	46	100
จำนวน	1 คน	1	2.3	1	2.4	0	0
สมาชิกใน	2 คน	4	9.3	4	9.8	8	17.8
ครัวเรือน	3 คน	4	9.3	12	29.3	9	20
	4 คน	14	32.6	14	34.1	8	17.8
	5 คน	15	34.9	7	17.1	13	28.9
	มากกว่า 5 คน	5	11.6	3	7.3	7	15.6
	รวม	43	100	41	100	45	100

ตารางที่ 6-1 สรุปลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

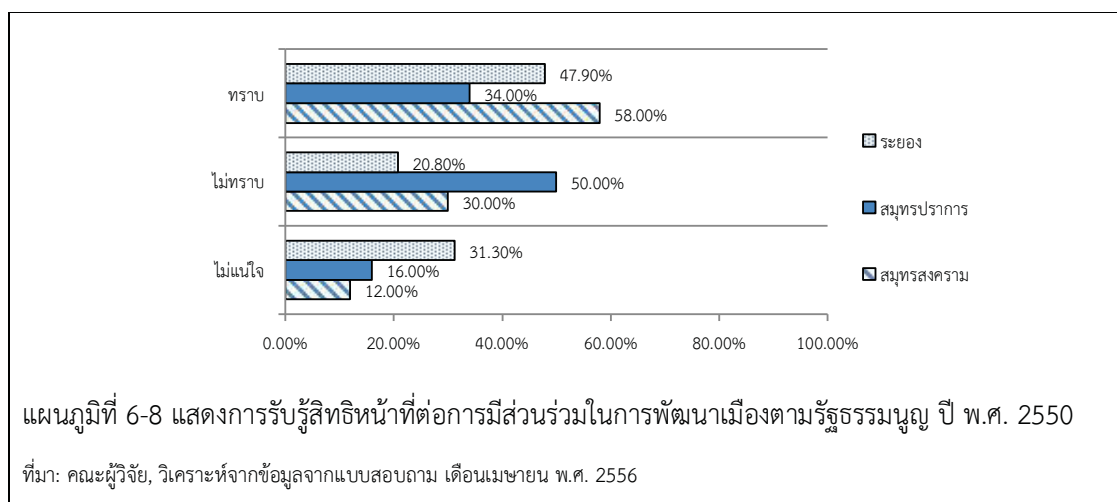
ปัจจัย		เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม		เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย		เทศบาลนครระยอง	
		จังหวัดสมุทรสงคราม		จังหวัดสมุทรปราการ		จังหวัดระยอง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้	น้อยกว่า 15,000	6	12.2	11	22	8	16.7
	15,000 – 20,000	10	20.4	15	30	14	29.2
	20,000 – 50,000	21	42.09	20	40	19	39.6
	50,000-100,000	10	20.4	2	4	5	10.4
	100,000 บาทขึ้นไป	2	4.1	2	4	2	4.2
	รวม	49	100	50	100	48	100
ภูมิลำเนาเดิม	กรุงเทพมหานคร	3	6	3	10	5	17.9
	สมุทรสงคราม	39	78	0	0	0	0
	สมุทรปราการ	0	0	27	90	2	7.1
	ระยอง	0	0	0	0	21	75
	อื่นๆ	8	16	19	30	13	28
	รวม	50	100	49	100	41	100

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2 การรับรู้สิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

6.2.1 การรับรู้สิทธิหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 (หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน, ส่วนที่ 11 สิทธิในการชุมนุมและการสมาคม และส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน)

จากการสำรวจ พบว่า ประชาชนที่ทราบในเรื่องสิทธิหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 (หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน, ส่วนที่ 11 สิทธิในการชุมนุมและการสมาคม และส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน) มากที่สุดอยู่ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม คิดเป็นร้อยละ 58 ลำดับที่สองคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครระยอง คิดเป็นร้อยละ 47.90 และลำดับสุดท้ายคือ เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 17 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 34.00 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-8)



6.2.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเมือง

จากการสำรวจ พบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองที่ต้องแก้ไขควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองที่ต้องแก้ไขควรเป็นหน้าที่ของประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 และในพื้นที่เทศบาลนครระยอง พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองที่ต้องแก้ไขควรเป็นหน้าที่ของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 (ดังแสดงในตารางที่ 6-2)

ตารางที่ 6-2 แสดงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองแยกตามเทศบาล

พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม	หน่วยงานท้องถิ่น	ประชาชน	รัฐบาลกลาง
	Mean = 4.02	Mean = 3.24	Mean = 3.02
	SD. = 1.15	SD. = 1.52	SD. = 1.55
เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	ประชาชน	รัฐบาลกลาง	องค์กรพัฒนาชุมชน
	Mean = 3.33	Mean = 3.29	Mean = 3.23
	1 SD. = .41	SD. = 1.75	SD. = 1.04
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	ประชาชน	หน่วยงานท้องถิ่น	องค์กรพัฒนาชุมชน
	Mean = 4.03	Mean = 3.68	Mean = 3.19
	SD. = 1.29	SD. = 1.07	SD. = 1.69

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.3 ปัญหาของเมืองที่ต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่นแก้ไขปรับปรุง

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ปัญหาขยะควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51 ในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่าประชาชนต้องการให้แก้ปัญหามลพิษมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 38 ในพื้นที่เทศบาลนครระยอง พบว่า ปัญหาขยะควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.80 (ดังแสดงในตารางที่ 6-3)

ตารางที่ 6-3 แสดงปัญหาของเมืองที่ต้องการให้ หน่วยงานท้องถิ่น ในพื้นที่แก้ไขปรับปรุงมากที่สุด
แยกตามเทศบาล

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม	ปัญหาขยะ 51.00%
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	ปัญหาจราจร 38.00%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	ปัญหาขยะ 40.80%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.4 ความพึงพอใจของการบริหารจัดการเมืองและชุมชนโดยการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น

จากการสำรวจพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารจัดการเมืองและชุมชนโดยการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นที่ผ่านมา ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.60 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.30 และในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 (ดังแสดงในตารางที่ 6-4)

ตารางที่ 6-4 แสดงความพึงพอใจการบริหารจัดการเมือง
และชุมชนโดยการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นที่ผ่านมา

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ระดับความพึงพอใจ	
	Mean	SD.
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม	2.30	0.88
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	3.30	0.79
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	3.33	1.02

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.6 ความต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่นปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.) ปรับปรุงแก้ไขโดยการให้ประชาชนเข้าร่วมจัดการและติดตามตรวจสอบการใช้งานงบประมาณของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58 ลำดับที่สองคือ เพิ่มช่องทางการจัดการข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ประชาชนรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 52 ในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย พบว่า ประชาชนต้องการให้

ปรับปรุงแก้ไขโดยการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมจัดการและติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือ เพิ่มช่องทางการจัดการข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ประชาชนรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 46 ในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง พบว่าประชาชนต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขโดยการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมจัดการและติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.30 ลำดับที่สอง คือ ให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมช่วยกันดูแล คิดเป็นร้อยละ 61.20 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 6-5)

ตารางที่ 6-5 แสดงความต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.) ปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ

แยกตามเทศบาล

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม	ร่วมตรวจสอบงบประมาณ 58.00%	เพิ่มช่องทางให้ประชาชนรับทราบ 52.00%	ให้โอกาสประชาชนร่วมดูแล 38.00%
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	ร่วมตรวจสอบงบประมาณ 58.00%	เพิ่มช่องทางให้ประชาชนรับทราบ 46.00%	ให้โอกาสประชาชนร่วมดูแล 44.00%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	ร่วมตรวจสอบงบประมาณ 67.30%	ให้โอกาสประชาชนร่วมดูแล 61.20%	เพิ่มช่องทางให้ประชาชนรับทราบ 53.10%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.6 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นที่ประชาชนเคยได้รับ

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงครามประชาชนได้รับการช่วยเหลือในด้านการให้สวัสดิการสังคมและการให้ข้อมูลความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องมากที่สุดเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย พบว่าประชาชนได้รับการช่วยเหลือโดยการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.20 ลำดับที่สอง คือ ให้บริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 43.80 ในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง พบว่าประชาชนได้รับการช่วยเหลือในด้านการให้บริการสวัสดิการสังคมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมาคือ ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 46.80 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 6-6)

ตารางที่ 6-6 แสดงการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นที่ประชาชนเคยได้รับ แยกตามเทศบาล

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด สมุทรสงคราม	ให้บริการสวัสดิการ สังคม,ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง 34.00%	อื่นๆ 30.00%	ให้ความช่วยเหลือด้าน สิ่งของ 14.00%
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้อง 54.20%	ให้บริการสวัสดิการสังคม 43.80%	ให้เงินสนับสนุน/ชดเชย 21.30%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	ให้บริการสวัสดิการสังคม 59.60%	ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้อง 46.80%	ให้ความช่วยเหลือด้าน กำลังคน 23.40%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.7 รูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในท้องถิ่น

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม รูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจะผ่านรูปแบบ วิทยุ/เสียงตามสายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมาคือ จากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 44 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย พบว่ารูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานท้องถิ่นของประชาชนจะผ่านรูปแบบวิทยุ/เสียงตามสายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือ จากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 48 ในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง รูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานท้องถิ่นของประชาชนจะผ่านรูปแบบของวิทยุชุมชน/เสียงตามสายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66 รองลงมาคือ จากกระดานข่าวชุมชน/ป้ายประกาศ คิดเป็นร้อยละ 48 (ดังแสดงในตารางที่ 6-7)

ตารางที่ 6-7 แสดงรูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในท้องถิ่นหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในชุมชน

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด สมุทรสงคราม	วิทยุชุมชน/เสียงตาม สาย 84.00%	เพื่อนบ้าน 44.00%	จากเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรง 14.00%
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัด สมุทรปราการ	วิทยุชุมชน/เสียงตาม สาย 70.00%	เพื่อนบ้าน 48.00%	กระดานข่าวในชุมชน/ ป้ายประกาศ 21.30%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	จากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยตรง66.00%	กระดานข่าวในชุมชน/ ป้ายประกาศ 48.00%	เพื่อนบ้าน 42.00%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.8 ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในท้องถิ่น

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 5 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือ 3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 23.90 ในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่า ในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ย 7 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.80 ลำดับที่สอง คือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 16.70 ในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง ในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.90 ลำดับที่สอง คือ 3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.60 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 6-8)

ตารางที่ 6-8 แสดงความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในท้องถิ่น
หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในชุมชน ใน 1 สัปดาห์

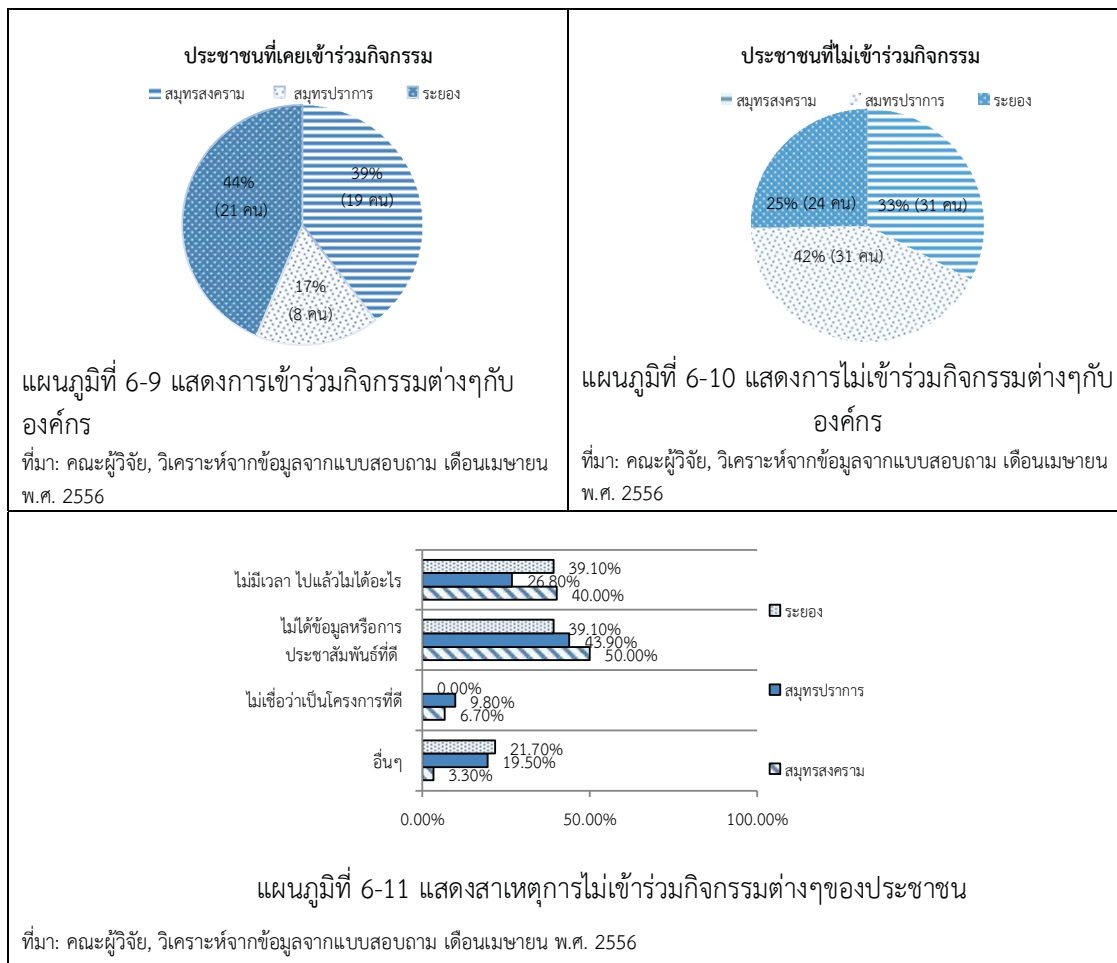
ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด	5 วัน/สัปดาห์	3 วัน/สัปดาห์	7 วัน/สัปดาห์
สมุทรสงคราม	30.40%	23.90%	17.40%
เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัด	7 วัน/สัปดาห์	2 วัน/สัปดาห์	1 วัน/สัปดาห์
สมุทรปราการ	45.80%	16.70%	10.40%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	2 วัน/สัปดาห์	3 วัน/สัปดาห์	7 วัน/สัปดาห์
	27.90%	25.60%	16.80%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.9 การเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของประชาชนหรือหน่วยงานท้องถิ่น

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 39.6 (19 คน) ในเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย ประชาชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆคิดเป็นร้อยละ 16.7 (8 คน) ในเทศบาลเทศบาลนครระยอง ประชาชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 43.8 (21 คน) (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-9) ตัวอย่างกิจกรรมที่ประชาชนเคยเข้าร่วม เช่น คณะกรรมการชุมชนโครงการผู้สูงอายุใส่ใจสุขภาพ โครงการพัฒนาศักยภาพ อสม. และสภาชุมชน เป็นต้น ในส่วนประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน พบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 32.6 (31 คน) ในเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย ประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 42.1 (40 คน) ในเทศบาลเทศบาลนครระยอง ประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.3 (24 คน) (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-10) สาเหตุที่ประชาชนในพื้นที่ เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ไม่เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ไม่ได้ข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ไม่มีเวลา ไปแล้วไม่ได้อะไร คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ได้ข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.90 ลำดับที่สองคือ ไม่มีเวลา ไปแล้วไม่ได้อะไร คิดเป็นร้อยละ 26.80 และในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง พบว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่เข้า

ร่วมกิจกรรม เนื่องจากไม่มีเวลา ไปแล้วไม่ได้อะไร และไม่ได้รับข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 39.10 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-11)



6.2.10 ความต้องการเข้าร่วมดูแลแก้ไขปัญหาของเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนอยากเข้าร่วมดูแลการแก้ไขปัญหาของเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลที่เพียงพอมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38 ลำดับที่สอง ประชาชนอยากเข้าร่วมแก้ไข แต่ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 22 ส่วนพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่า ประชาชนอยากเข้าร่วมแก้ไขเพราะต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคือ ประชาชนอยากเข้าร่วมแก้ไขแต่ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 24 และในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง พบว่าประชาชนอยากเข้าร่วมแก้ไขเพราะต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.70 ลำดับที่สอง คือ ประชาชนอยากเข้าร่วมแก้ไขแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลที่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 27.10 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 6-9)

ตารางที่ 6-9 แสดงความต้องการของประชาชนในการเข้าร่วมดูแลการแก้ไขปัญหาของเมือง
ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นของประชาชน

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด สมุทรสงคราม	อยากเข้าร่วมแต่ขาด ความรู้และข้อมูล 38.00%	อยากเข้าร่วมแต่ไม่รู้จะ เริ่มต้นอย่างไร 22.00%	อยากเข้าร่วมเพราะ ต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น 20.00%
เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัด สมุทรปราการ	อยากเข้าร่วมเพราะ ต้องการมีความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น 32.00%	อยากเข้าร่วมแต่ไม่รู้จะ เริ่มต้นอย่างไร 24.00%	ไม่อยากเข้าร่วมเพราะคิด ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ 18.00%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	อยากเข้าร่วมเพราะ ต้องการมีความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น 41.70%	อยากเข้าร่วมแต่ขาด ความรู้และข้อมูล 27.10%	อยากเข้าร่วมแต่ขาดผู้นำ หรือทีมงาน 22.90%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.2.11 กิจกรรมที่ท่านต้องการเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาของเมือง

จากการสำรวจพบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนอยากเข้าร่วมติดตาม
ตรวจสอบ การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาคือ ร่วมแสดงความ
คิดเห็นในเวทีสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย พบว่า การดูแลรักษา
สิ่งแวดล้อมและร่วมกันดูแลความปลอดภัยในชุมชนเป็นกิจกรรมที่ประชาชนต้องการเข้าร่วมมากที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 41 ในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่าประชาชนต้องการเข้าร่วมรักษา
สิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 54.2 ลำดับที่สอง คือ ประชาชนต้องการเข้าร่วมโครงการต่างๆของ
ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 52.10 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 6-10)

ตารางที่ 6-10 แสดงกรณีที่ท่านต้องการแก้ไขปัญหาของเมือง ท่านต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรมใด

ลำดับ/พื้นที่ศึกษา	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด สมุทรสงคราม	ร่วมติดตามตรวจสอบการ ทำงาน 44.00%	ร่วมแสดงความคิดเห็นใน เวทีสาธารณะ 40.00%	ร่วมรักษาอาคาร บ้านเรือน 38.00%
เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัด สมุทรปราการ	ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมและ ร่วมดูแลความปลอดภัย 42.00%	เข้าร่วมโครงการต่างๆ 36.00%	ร่วมแสดงความคิดเห็นใน เวทีสาธารณะ 36.00%
เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง	ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม 54.20%	เข้าร่วมโครงการต่างๆ 52.10%	ร่วมรักษาอาคาร บ้านเรือน 39.60%

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

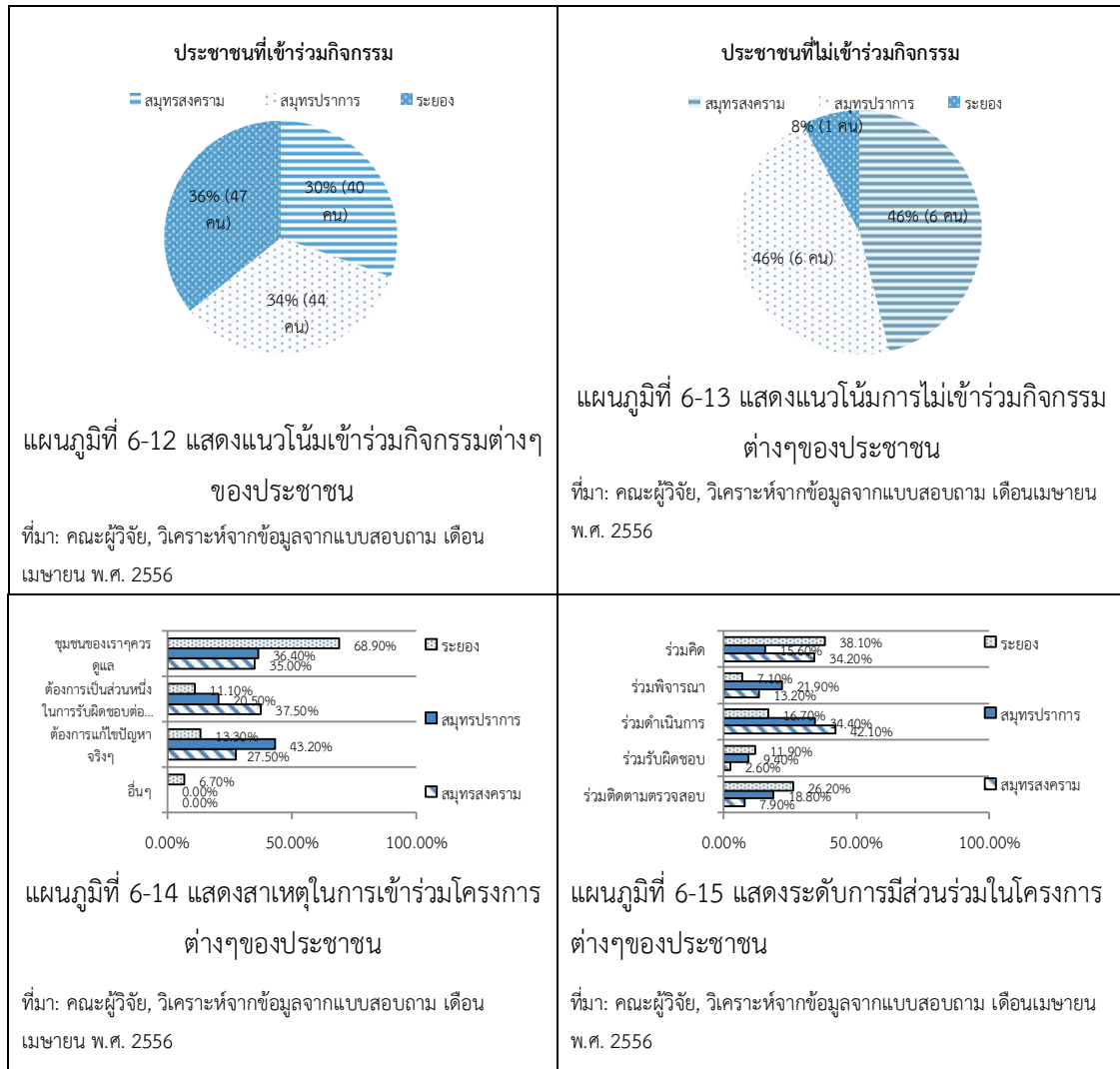
6.2.12 ความต้องการอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในอนาคต

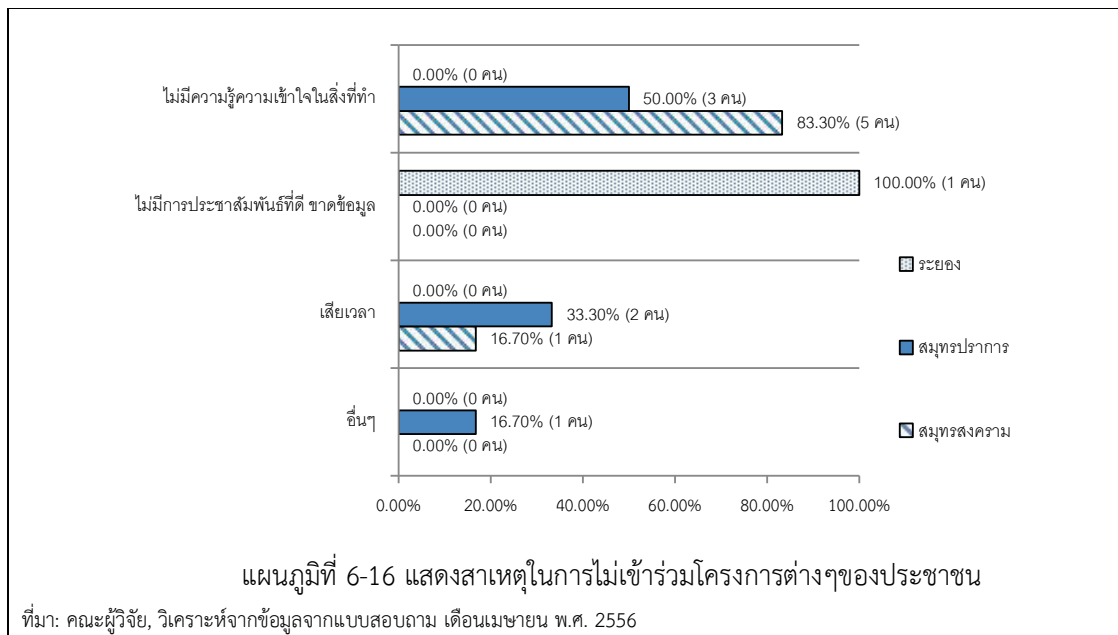
จากการสำรวจพบว่า หากชุมชนของท่านกำลังมีแนวโน้มหรือการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนบางส่วนก่อตั้งกลุ่มต่อต้านนักพัฒนา เพื่ออนุรักษ์ สร้างสรรค์ชุมชน และเมืองให้น่าอยู่อาศัยเหมือนเช่นเคย ประชาชนอยากจะร่วมมือกันพัฒนาชุมชนกับคนอื่นในชุมชนหรือไม่ พบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ประชาชนอยากจะร่วมมือกับคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ไม่อยากร่วมมือกับคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ในเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย ประชาชนอยากจะร่วมมือกับคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ไม่อยากร่วมมือกับคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ในเทศบาลเทศบาลนครระยอง ประชาชนอยากเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 35.9 ไม่อยากเข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 7.7 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-12 และ 6-13)

สาเหตุในการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประชาชนต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ลำดับที่สอง คือประชาชนมีความคิดเห็นว่าชุมชนของเราเราควรดูแล มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และลำดับที่สาม คือ ประชาชนต้องการแก้ไขปัญหาจริงๆ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 ตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าประชาชนต้องการแก้ไขปัญหาจริงๆ มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 ลำดับที่สอง คือประชาชนมีความคิดเห็นว่าชุมชนของเราเราควรดูแล มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40 และลำดับที่สาม คือ ประชาชนต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในพื้นที่เทศบาลเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าชุมชนของเราเราควรดูแล มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 ลำดับที่สอง คือประชาชนต้องการแก้ไขปัญหาจริงๆ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และลำดับที่สาม คือ ประชาชนต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-14)

ระดับการมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆของประชาชน ของ ตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประชาชนมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ร่วมดำเนินการมากที่สุดมีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 42.20 ลำดับที่สองคือ ร่วมคิด มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 และลำดับที่สามคือร่วมพิจารณา มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20)ตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ในเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับร่วมดำเนินการมากที่สุด มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ลำดับที่สองคือ ร่วมพิจารณา มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 และลำดับที่สามคือ ร่วมติดตามตรวจสอบ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 ตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เทศบาลเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับร่วมคิดมากที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ลำดับที่สองคือ ร่วมติดตามตรวจสอบ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 และลำดับที่สามคือ ร่วมดำเนินการ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-15)

จากการสำรวจ พบว่า ในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม สาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เนื่องจาก ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.30 รองลงมาคือ เสียเวลา คิดเป็นร้อยละ 16.70 ส่วนในเทศบาลปู้เจ้าสมิงพราย ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เนื่องจาก ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ เสียเวลา คิดเป็นร้อยละ 33 และในเทศบาลเมืองระยอง สาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เนื่องจาก ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและขาดข้อมูล มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 100 (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-16)





6.3 การวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง

จากการสำรวจ พบว่า ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองของประชาชน ในเรื่อง 1) การดูแลชุมชนด้วยตัวเอง 2) ทรัพยากรของชุมชน 3) การอบรมประชาชนเพื่อบริหารการชุมชน 4) ความภูมิใจต่อการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 5) การกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการพัฒนาโครงการต่างๆเพื่อชุมชน 6) ความเข้มแข็งของชุมชน 7) การริเริ่มโครงการโดยภาคประชาชนและร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ของทั้ง 3 เทศบาล อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง – มาก ตามทฤษฎีของเบสท์ (ดังแสดงในตารางที่ 6-11 และ 6-12)

ตารางที่ 6-11 สรุปค่าเฉลี่ยของทศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ในฐานะพลเมืองท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะดูแลชุมชนด้วยตัวท่านเอง					
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าทรัพยากรในชุมชนเป็นของประชาชนทุกคนจึงควรให้ประชาชนเห็นชอบหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา					
3. ท่านคิดว่าประชาชนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการเมืองหากได้รับการอบรมและสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเมือง					
4. การริเริ่มทำงานพัฒนาท้องถิ่นด้วยประชาชนเองเป็นการเสริมสร้างความภูมิใจต่อการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน					
5. หากมีหน่วยงาน /องค์กรเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้ก่อนจะดำเนินการพัฒนาโครงการต่างๆ อาจกระตุ้นท่านเกิดความต้องการและช่วยผลักดันให้เกิดโครงการพัฒนานั้นๆ ขึ้น					
6. ท่านคิดว่าเมื่อประชาชนในชุมชนของท่านเข้มแข็งแล้ว การร้องขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีและมีความเป็นไปได้					
7. ท่านคิดว่าการริเริ่มโครงการโดยภาคประชาชนและร่วมมือกันกับหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรทำ					
ทศนคติโดยรวม					

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
 ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

● เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
 ● เทศบาลปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ
 ● เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 6-12 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง

ข้อคำถาม	Mean	S.D.
1.ในฐานะพลเมืองท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะดูแลชุมชนด้วยตัวท่านเอง	3.92	0.90
2.ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าทรัพยากรในชุมชนเป็นของประชาชนทุกคนจึงควรให้ประชาชนเห็นชอบหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา	4.28	0.59
3.ท่านคิดว่าประชาชนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการเมืองหากได้รับการอบรมและสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเมือง	3.30	1.10
4.การริเริ่มทำงานพัฒนาท้องถิ่นด้วยประชาชนเองเป็นการเสริมสร้างความภาคภูมิใจต่อการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	3.98	0.79
5.หากมีหน่วยงาน/องค์กรเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้ก่อนจะดำเนินการพัฒนาโครงการต่างๆอาจจะกระตุ้นท่านเกิดความต้องการและช่วยผลักดันให้เกิดโครงการพัฒนานั้นๆขึ้น	4.17	0.61

ตารางที่ 6-12 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง

ข้อคำถาม	Mean	S.D.
6.ท่านคิดว่าเมื่อประชาชนในชุมชนของท่านเข้มแข็งแล้ว การร้องขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีและมีความเป็นไปได้	4.21	0.70
7.ท่านคิดว่าการริเริ่มโครงการโดยภาคประชาชนและร่วมมือกันกับหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรทำ	4.36	0.63
ทัศนคติโดยรวม	4.03	0.76

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.4 การวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ

จากการสำรวจ ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในเรื่อง 1) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเมือง 2) การตัดสินใจร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ของทั้ง 3 เทศบาล อยู่ในเกณฑ์ มาก ตามทฤษฎีของเบสท์ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-18)

ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มภาคประชาชนในเรื่อง 1) ภาคประชาชนและภาครัฐสามารถร่วมมือกันได้ 2) ภาคประชาชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ ของทั้ง 3 เทศบาล อยู่ในเกณฑ์ มาก ตามทฤษฎีของเบสท์ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-18)

ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มการอนุรักษ์และสร้างสรรค์เมือง ในเรื่อง 1) ความเป็นไปได้ที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมือง 2) ภาคประชาชนควรจะทำางานช่วยเหลือชุมชน และผลักดันแผนนโยบายให้ไปสู่การปฏิบัติ ของทั้ง 3 เทศบาล อยู่ในเกณฑ์ มาก ตามทฤษฎีของเบสท์ (ดังแสดงในตารางที่ 6-13 และ 6-14)

ตารางที่ 6-13 แสดงค่าเฉลี่ยของทศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ

ข้อความคำถาม		ระดับคะแนน				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	1.การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง					
	2.การตัดสินใจร่วมกันระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐร่วมกันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น					
	ทศนคติโดยรวม					
ภาคประชาสังคม	3.ภาคประชาชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้					
	4.ภาคประชาชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้					
	ทศนคติโดยรวม					
การอนุรักษ์และสร้างสรรค์เมือง	5.มีความเป็นไปได้ที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมือง					
	6.ภาคประชาชนควรจะทำงานช่วยเหลือชุมชนและผลักดันแผนและนโยบายให้ไปสู่การปฏิบัติ					
	ทศนคติโดยรวม					

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
 เทศบาลปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ
 เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 6-14 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาท
ของกลุ่มต่างๆ

ข้อคำถาม		Mean	S.D.
การมีส่วนร่วม ของภาค	1.การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง	4.30	0.70
	2.การตัดสินใจร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐร่วมกันจะ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น	4.31	0.62
	ทัศนคติโดยรวม	4.30	0.66
ภาคประชา สังคม	3.ภาคประชาชนและภาครัฐสามารถร่วมมือกันได้	4.19	0.69
	4.ภาคประชาชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้	4.13	0.81
	ทัศนคติโดยรวม	4.16	0.75
การอนุรักษ์และ สร้างสรรค์เมือง	5.มีความเป็นไปได้ที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางการพัฒนาเมือง	4.10	0.64
	6.ภาคประชาชนควรจะทำางานช่วยเหลือชุมชนและผลักดันแผนและ นโยบายให้ไปสู่การปฏิบัติ	4.19	0.59
	ทัศนคติโดยรวม	4.14	0.61

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.5 ทศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทโดยภาคประชาชนเพื่อริเริ่มการวางแผนพัฒนาเมือง

การสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาคประชาชนเป็นการสำรวจเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ
ที่ 3 คือ ศึกษาสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็น
ลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน โดยศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านลักษณะทางสังคมและ
เศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และทัศนคติต่อการ
พัฒนาเมือง กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของประชาชนใน 3 พื้นที่
ศึกษาต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาชน และกลุ่มอื่นๆ ทาง
สังคม ในลักษณะของการปรับเปลี่ยนระดับการมีส่วนร่วม โดยการสอบถามความต้องการในการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในแต่ละพื้นที่

6.5.1 ความสัมพันธ์ของลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาเมือง

ระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองนั้น ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วม
คิด/วิเคราะห์ปัญหา/วางแผน 2) ร่วมพิจารณาทางเลือก/ตัดสินใจ 3)ร่วมดำเนินการ/ปฏิบัติ/ทำกิจกรรม 4)
ร่วมรับผิดชอบ/รับประโยชน์ และ 5) ร่วมติดตามตรวจสอบกระบวนการทำงานสร้างสรรค์เมือง ซึ่งมาจากการ
สอบถามที่ถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มในการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองร่วมกับ
หน่วยงานท้องถิ่น หรือคนในชุมชน โดยระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองนั้นจะนำมาวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ
รายได้ การศึกษา และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ 6-15 พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายจะร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหา โดยคิดเป็นร้อยละ 37.3 ในขณะที่เพศหญิงนั้นจะร่วมดำเนินการมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมอื่นๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 42.3 และเมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มอายุ 20-40 ปี และ 41-60 ปี เป็นกลุ่มที่มีร่วมดำเนินการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 36.4% และ 30.4% ตามลำดับ) และกลุ่มอายุ 41-60 ปี มีระดับการร่วมคิดสูงถึงร้อยละ 41.3% ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรวัยทำงานตอนปลาย ซึ่งสามารถเข้าร่วมโครงการพัฒนาเมืองได้ค่อนข้างดีเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ในกรณีของรายได้ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มรายได้ในช่วง 15,000-20,000 บาท และช่วง 20,001-50,000 บาท ซึ่งเป็นกลุ่มรายได้ปาน กลางนั้นต้องการมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาเมืองมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับระดับของการมีส่วนร่วมอื่นๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 53.6% และ 33.3% ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลักษณะทางการศึกษาของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า การศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง โดยผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดมากที่สุดถึงร้อยละ 43.8% ในระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ นอกจากนี้ ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น และบุคคลอื่นๆ ในชุมชนมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 40.5% แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพค้าขายมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาเมือง มากกว่าระดับอื่นๆ (ร้อยละ 34.4%) ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวนั้น มีความประสงค์ที่จะร่วมคิดสูงถึงร้อยละ 42.3% เมื่อเทียบกับระดับอื่นๆ ในการพัฒนาเมือง ซึ่งสองกลุ่มอาชีพนี้เป็นกลุ่มอาชีพที่มีข้อจำกัดด้านเวลาน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ อย่างเช่น ข้าราชการ หรือนักเรียนนักศึกษาที่ต้องทำงานเต็มเวลา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของทั้ง 5 ระดับ ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 6-15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

คุณลักษณะ		ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง					รวม	Chi-square
		ร่วมคิด	ร่วมพิจารณา	ร่วมดำเนินการ	ร่วมรับผิดชอบ	ร่วมติดตามตรวจสอบ		
เพศ	ชาย	22 (37.3%)	12 (20.3%)	11 (18.6%)	5 (8.5%)	9 (15.3%)	59 (100.0%)	10.371a (0.035) *
	หญิง	12 (23.1%)	4 (7.7%)	22 (42.3%)	4 (7.7%)	10 (19.2%)	52 (100.0%)	
	จำนวน	34	16	33	9	19	111	
	ตัวอย่าง	(30.6%)	(14.4%)	(29.7%)	(8.1%)	(17.1%)	(100.0%)	
	(คน)							
กลุ่มอายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	4 (50.0%)	0 (0.0%)	1 (12.5%)	2 (25.0%)	1 (12.5%)	8 (100.0%)	24.273a (0.019) *
	20-40 ปี	5 (11.4%)	11 (25.0%)	16 (36.4%)	2 (4.5%)	10 (22.7%)	44 (100.0%)	
	41-60 ปี	19 (41.3%)	5 (10.9%)	14 (30.4%)	3 (6.5%)	5 (10.9%)	46 (100.0%)	
	60 ปีขึ้นไป	4 (36.4%)	0 (0.0%)	2 (18.2%)	2 (18.2%)	3 (27.3%)	11 (100.0%)	
	จำนวน	32	16	33	9	19	109	
	ตัวอย่าง	(29.4%)	(14.7%)	(30.3%)	(8.3%)	(17.4%)	(100.0%)	
กลุ่มรายได้	น้อยกว่า 15,000 บาท	2 (11.1%)	2 (11.1%)	8 (44.4%)	5 (27.8%)	1 (5.6%)	18 (100.0%)	31.569a (0.011) *
	15,000-20,000 บาท	15 (53.6%)	4 (14.3%)	6 (21.4%)	0 (0.0%)	3 (10.7%)	28 (100.0%)	
	20,001-50,000 บาท	15 (33.3%)	8 (17.8%)	9 (20.0%)	3 (6.7%)	10 (22.2%)	45 (100.0%)	
	50,001-100,000 บาท	2 (13.3%)	1 (6.7%)	7 (46.7%)	1 (6.7%)	4 (26.7%)	15 (100.0%)	
	100,001 บาทขึ้นไป	0 (0.0%)	1 (25.0%)	2 (50.0%)	0 (0.0%)	1 (25.0%)	4 (100.0%)	
	จำนวน	34	16	32	9	19	110	
	ตัวอย่าง	(30.9%)	(14.5%)	(29.1%)	(8.2%)	(17.3%)	(100.0%)	
	(คน)							

ตารางที่ 6-15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

คุณลักษณะ	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง					รวม	Chi-square
	ร่วมคิด	ร่วมพิจารณา	ร่วมดำเนินการ	ร่วมรับผิดชอบ	ร่วมติดตามตรวจสอบ		
การศึกษา							
ประถมศึกษา	0 (0.0%)	2 (25.0%)	3 (37.5%)	2 (25.0%)	1 (12.5%)	8 (100.0%)	
มัธยมศึกษา	14 (43.8%)	3 (9.4%)	7 (21.9%)	3 (9.4%)	5 (15.6%)	32 (100.0%)	
อนุปริญญา	6 (23.1%)	4 (15.4%)	8 (30.8%)	4 (15.4%)	4 (15.4%)	26 (100.0%)	
ปริญญาตรี	9 (24.3%)	7 (18.9%)	15 (40.5%)	0 (0.0%)	6 (16.2%)	37 (100.0%)	
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (50.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	3 (50.0%)	6 (100.0%)	
จำนวน	32	16	33	9	19	109	
ตัวอย่าง (คน)	(29.4%)	(14.7%)	(30.3%)	(8.3%)	(17.4%)	(100.0%)	24.504a (0.079)
อาชีพ							
ค้าขาย	8 (25.0%)	5 (15.6%)	11 (34.4%)	2 (6.2%)	6 (18.8%)	32 (100.0%)	
รับจ้างทั่วไป	4 (40.0%)	1 (10.0%)	3 (30.0%)	2 (20.0%)	0 (0.0%)	10 (100.0%)	
นักเรียน/นักศึกษา	4 (44.4%)	0 (0.0%)	2 (22.2%)	2 (22.2%)	1 (11.1%)	9 (100.0%)	
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2 (28.6%)	1 (14.3%)	3 (42.9%)	0 (0.0%)	1 (14.3%)	7 (100.0%)	
บริษัทเอกชน	2 (10.0%)	6 (30.0%)	9 (45.0%)	0 (0.0%)	3 (15.0%)	20 (100.0%)	
ธุรกิจส่วนตัว	11 (42.3%)	3 (11.5%)	4 (15.4%)	2 (7.7%)	6 (23.1%)	26 (100.0%)	
อื่นๆ	3 (42.9%)	0 (0.0%)	1 (14.3%)	1 (14.3%)	2 (28.6%)	7 (100.0%)	
จำนวน	34	16	33	9	19	111	
ตัวอย่าง (คน)	(30.6%)	(14.4%)	(29.7%)	(8.1%)	(17.1%)	(100.0%)	25.927a (0.357)

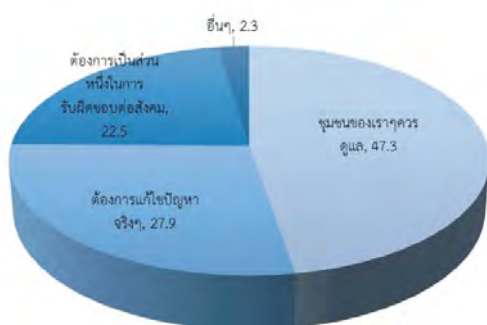
หมายเหตุ: * p < 0.05

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

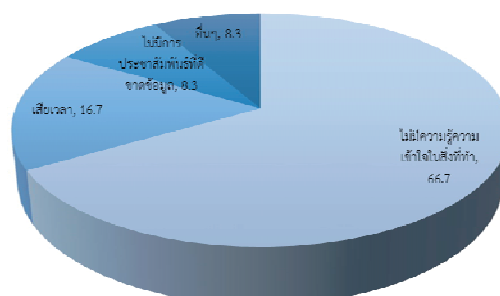
กล่าวโดยสรุปคือ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ลักษณะทางด้านเพศ กลุ่มอายุ และกลุ่มรายได้ ซึ่งลักษณะทั้งสามมีความสัมพันธ์ต่อระดับการร่วมคิด และร่วมดำเนินการมากที่สุด โดยไม่มีความประสงค์จะก้าวไปสู่การร่วมรับผิดชอบหรือร่วมติดตามตรวจสอบกระบวนการสร้างสรรค์เมือง ทั้งนี้ อาจเนื่อง

มากจากประชาชนนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการต่างๆ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์เมืองร่วมกัน ซึ่งจากการสำรวจนั้นพบว่าประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่กำลังจะทำถึงร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ ประชาชนคิดว่าเป็นการเสียเวลา (ร้อยละ 16.7) ซึ่งอาจอนุมานได้ว่าประชาชนนั้นยังขาดถึงความตระหนักถึงคุณค่าของการพัฒนาเมืองร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และขาดข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 8.3) ส่งผลให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองนั้นเนื่องจาก 1) มีความตระหนักถึงคุณค่าและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชน โดยคิดว่าชุมชนของพวกเขาควรดูแลรักษาด้วยตนเอง ถึงร้อยละ 47.3 2) เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนประสบกับปัญหาต่างๆ ในชุมชนของเขาทำให้มีความต้องการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ได้อย่างจริงจัง โดยคิดเป็นร้อยละ 27.9 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักถึงปัญหาของชุมชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ประชาชนตระหนักถึงการริเริ่มแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และเหตุผลสุดท้ายที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้อยากเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาเมืองร่วมกัน คือ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อสังคม (ร้อยละ 22.5) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนนั้นมีแนวคิดริเริ่มที่จะมีความตระหนักต่อสังคมและการพัฒนาเมือง



แผนภูมิที่ 6-17 เหตุผลที่อยากเข้าร่วมการพัฒนาเมือง



แผนภูมิที่ 6-18 เหตุผลที่ไม่อยากเข้าร่วมการพัฒนาเมือง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.5.2 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

การศึกษานี้ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างนั้นจำแนกตามพฤติกรรมของมนุษย์ที่อาจจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและรับประโยชน์จากหน่วยงานท้องถิ่น ตัวอย่างพฤติกรรมที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นในการสร้างสรรค์เมือง เช่น การเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของชุมชนหรือภาคประชาชนเอง ส่วนพฤติกรรมการเข้าร่วมอื่นๆ ที่ประชาชนได้รับประโยชน์กลับมานั้น ได้แก่ ประเพณีความช่วยเหลือที่ได้รับจากภาครัฐ และการรับรู้

ข้อมูลข่าวสารต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Chi-square บนพื้นฐานของข้อคำถามที่ 1 “ภาคประชาชนจะดำเนินการและร่วมมือกันพัฒนาชุมชน/เมืองด้วยตนในงานการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาเมืองได้อย่างไร และมีจะโครงสร้างองค์กร แนวทางกระบวนการริเริ่ม และการร่วมมือดำเนินงานอย่างไร” จากข้อคำถามงานวิจัย สามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1: พฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองในหลากหลายระดับของการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาแต่ละพฤติกรรมจะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ดังต่อไปนี้

1) การเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของหน่วยงานท้องถิ่นหรือภาคประชาชนเองต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จัดทำขึ้นในอนาคตโดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือคนในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 88.8 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6-19 และเมื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง พบว่า กลุ่มประชากรที่อยากเข้าร่วมโครงการเหล่านั้นมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองอยู่ที่ระดับการร่วมคิดสูงถึงร้อยละ 30.4% เมื่อเทียบกับระดับอื่นๆ รองลงมาคือ ร่วมดำเนินการ ร้อยละ 29.5% ดังนั้น ความต้องการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือคนในชุมชนมีความเป็นไปได้ในทิศทางบวกที่ส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการเข้าร่วมโครงการต่างๆ นั้นจะไม่แสดงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 6-16)



แผนภูมิที่ 6-19 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่อยากเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของหน่วยงานท้องถิ่นหรือภาคประชาชนเอง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 6-16 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของหน่วยงานท้องถิ่นหรือภาคประชาชนเองต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

การเข้าร่วมโครงการ ต่างๆ ของชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง					รวม
	ร่วมคิด	ร่วมพิจารณา	ร่วมดำเนินการ	ร่วมรับผิดชอบ	ร่วมติดตามตรวจสอบ	
อยากร่วมมือ	34 (30.4%)	16 (14.3%)	33 (29.5%)	9 (8.0%)	20 (17.9%)	112 (100.0%)
ไม่อยากร่วมมือ	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
ไม่แน่ใจ	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
จำนวนตัวอย่าง (คน)	34 (30.4%)	16 (14.3%)	33 (29.5%)	9 (8.0%)	20 (17.9%)	112 (100.0%)

Chi-square = No statistics are computed because การร่วมกลุ่มกันพัฒนาชุมชน is a constant.

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

2) การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นถือเป็นพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยประสบกับปัญหาความเดือดร้อน และได้รับการชดเชยหรือการช่วยเหลือทดแทนจากภาครัฐ โดยการศึกษาครั้งนี้จะสอบถามเกี่ยวกับประเภทของความช่วยเหลือที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้รับจากภาครัฐ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) ให้เงินสนับสนุน/เงินชดเชย 2) ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ (เช่น ถูยั้งชีพ) 3) ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง 4) ให้บริการสวัสดิการสังคม (เช่น บริการสาธารณสุข) และ 5) ให้ความช่วยเหลือด้านกำลังคน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างน้อยหนึ่งประเภทความช่วยเหลืออยากจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองสูงสุด โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 66 รายจากจำนวนทั้งสิ้น 110 รายและโดยส่วนใหญ่จะอยากมีส่วนร่วมในการร่วมคิด และร่วมดำเนินการ (ร้อยละ 31.8 และ 30.3 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐถึง 3 ประเภทต้องการร่วมดำเนินการในโครงการพัฒนาเมืองร่วมกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 42.9%

ตารางที่ 6-17 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นที่เคยได้รับต่อระดับ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

จำนวนประเภทความช่วยเหลือที่ ได้รับจากภาครัฐ	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง					รวม
	ร่วมคิด	ร่วมพิจารณา	ร่วม ดำเนินการ	ร่วมรับผิดชอบ	ร่วมติดตาม ตรวจสอบ	
1 ประเภท	21 (31.8%)	13 (19.7%)	20 (30.3%)	3 (4.5%)	9 (13.6%)	66 (100.0%)
2 ประเภท	9 (31.0%)	1 (3.4%)	9 (31.0%)	5 (17.2%)	5 (17.2%)	29 (100.0%)
3 ประเภท	2 (28.6%)	1 (14.3%)	3 (42.9%)	0 (0.0%)	1 (14.3%)	7 (100.0%)
4 ประเภท	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (20.0%)	4 (80.0%)	5 (100.0%)
5 ประเภท	1 (33.3%)	1 (33.3%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (33.3%)	3 (100.0%)
จำนวนตัวอย่าง (คน)	33 (30.0%)	16 (14.5%)	32 (29.1%)	9 (8.2%)	20 (18.2%)	110 (100.0%)

Chi-square = 26.926a; df = 16 ; p = 0.042

หมายเหตุ : ประเภทความช่วยเหลือที่ได้รับจากภาครัฐ

1. ให้เงินสนับสนุน/เงินอุดหนุน
2. ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ (เช่น ถังขยะ)
3. ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
4. ให้บริการสวัสดิการสังคม (เช่น บริการสาธารณสุข)
5. ให้ความช่วยเหลือด้านกำลังคน

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

จากตารางที่ 6-18 พบว่าระดับความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแม้เพียงหนึ่งวันต่อสัปดาห์ก็ส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในการร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาเมือง ขณะที่ผู้ที่ต้องการร่วมดำเนินการหรือทำกิจกรรมในการพัฒนาเมืองนั้นอาจจะต้องอาศัยความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เยอะกว่า คือ 2-4 วันต่อสัปดาห์ เนื่องมาจากประชาชนต้องการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงกระบวนการในการพัฒนาเมืองนั้นๆ การร่วมติดตามตรวจสอบนั้นจะเป็นต้องได้รับข้อมูล 6 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่การร่วมติดตามตรวจสอบไม่จำเป็นต้องได้รับข้อมูลทุกๆ วัน

ตารางที่ 6-18 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร / สัปดาห์	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง					รวม
	รวมคิด	ร่วมพิจารณา	ร่วมดำเนินการ	ร่วมตัดสินใจ	ร่วมติดตามตรวจสอบ	
1 วัน	3 (42.9%)	2 (28.6%)	1 (14.3%)	0 (0.0%)	1 (14.3%)	7 (100.0%)
2 วัน	7 (35.0%)	3 (15.0%)	7 (35.0%)	1 (5.0%)	2 (10.0%)	20 (100.0%)
3 วัน	3 (15.8%)	2 (10.5%)	7 (36.8%)	1 (5.3%)	6 (31.6%)	19 (100.0%)
4 วัน	2 (25.0%)	0 (0.0%)	3 (37.5%)	0 (0.0%)	3 (37.5%)	8 (100.0%)
5 วัน	6 (37.5%)	2 (12.5%)	5 (31.2%)	2 (12.5%)	1 (6.2%)	16 (100.0%)
6 วัน	0 (0.0%)	1 (20.0%)	1 (20.0%)	0 (0.0%)	3 (60.0%)	5 (100.0%)
ทุกวัน	8 (28.6%)	4 (14.3%)	7 (25.0%)	5 (17.9%)	4 (14.3%)	28 (100.0%)
จำนวนตัวอย่าง (คน)	29 (28.2%)	14 (13.6%)	31 (30.1%)	9 (8.7%)	20 (19.4%)	103 (100.0%)

Chi-square = 23.113a; df = 24 ; p = 0.513

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

จากผลลัพธ์ทางสถิติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการทำงานของภาคประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกันพัฒนาชุมชน/เมือง พบว่า พฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองในหลากหลายระดับของการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่น ประชาชนที่มีพฤติกรรมเคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นมีความต้องการอยากมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มอื่นๆ กล่าวได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

6.5.3 อิทธิพลของทัศนคติของภาคประชาชนต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจทัศนคติของภาคประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น, ทัศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม, ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน, ทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคม และทัศนคติต่อการสร้างสรรค์เมืองโดยภาคประชาชน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Anova ซึ่งอยู่บนพื้นฐานข้อคำถามที่ 2 “ระดับการร่วมมือกันของภาค

ประชาชนมีความสัมพันธ์กับทศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาชุมชนและเมืองหรือไม่” จากข้อคำถามงานวิจัย สามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 2: ระดับการร่วมมือกันของภาคประชาชนมีความสัมพันธ์กับทศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาชุมชนและเมือง

จากการสำรวจพบว่า มีทศนคติของภาคประชาชนเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น, ทศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม, และทศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคม โดยความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยทางสถิติอยู่ที่ 0.041 และมีค่า $F = 2.596$ (ดังแสดงในตารางที่ 6-18) กลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นสูงที่สุดจะอยู่ในระดับ 3.44 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลางนั้นมีความสัมพันธ์กับการร่วมรับผิดชอบ รองลงมาคือ ร่วมแสดงความคิดเห็น (Mean = 3.34, SD. = 0.87) ส่วนทศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม มีค่าเฉลี่ยทางสถิติอยู่ที่ 0.002 และมีค่า $F = 4.673$ โดยค่าเฉลี่ยของทศนคติต่อการพัฒนาเมืองสูงที่สุด คือ 4.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดและมีความสัมพันธ์กับการร่วมติดตามตรวจสอบ รองลงมาคือ ร่วมพิจารณา (Mean = 4.32, SD. = 0.44) ในกรณีของทศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองที่ระดับนัยสำคัญ 0.025 และค่า $F = 2.913$ โดยค่าเฉลี่ยทศนคติสูงที่สุด (Mean = 4.63, SD. = 0.44) นั้นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดซึ่งสัมพันธ์กับการร่วมติดตามตรวจสอบ ค่าเฉลี่ยที่รองลงมา (Mean = 4.27, SD. = 0.63) จะสัมพันธ์กับการร่วมดำเนินการ ถึงแม้ว่าทศนคติต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและทศนคติต่อการสร้างสรรค์เมืองโดยภาคประชาชนจะไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดของทั้งสองทศนคติอยู่ที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่อยากร่วมติดตามและตรวจสอบโครงการพัฒนาเมือง

กล่าวโดยสรุป ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีความพึงพอใจกับการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นต้องการร่วมรับผิดชอบโครงการพัฒนาเมืองร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ทางสังคม และกรณีที่ต้องการให้ประชาชนเข้าร่วมติดตามและตรวจสอบ ประชาชนต้องมีทศนคติต่อการพัฒนาเมืองและทศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคมในทิศทางที่ดีเสียก่อน โดยหน่วยงานท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเมืองต้องทำให้ประชาชนเห็นถึงคุณค่าของการพัฒนาเมืองร่วมกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนทศนคติต่อการพัฒนาเมืองให้ดีขึ้น ในส่วนนี้การศึกษาค้นคว้าได้นำเทคนิคเกมสถานการณ์จำลอง (Gaming and Simulation) มาใช้เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเห็นคุณค่าในการพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะอภิปรายผลในส่วนถัดไปของบทนี้

ตารางที่ 6-19 การทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทัศนคติของภาคประชาชนต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

ระดับการมีส่วนร่วม	ระดับความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น			ทัศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม			ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน			ทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคม			ทัศนคติต่อการสร้างสรรคเมืองโดยภาคประชาชน		
	N	Mean	SD.	N	Mean	SD.	N	Mean	SD.	N	Mean	SD.	N	Mean	SD.
ร่วมคิดร่วม	32	<u>3.34</u>	<u>0.87</u>	33	4.13	0.43	33	4.17	0.70	34	4.10	0.50	34	4.03	0.54
พิจารณา	16	2.63	1.15	15	<u>4.32</u>	<u>0.44</u>	15	4.43	0.62	15	4.07	0.84	15	4.17	0.56
ดำเนินการร่วม	33	2.79	0.86	33	4.26	0.47	33	4.39	0.56	33	<u>4.27</u>	<u>0.63</u>	33	4.18	0.57
รับผิดชอบ	9	<u>3.44</u>	<u>1.01</u>	8	3.71	0.51	9	4.33	0.56	9	4.17	0.56	9	4.17	0.43
ติดตาม															
ตรวจสอบ	20	3.05	1.00	18	<u>4.50</u>	<u>0.48</u>	19	4.50	0.60	19	<u>4.63</u>	<u>0.44</u>	17	4.50	0.43
รวม	110	3.03	0.97	107	4.23	0.49	109	4.34	0.62	110	4.25	0.61	108	4.18	0.54
ความแตกต่าง	Sig. = 0.041 ∴ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. 0.05			Sig. = 0.002 ∴ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. 0.05			Sig. = 0.359 ∴ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. 0.05			Sig. = 0.025 ∴ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. 0.05			Sig. = 0.068 ∴ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ Sig. 0.05		

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 6-20 แสดงความแปรปรวนของข้อมูล

ANOVA		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น	Between Groups	9.262	4	2.316	2.596	<u>.041</u>
	Within Groups	93.656	105	.892		
	Total	102.918	109			
ทัศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม	Between Groups	3.951	4	.988	4.673	<u>.002</u>
	Within Groups	21.560	102	.211		
	Total	25.512	106			
ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	Between Groups	1.703	4	.426	1.103	<u>.359</u>
	Within Groups	40.145	104	.386		
	Total	41.849	108			
ทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคม	Between Groups	4.083	4	1.021	2.913	<u>.025</u>
	Within Groups	36.790	105	.350		
	Total	40.873	109			

ตารางที่ 6-20 แสดงความแปรปรวนของข้อมูล

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ทศนคติต่อการสร้างสรรค์เมืองโดยภาคประชาชน	Between Groups	2.516	4	.629	2.257	.068
	Within Groups	28.713	103	.279		
	Total	31.229	107			

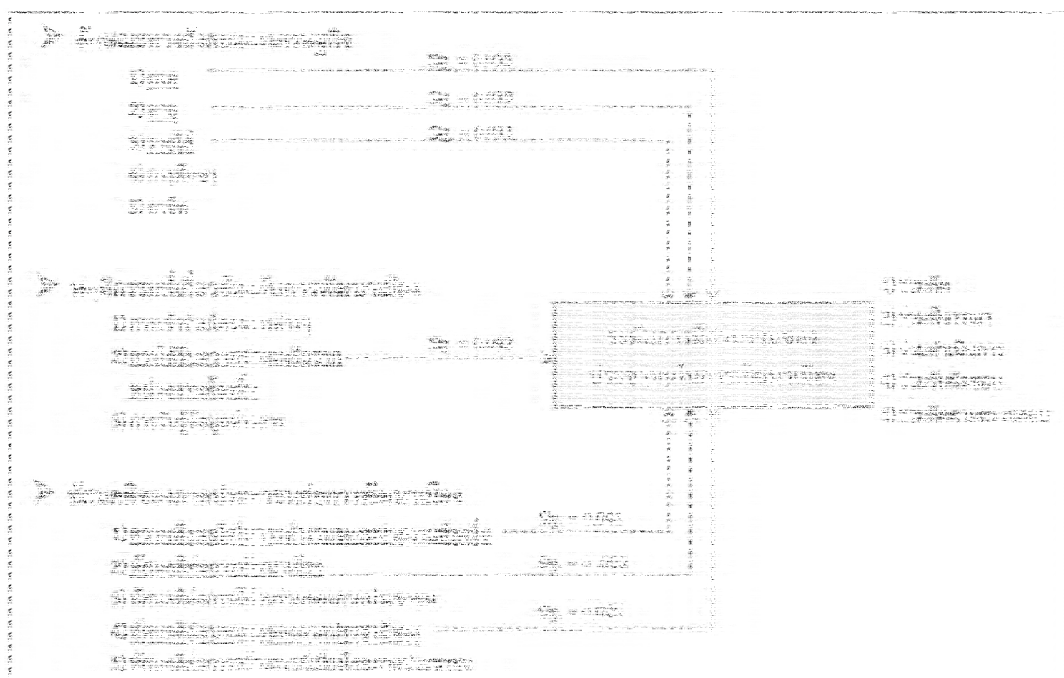
ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

6.5.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทโดยภาคประชาชนเพื่อริเริ่มการวางแผนพัฒนาเมือง

จากที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองกับปัจจัยด้านลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และปัจจัยด้านทศนคติของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมือง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยว่าตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อทศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาคประชาชน โดยการศึกษาให้ระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นตัวแทนของแนวคิดการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่การทำงานของภาคประชาชนเพื่อการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น และทุกภาคส่วนในสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อคำถามที่ 3 คือ “ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชน ในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชนและเมือง”

สมมติฐาน 3: ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และทศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาเมือง มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง

ซึ่งจากการวิเคราะห์ที่ผ่านมาข้างต้นโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิตินั้น สามารถสรุปปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน) ได้ดังต่อไปนี้ (ดังแสดงในภาพที่ 6-1)

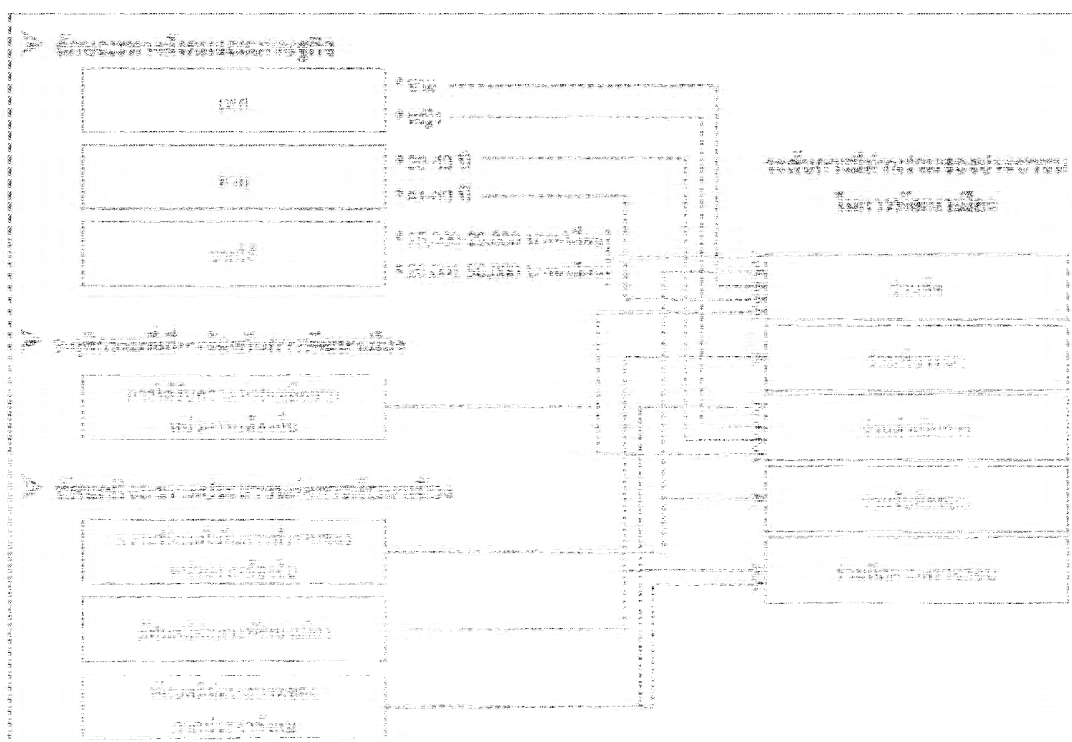


หมายเหตุ:➡ หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง

ภาพที่ 6-1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ อายุ รายได้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ให้เห็นว่า ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน และเมื่อพิจารณาที่ละตัวแปร (ดังแสดงในภาพที่ 6-2) กรณีตัวแปรด้านเพศ กล่าวได้ว่า เพศชาย อยากมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็น ในขณะที่เพศหญิงอยากมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาเมือง ซึ่งในบริบทของสังคมไทยนั้น ผู้ชายไทยจะมีภาวะความเป็นผู้นำสูงกว่าผู้หญิง และบ่อยครั้งที่มีการประชุมประชาชนหรือประชาคม ผู้ชายมักจะเป็นผู้แสดงความคิดเห็นต่อที่สาธารณะมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงนั้นจะแสดงบทบาทเป็นเพียงผู้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดเตรียมที่ประชุม จัดเตรียมอาหารรองรับผู้มาประชุม เข้าร่วมกิจกรรมในที่ประชุม ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถกล่าวได้ว่า มีความสอดคล้องกับบริบทของเพศในสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตาม ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองนั้นก็ขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนบุคคล เพราะในกรณีของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออม. กลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจจากผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งผู้หญิงจะแสดงบทบาททั้งการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมดำเนินการ และบทบาทอื่นๆ แล้วแต่ความชำนาญ



หมายเหตุ:➤ หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง

ภาพที่ 6-2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละระดับ

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

ผลลัพธ์จากการศึกษาความสัมพันธ์ของอายุกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองพบว่า มีเพียงสองช่วงอายุเท่านั้นที่แสดงบทบาทของภาคประชาชนในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเมือง คือ ช่วงอายุ 20-40 ปี และช่วงอายุ 41- 60 ปี โดยบทบาทของช่วงอายุ 20-40 ปี นั้นต้องมีส่วนร่วมดำเนินการในงานพัฒนาเมือง สังเกตได้ว่าประชากรช่วงอายุนี้นั้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงาน มีพละกำลัง มีความสามารถในการร่วมดำเนินการ ร่วมกิจกรรมของโครงการพัฒนาเมือง ในขณะที่ช่วงอายุ 41- 60 ปี ต้องการแสดงบทบาทเพียงการแสดงความคิดเห็น ซึ่งช่วงอายุนี้นั้นเป็นวัยทำงานตอนปลายที่จะก้าวไปสู่วัยชราหรือการเกษียณอายุการทำงานในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม และจังหวัดระยองมีความประสงค์ที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นโดยเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การใช้ชีวิตที่ได้สั่งสมมานาน เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพบริบทของสังคมไทยแล้วนั้น ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชน ปรานุชชาวบ้าน หรือคณะกรรมการชุมชนจะเป็นกลุ่มประชากรในช่วงอายุ 41- 60 ปี หรือมากกว่าทั้งนั้น

จากการศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากเพศและอายุที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง ยังพบว่า รายได้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยพบว่า กลุ่มรายได้ตั้งแต่ช่วง 15,000 – 20,000 บาท/เดือน และ 20,001 – 50,000 บาท/

เดือน เป็นช่วงรายได้ที่อยากมีบทบาทในการร่วมแสดงความคิดเห็นในดำเนินงานพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มอื่นๆ ซึ่งกลุ่มรายได้สองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มรายได้ระดับปานกลางในสังคมไทย สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม และจังหวัดระยองที่มีรายได้ระดับปานกลางต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยเทคนิค chi-square พบว่า พฤติกรรมของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่น มีความประสงค์ที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มอื่นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ที่ดูแล หากหน่วยงานท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในพื้นที่ที่จะมีส่วนส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง

และผลจากการวิเคราะห์การผันแปร (Anova) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมืองกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ทัศนคติของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้ที่มีความพึงพอใจต่อการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น จะมีความสนใจในการร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเมืองร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มอื่นๆ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาเมืองนั้น ต้องการที่จะร่วมพิจารณาและติดตามตรวจสอบโครงการพัฒนาเมือง และผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของภาคประชาชนต้องการร่วมดำเนินการและติดตามตรวจสอบโครงการพัฒนาเมืองเช่นกัน อาจสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดระยองที่มีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่องานด้านการพัฒนาเมืองจะมีระดับการมีส่วนร่วมในขั้นที่สูงขึ้น อย่างการติดตามและตรวจสอบโครงการพัฒนาเมือง ซึ่งต้องอาศัยทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่มากขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ทัศนคติที่ดีต่องานด้านการพัฒนาเมืองมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่เข้มข้นมากขึ้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง โดยตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อระดับการร่วมแสดงความคิดเห็น และระดับการร่วมดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือระดับการร่วมติดตามตรวจสอบ และระดับการร่วมพิจารณาและร่วมรับผิดชอบที่มีตัวแปรที่สัมพันธ์กันเพียงหนึ่งตัวแปรเท่านั้น ตามลำดับ ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนในปัจจุบันส่วนใหญ่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการมากกว่าระดับการมีส่วนร่วมอื่นๆ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด และอาศัยทักษะน้อยกว่าระดับการมีส่วนร่วมอื่นๆ ในกรณีของการร่วมพิจารณา และร่วมรับผิดชอบนั้นประชาชนอาจไม่มีความเข้าใจถึงความสำคัญและลำดับขั้นของการมีส่วนร่วม

อย่างทอ้งแท้ ทำให้ประชาชนไม่ยอมมีส่วนร่วมในระดับนี้ อีกทั้ง ระดับการร่วมพิจารณาังมีความกำกวมกับ
ระดับการร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งประชาชนอาจเข้าใจว่าการร่วมแสดงความคิดเห็นนั้นรวมไปถึงการร่วม
พิจารณาด้วย

บทที่ 7

การสร้างเครื่องมือในการ
ประชุมเพื่อการพัฒนา
ชุมชน/เมือง

บทที่ 7

การสร้างเครื่องมือในการประชุมสำหรับพัฒนาชุมชน/เมืองของภาคประชาชน

บทนำ

ผู้วิจัย ได้เริ่มใช้การสร้างเครื่องมือเพื่อสร้างชุมชนและเมือง (Urban Gaming Simulation) มาช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดการประชุมและแบ่งปันความคิดร่วมกันในชุมชนมาทดลองใช้ในย่านชุมชนเมืองเก่ามจินดาในเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง โดยใช้ความพยายามพัฒนาเครื่องมือของการประชุม โดยส่งเสริมและผลักดันให้เกิดวิถีดั้งเดิม กระบวนการใหม่ ๆ ในการร่วมกันระบุปัญหา วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ประกอบด้วยเครื่องมือและ เทคนิคที่มีประสิทธิภาพคือ (1) เทคนิคการใช้ภาพ(PEI) เชิงพื้นที่ของเมือง จำนวน 50ภาพ ภาพที่คนในชุมชนเป็นคนถ่ายที่และคัดเลือกภาพที่แสดงข้อดีของชุมชน และภาพที่แสดงข้อเสียของชุมชน ที่มีความสัมพันธ์ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผ่านภาพ จากคนในชุมชนซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาในการอธิบายภาพ (2) จากภาพเหล่านั้นได้ใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการออกแบบและพูดคุยตกลงกันในประเด็นของผลกระทบที่เกิดจากปัญหา เพื่อหาแนวทางการปรับปรุง อนุรักษ์ และการพัฒนาต่อไป (3) ภาพดังกล่าวจะถูกคัดมาใช้ในการประชุม เพื่อจำลองและการออกแบบชุมชน ปรัชญาหรือ ตกลงและทำความเข้าใจร่วมกันของที่ประชุมต่อการออกแบบกิจกรรม หรือโครงการที่จะช่วยกันหาทางแนวแก้ปัญหา แนวทางการปรับปรุง แนวทางอนุรักษ์ และแนวทางการพัฒนาและ (2) เทคนิคการใช้เกมจำลองเพื่อการพัฒนาชุมชน ในงานวิจัยนี้ได้ใช้เกมจำลองบทบาทสมมติ มีจำนวน 6 กลุ่มบทบาท (Role) มีการสร้างกฎกติกา (Rule) ขั้นตอนการเล่นเกมนั้นรวมทั้งต้องสรุปเป้าหมายของเกมหลังเสร็จกิจกรรม

การใช้เครื่องมือดังกล่าวเป็นการสร้างกระบวนการด้านความคิด วิธีการปฏิบัติให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความร่วมมือพัฒนาชุมชนสามารถนำมาใช้ได้ทุกขั้นตอน เช่น เป้าหมายต้องการวางแผนการบรรเทาภัยพิบัติ ด้านการวางแผนความปลอดภัยด้านจราจร ด้านการอนุรักษ์ เป็นต้น ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือก เกมการจำลองสถานการณ์ในรูปแบบบทบาทสมมติจะสามารถให้ผู้ร่วมเล่นได้เห็นภาพในความคิดบทบาทสถานการณ์จริง จากประสบการณ์ตรงการ สร้างเครื่องมือนี้ ได้ใช้เกมในการพัฒนาที่ดินในชุมชนร่วมกับผู้อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนร่วมเกิดความคิดในเรื่องการอนุรักษ์ พัฒนาชุมชน หรือเมือง ทำให้นักวิจัยสามารถรับฟังและรวบรวมความคิดครั้งนั้นเพื่อสร้างตัวอย่างที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประชุมต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม นักวิจัย นักพัฒนา และผู้อยู่อาศัยชุมชนต่างๆ สามารถทำความเข้าใจถึงปัญหาและตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าในเมืองได้ดี สามารถส่งเสริมให้เกิดความคิดในด้านการอนุรักษ์เมืองและเตรียมการในกระบวนการของการมีส่วนร่วมในที่อยู่อาศัย หรือในบางชุมชนที่มีภาพลักษณ์ของ

ชุมชนที่ยั่งยืน ไม่เป็นระเบียบในเมืองและที่สำคัญที่สุดเป็นการสร้างกรอบการทำงานสำหรับการดำเนินการประชุมระหว่างผู้อยู่อาศัยผู้ชำนาญและเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น

ชุมชนนิยมจินตนาการเป็นชุมชนเก่าที่มีความต้องการที่จะอนุรักษ์ชุมชนของตนเองให้เป็นไปในรูปแบบของชุมชนอนุรักษ์ แม้ว่าจะไม่ใช่สมาชิกทั้งหมดในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มการทำงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการอนุรักษ์ แต่สมาชิกในชุมชนนิยมจินตนาการส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนกล่าวคือสมาชิกในชุมชนเข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชน ปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนมากที่สุดในชุมชนคือการสื่อสารระหว่างสมาชิกในชุมชน เช่นปัญหาของการสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาและแสวงหากลยุทธ์ที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนโดยรวม จากการสำรวจของคณะผู้ทำวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนนิยมจินตนาการศักยภาพและความเข้มแข็งเพียงพอที่จะวางแผนชุมชนของพวกเขาได้ด้วยตนเอง เป้าหมายหลักของโครงการการสร้างกระบวนการใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชนนั้นคือการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนให้มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาเมืองและชุมชนด้วยตนเอง

7.1 วิธีการใช้เครื่องมือเพื่อการวางแผนพัฒนาเมืองและชุมชนโดยภาคประชาชน

ในขั้นตอนของการพัฒนาเกมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้เครื่องมือเทคนิคการสัมภาษณ์จากภาพและการออกแบบเกมสถานการณ์จำลองเพื่อให้เกิดการริเริ่มพัฒนาชุมชนตามขั้นตอน Cohen and Uphoff (1981) งานวิจัยนี้ได้วางแผนการออกแบบให้ประชาชนสามารถระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ระดมความคิด สร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา และวางแผนปฏิบัติ เพื่อการปรับปรุงปัญหาในชุมชนอนุรักษ์ นอกจากนี้ในการพัฒนาเกมที่จะใช้ในงานวิจัยนี้นั้น ยังมุ่งเน้นไปที่การสื่อสารและสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนชุมชนด้วยตนเอง Self-Planning Game (SPG) นั้นถูกผนวกไว้กับการสร้างเครื่องมือในการประชุมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยใช้ระยะเวลา 2 ระยะในการดำเนินงานแล้วเสร็จ

7.1.1 การออกแบบกลุ่มเป้าหมาย (Targets)

การออกแบบกลุ่มเป้าหมายของเกมนั้น ต้องคำนึงถึงสองกลุ่มหลักคือ กลุ่มผู้ใช้เกม (User) และกลุ่มผู้เล่นเกม (Player) โดยในระหว่างการเล่นเกมนั้น ทั้งสองกลุ่มจะถูกเชื่อมโยงกันโดยวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ซึ่งอาจจะทำงานคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ SPG นั้น ถูกออกแบบไว้ให้ใช้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม SPG นั้นมีความยืดหยุ่นพอสำหรับครอบคลุมในการใช้งานเพื่อเป็นการเรียนการสอนกับนักเรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนได้ รวมไปถึงการใช้งานเพื่อการอบรมบุคลากรด้วย

7.1.2 บทบาทสมมติ (Role Play)

บทบาทสมมตินั้นสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เจือปน หรือรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่เป้าหมายที่จะนำเกมจำลองสถานการณ์ไปใช้ รวมถึงสามารถเพิ่มลดจำนวนผู้เล่นในแต่ละบทบาทได้ตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ที่ผู้ออกแบบเกม (Game designer) จะ

สอดแทรกผ่านเกมและสถานการณ์จำลอง (Scenario) ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย SPG นั้นถูกออกแบบภายใต้บริบทของชุมชนยมนา โดยมีผู้เล่นจำนวน 21 คน ดังนั้นบทบาทในเกมจึงได้ถูกกำหนดให้มีความสอดคล้องกับบทบาทของกลุ่มคน 6 กลุ่ม ซึ่งเป็นบทบาทหลักในชุมชนยมนาตามสถานการณ์จริง ดังนี้

1) บทบาทของหัวหน้าชุมชน (3 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็นหัวหน้าชุมชนยมนา ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดระยอง หัวหน้าชุมชนจะต้องติดตามข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ) และต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ต้องประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชน มีลักษณะเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น

2) บทบาทของคนในชุมชน (8 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็นคนในชุมชนยมนา ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผู้เล่นต้องติดตามข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ) ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (ในกรณีที่จำนวนผู้เล่นมากกว่า 21 คน ให้เพิ่มที่บทบาทของคนในชุมชนก่อน)

3) คณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม (2 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็นคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงเทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผู้เล่นต้องทำงานร่วมกับหัวหน้าชุมชนและนายกเทศมนตรีเพื่อประสานงานให้ได้มาซึ่งแผนที่ชุมชนต้องการ ในขณะเดียวกันต้องคอยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในเรื่องของการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมด้วย

4) คณะกรรมการส่งเสริมสังคมและเศรษฐกิจ (2 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็น คณะกรรมการส่งเสริมสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงเทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผู้เล่นต้องทำงานร่วมกับหัวหน้าชุมชนและนายกเทศมนตรีเพื่อประสานงานให้ได้มาซึ่งแผนที่ชุมชนต้องการ ในขณะเดียวกันต้องคอยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในเรื่องของการส่งเสริมสังคมและเศรษฐกิจด้วย

ในกรณีของชุมชนยมนา สำหรับบทบาทที่ 4 และ 5 ถูกออกแบบให้คณะกรรมการจริงเล่นบทบาทนี้ หากต้องการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ที่ไม่มีคณะกรรมการจริงเล่นในบทบาท ผู้ออกแบบเกมต้องออกแบบบัตรความรู้ (Knowledge Cards) ที่ชี้เฉพาะบทบาทของคณะกรรมการนั้นๆด้วย)

5) ผู้ประกอบการและร้านค้าในชุมชน (5 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็นผู้ประกอบการและร้านค้าในชุมชน ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด ทำกิจการร้านค้าในอาคารเก่าที่มีอายุกว่า 100 ปี ในบริเวณถนนยมจินดา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พักอาศัยอยู่บริเวณถนนสุขุมวิท ตัวเมืองจังหวัดระยอง ผู้เล่นต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ) ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ต้องการทำอะไรจากกิจการร้านค้า โดยให้มีคนมาเที่ยวที่ถนนยมจินดามาก ๆ เพื่อจะได้มาช่วยอุดหนุนสินค้า

6) นายกเทศมนตรี (1 คน)

ผู้เล่นจะได้รับบทบาทเป็นนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณใกล้เทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความต้องการให้ทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล มีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ย่านเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น ถนนยมจินดา ต้องการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ข้อมูลข่าวสาร เปิดประชุมรับฟังความคิดเห็น และสนับสนุนโครงการที่มาจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับฉันทามติจากทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท) นายกเทศมนตรีนี้อำนาจในการตัดสินใจบนความเห็นชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน อีกทั้งยังสามารถแสดงวิสัยทัศน์ของตนเองในที่ประชุม เพื่อกำหนดทิศทางการวางแผนพัฒนาของเมือง ร่วมประชุมกับทุกบทบาท ให้อีกทุกบทบาทแสดงความคิดเห็น ประสานความร่วมมือกับภาควิชาการ (บทบาทผู้เชี่ยวชาญ) ในเรื่องของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

7.1.3 กฎกติกา (Rules) และขั้นตอนของการเล่นเกม (Phases)

กฎกติกาของ SPG นั้นสอดคล้องกับขั้นตอนของการวางแผนชุมชน 4 ขั้นตอน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ขั้นตอน รวมไปถึงขั้นตอนของการเล่นเกมนั้นก็ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับขั้นตอนของการวางแผนชุมชนเช่นกัน SPG นั้นใช้ระยะเวลาดำเนินการ 2 วัน รวมใช้ 8 ชั่วโมงในการดำเนินการ (ดังแสดงในตารางที่ 7-1) ดังนี้

ตารางที่ 7-1 แสดงขั้นตอนของการเล่นเกมอย่างละเอียด

เวลา	ขั้นตอนในเกม	ผลที่สะท้อนในชุมชนจริง
วันที่ 1		
ขั้นตอนที่ 1: การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน		
กฎและกติกา: ผู้เล่นและคณะผู้วิจัยจะต้องถ่ายภาพ เพื่อแสดงออกถึงข้อดีและข้อเสียของถนนยมจินดา		
10:00 -	คณะผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้	ชุมชนมีความเข้าใจในการการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์
10:30	เทคนิคการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย (PEI) ในการระบุ	ผ่านภาพถ่าย (PEI) เพื่อการระบุปัญหา
	ปัญหา	
10:30 -	คณะผู้วิจัยและผู้เล่นใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผ่าน	ชุมชนสามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ โดยเป็น
12:00	ภาพถ่าย (PEI) ร่วมกันเพื่อระบุปัญหาในถนนยม	การระบุปัญหาร่วมกัน มิได้เป็นปัญหาของคนใดคนหนึ่ง
	จินดา โดยแบ่งกลุ่มของภาพเป็น 1) ภาพที่แสดงข้อดี	

ตารางที่ 7-1 แสดงขั้นตอนของการเล่นเกมอย่างละเอียด

เวลา	ขั้นตอนในเกม	ผลที่สะท้อนในชุมชนจริง
	ของชุมชน และ 2) ภาพที่แสดงข้อเสียของชุมชน จำนวน 50 ภาพ	
วันที่ 2		
ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา		
กฎและกติกา: ผู้เล่นเกมวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหาที่อาจเป็นที่มาของปัญหา อื่นๆ และสร้างแผนภูมิความสำคัญของปัญหาได้		
10:00 -	คณะผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการ	ชุมชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการวิเคราะห์
10:10	วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา	ผลกระทบของปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขที่มี ประสิทธิภาพ
10:10 - 10:30	1. แบ่งผู้เล่นออกเป็นกลุ่มสี่ห้า และ กลุ่มสี่สาม (5 นาทีก) 2. แจกภาพที่ถ่ายได้จากการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย 50 ภาพให้แต่ละกลุ่ม แต่ละกลุ่มเขียนบรรยายข้อดี และข้อเสียโดยให้หาเหตุผลว่าดีเพราะอะไร เสีย เพราะอะไร พร้อมทั้งบอกผลกระทบของปัญหานั้นๆ เขียนลงบนกระดาษ Post - it กำกับไว้บนรูปภาพ ทั้ง 50 ภาพ (10 นาที) 3. กลุ่มสี่ชมพูและกลุ่มสี่ส้มสลับกลุ่มกัน เพื่อทำความเข้าใจ ของปัญหาของอีกกลุ่มหนึ่ง พร้อมทั้งสามารถ เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้าน ความคิดของอีกกลุ่มได้ด้วย (5 นาที)	ชุมชนสามารถมองปัญหาอย่างครอบคลุมมากขึ้นจาก การรับฟังข้อคิดเห็นจากสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ อีกทั้ง ทั้งชุมชนยังสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหา ต่างๆอีกด้วย
10:30 - 11:00	1. ทั้งสองกลุ่มวนกลับกลุ่มของตนเองปรับเปลี่ยน และวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มตนเองอีกครั้ง แล้ว เลือกปัญหาที่กลุ่มคิดว่ามีสำคัญออกมา 10 ปัญหา แล้วจัดลำดับความสำคัญให้เหลือ 5 ปัญหาที่ กลุ่มของตนคิดว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนและชุมชนควร แก้ไขมากที่สุด (15 นาที) 2. แต่ละกลุ่มทำการนำเสนอ 5 ปัญหาหลักของกลุ่ม ของตน กลุ่มละ 5 นาที (15 นาที)	ชุมชนสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปัญหาใน ชุมชนของตน และรู้จักการจัดลำดับความสำคัญเร่ง ด่วนของปัญหา
11:00 -	วิทยากรกระบวนการช่วยนำปัญหาจาก 2 กลุ่มมา	เพื่อสรุปประเด็นปัญหาและผลกระทบของปัญหาที่

ตารางที่ 7-1 แสดงขั้นตอนของการเล่นเกมอย่างละเอียด

เวลา	ขั้นตอนในเกม	ผลที่สะท้อนในชุมชนจริง
11:30	เชื่อมโยงกันและรวมกันเป็นประเด็นปัญหาร่วมกัน ของทั้งชุมชน (15 นาที) ผู้เล่นทุกคนเรียงลำดับ ประเด็นปัญหาร่วมกันและเลือกปัญหาเร่งด่วนและ ชุมชนควรแก้ไขมากที่สุดปัญหาเดียว (15 นาที)	เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน
ขั้นตอนที่ 3: การวางแผนแนวทางในการปัญหา		
กฎและกติกา: ผู้เล่นทุกคนร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชนของตน		
11:30 -	1. ผู้เล่นทุกคนปรึกษาหารือและช่วยกันเสนอ	สมาชิกในชุมชนทุกคนจะมีพื้นที่ทางสังคมให้ได้แสดง
12:00	ยุทธศาสตร์การวางแผนชุมชน (20 นาที) 2. ตัวแทนชุมชนนำเสนอสรุปเป้าประสงค์ของ ยุทธศาสตร์การวางแผนอนุรักษ์ชุมชน (10 นาที)	ความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อชุมชน ของตน สมาชิกในชุมชนทุก
12:00 -	พักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน	
13:00		
ขั้นตอนที่ 4: การวางแผนปฏิบัติงาน		
กฎและกติกา: ผู้เล่นทุกคนสวมบทบาทที่กำหนดให้แล้วนำเสนอโครงการและแผนปฏิบัติตามบทบาทที่ตนได้รับ		
13:00 -	1. การแจกบทบาทและ อธิบายกฎการเล่นเกมส์วม	สมาชิกในชุมชนทุกคนจะมีความเข้าใจบทบาท
13:30	บทบาท(5 นาที) 2. อธิบายโครงสร้างการนำเสนอโครงการและแผน ปฏิบัติงานอย่างง่าย (5 นาที) 3. แต่ละบทบาททำความเข้าใจ และเสนอแนวทาง โครงการอนุรักษ์พื้นที่ในชุมชน (20 นาที)	ปัญหา และความต้องการของสมาชิกชุมชนคนอื่นๆ มากขึ้น
13:30 -	1. ผู้เล่นแต่ละบทบาทนำเสนอโครงการของตน โดยมี	ชุมชนมองเห็นแนวทางของโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน
14:00	นายกเทศมนตรีเป็นผู้ที่เสนอท้ายสุด (30 นาที)	อย่างเป็นรูปธรรม ร่วมกันกับแผนปฏิบัติการที่ สามารถนำไปใช้งานได้จริง
14:00 -	1. คณะผู้วิจัยทำการสรุปโครงการที่เป็นฉันทามติและ	ชุมชนทราบถึงข้อตกลงและโครงการที่ชุมชนจะระดม
14:30	สรุปหลังกิจกรรม (Debriefing) 2. คำถามและคำตอบหลังกิจกรรม	ความคิดด้วยกันในลำดับต่อไปอย่างชัดเจน

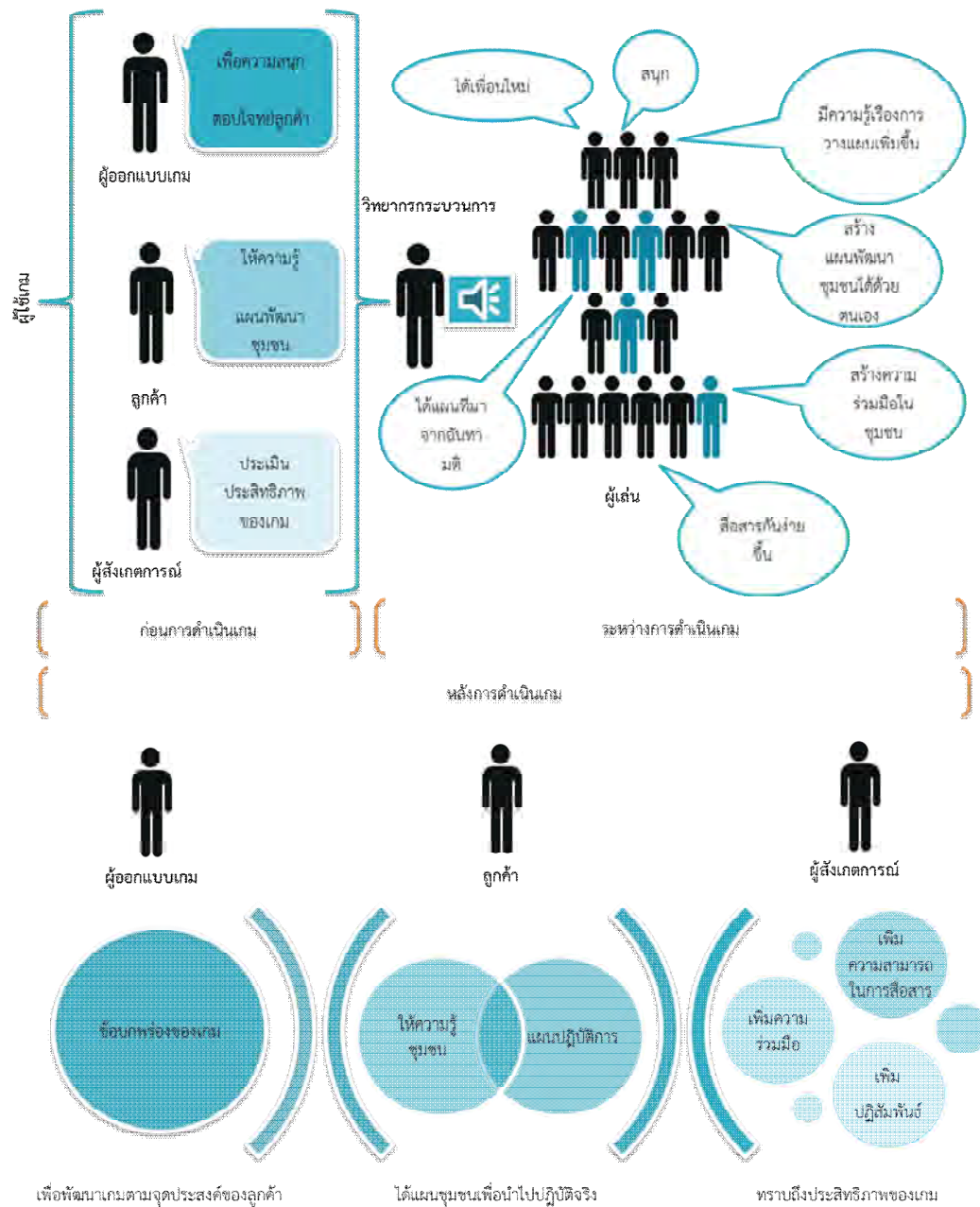
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.1.4 การสรุปหลังกิจกรรม (Debriefing)

การสรุปรายละเอียดหลังกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่จำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เกมสถานการณ์จำลองเมือง
เพื่อใช้ในการวางแผน วิทยาการกระบวนการต้องทำการสรุปวัตถุประสงค์ของกระบวนการ ตลอดจนผลลัพธ์ที่
ได้จากกิจกรรมนี้ให้ผู้เล่นเข้าใจในกิจกรรมต่างๆอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเชิญชวนให้ผู้เล่นนั้นนำแนวทาง

โครงการที่ได้จากการเล่นเกมไปทำให้เกิดประโยชน์จริงด้วย โดยมีมิติที่วิทยากรกระบวนการควรจะอธิบายตั้ง
ยกตัวอย่างจากมิติของเกม SPG

ใน SPG ผู้ใช้เกมประกอบด้วย ผู้ออกแบบเกม และ ผู้สังเกตการณ์ซึ่งคือ คณะผู้วิจัยจากคณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และลูกค้าซึ่งในที่นี้คือเทศบาลนครระยองที่ทางคณะผู้วิจัย
ต้องการจะพัฒนาชุมชนให้เพื่อเป็นแนวทางของโครงการที่เป็นไปได้ต่อไป โดยผู้ใช้เกมนั้นต่างก็มี
จุดประสงค์ในการเล่นเกมแตกต่างกัน ผู้ออกแบบเกมนั้นมีจุดประสงค์ที่จะออกแบบเกมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
ตามที่ถูกค่านั่นต้องการ ผสมกับความสนุกสนานที่เป็นลักษณะพิเศษของเกม ทำให้การเรียนรู้ผ่านเกมนั้น
แตกต่างจากการเรียนรู้แบบอื่นๆ ลูกค้ามีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้เรื่องการวางแผนชุมชนต่อชุมชนและ
ต้องการให้ชุมชนสร้างแผนชุมชนได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อเป็นโครงการนำไปสู่การใช้
งานจริงต่อไป ในขณะเดียวกันที่ผู้สังเกตการณ์มีจุดประสงค์ในการเล่นเกมเพื่อประเมินประสิทธิภาพของเกม
พิสูจน์ศักยภาพของเกมในการใช้งานเพื่อตอบวัตถุประสงค์ต่างๆเช่น การสื่อสาร การถ่ายโอนความรู้ และการ
มีส่วนร่วม ดังนั้นการออกแบบจะต้องสอดแทรกกิจกรรมและเทคนิคที่ใช้ในเกมให้เกิดขั้นตอนของการเรียนรู้
ต่างๆ ให้เป็นไปอย่างที่ได้ตั้งไว้ในจุดประสงค์ของผู้ใช้เกมทุกคน ระหว่างการเล่นเกมนั้นเกมที่จะต้องทำให้ผู้
เล่นสามารถเรียนรู้หรือได้รับสิ่งต่างๆตามจุดประสงค์ของผู้ใช้เกม ผ่านสื่อกลางอย่างวิทยากรกระบวนการที่จะ
เป็นตัวกลางในการดำเนินเกมแทนผู้ใช้เกม และหลังการดำเนินเกมแล้วเสร็จผู้ใช้เกมก็จะนำผลต่างๆที่ได้จาก
เกมมาประเมินผลเพื่อทำการพัฒนาข้อมูลที่ได้จากเกมภายหลังต่อไป (ดังแสดงในภาพที่ 7-1)



ภาพที่ 7-1 แสดงจุดประสงค์และบทบาทที่แตกต่างกันของตัวละครในเกมสถานการณ์จำลอง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.2 การรายงานผลของการใช้เกมเพื่อสร้างเครื่องมือมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

อนาคตของเกมสถานการณ์จำลองนั้นจะเกิดได้ต่อเมื่อเราสามารถเชื่อมโยงรูปแบบเกมแบบเก่ากับกระบวนการพัฒนา แบบจำลองใหม่ เครื่องมือใหม่ และจุดประสงค์หรือรูปแบบใหม่ๆของการวางแผน (Cecchini A. และ Rizzi P., 2001: 507) ดังนั้นเราสามารถที่จะพัฒนาการใช้เกมโดยการแก้ไขกรอบต่างๆที่ปิดกั้นการใช้งานของเกมลง และกำหนดเงื่อนไขที่เกมจะต้องตอบสนองเพื่อการสร้างโครงสร้างนั้นๆ (Ardu P. และ Cecchini A. , 2003: 317) ในมุมหนึ่ง SPG เปิดโอกาสให้ประชาชนมีพื้นที่ทางสังคมในการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันในการวางแผนชุมชนร่วมกัน อีกแง่มุมหนึ่ง SPG เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการสร้างการเชื่อมต่อเพื่อปิดช่องว่างในการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการวางแผน

การใช้เกมเป็นเครื่องมือในการประชุมแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นเป็นการทดลองใช้ SPG เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเกม โดยมีสมมติฐานคือ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาของเกม และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านบทบาทและกฎกติกาของเกม การรายงานผลนี้แสดงผลบนพื้นฐานของการทดสอบกับชุมชนยวมจินดา โดยมีผู้เล่นจำนวน 21 คน (สมาชิกชุมชน) และ 8 วิทยากรกระบวนการ (คณะผู้วิจัย)

7.2.1 ขั้นตอนที่ 1: การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ในขั้นตอนนี้ชุมชนถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม พร้อมกับวิทยากรกระบวนการ 6 คน ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในระหว่างการถ่ายภาพตามเทคนิคของการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย เพื่อจำแนกด้านบวกและด้านลบของพื้นที่ กล่าวคือ ด้านบวกที่แสดงถึงศักยภาพ ความโดดเด่น หรือที่ที่อยากให้มีการอนุรักษ์ในพื้นที่ และด้านลบที่แสดงถึงปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาชุมชน หรือที่ที่อยากให้มีการพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูในพื้นที่

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 1 พบว่า การพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างผู้เล่นและผู้เล่น หรือผู้เล่นและวิทยากรกระบวนการนั้นเป็นไปอย่างง่ายสะดวกและรวดเร็ว การผิดพลาดในการสื่อสารมีน้อยมาก ในบางกลุ่มไม่พบเลย ผู้เล่นมีความเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมมากกว่าการอธิบายในห้องประชุม ผลจากขั้นตอนที่ 1 คือ ผู้เล่นเก็บข้อมูลเป็นภาพถ่ายได้ทั้งหมด 50 ภาพ เป็นภาพที่แสดงออกถึงข้อดีของชุมชนยวมจินดา เช่น ภาพอาคาร องค์ประกอบของอาคารที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ มุมสบายสะอาดตาที่เป็นพื้นที่เพื่อการสนทนาการของชุมชน ฯลฯ รวมทั้งหมด 20 ภาพ และภาพที่แสดงออกถึงข้อเสียของชุมชนยวมจินดา เช่น อาคารที่ควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากมีความทรุดโทรม พื้นที่สาธารณะที่รกร้างและไม่ได้ทำความสะอาด สายไฟในชุมชนที่แกะกะแล้วเป็นอันตราย ฯลฯ รวมทั้งหมด 30 ภาพ (ดังแสดงในภาพที่ 7-2 ถึง 7-4)



1. ประชาชนในชุมชนนิยมจินดาร่วมกันถ่ายภาพกับ
คณะผู้วิจัย ทั้งภาพที่เป็นมุมมองน่าประทับใจและมุมมอง
ที่ควรปรับปรุงแก้ไขในชุมชน โดยการเดินไปรอบๆ ชุมชน
เพื่อถ่ายมุมมองเหล่านั้น



2. นำภาพที่ถ่ายได้จากแต่ละกลุ่มที่ถูกแบ่งไว้ตั้งแต่แรกนั้น
มารวบรวมเพื่ออภิปรายหาประเด็นปัญหา ข้อบกพร่อง
ร่วมทั้งเอกลักษณ์ สิ่งสวยงามในชุมชนนิยมจินตด้วย



3. แต่ละกลุ่มอภิปรายภาพที่ถ่ายมาได้ โดยแต่ละกลุ่ม
อธิบายถึงเหตุผลที่เลือกถ่ายภาพนั้น ชี้ประเด็นถึงข้อดี
ข้อเสียของภาพ จากนั้นประชาชนและคณะผู้วิจัยก็ร่วมกัน
เลือกภาพและสรุปประเด็นของภาพที่เลือกโดยสังเขป

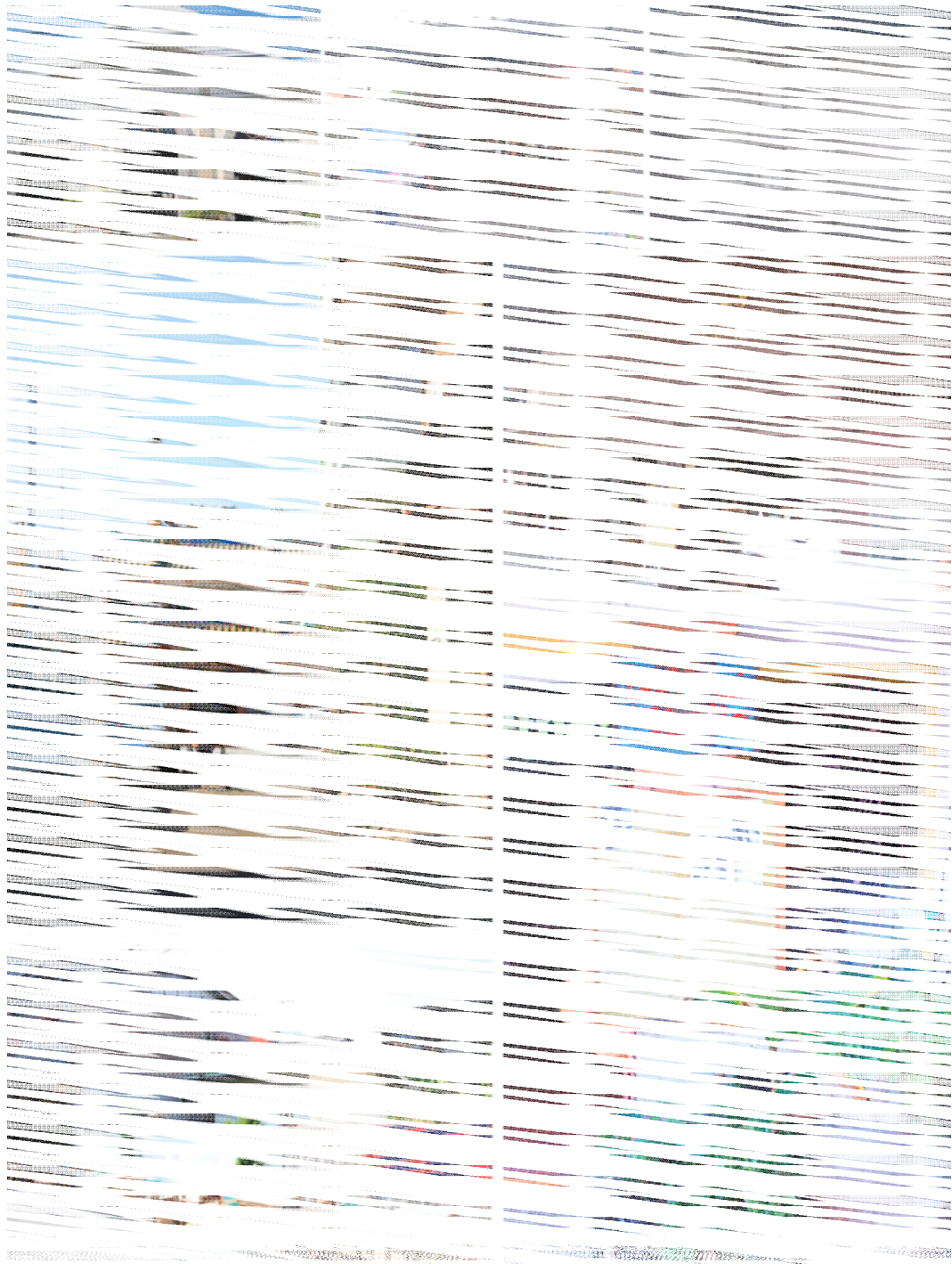
ภาพที่ 7-2 แสดงการดำเนินการระบุดูปัญหาในชุมชนแบบชุมชนมีส่วนร่วม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-3 แสดงตัวอย่างภาพที่บ่งบอกถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขของชุมชนยมจินดา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-4 แสดงตัวอย่างภาพที่บ่งบอกถึงสิ่งที่ควรรักษาไว้ในชุมชนยมนา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.2.2 ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือการสร้างความรู้ความเข้าใจในสำคัญของการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ผู้เล่นเห็นว่าปัญหานั้นมีความสัมพันธ์กันด้วยสาเหตุเดียวกัน ดังนั้นการวางแผนเพื่อการแก้ไขปัญหานั้นสามารถทำได้โดยใช้แผนร่วมกันได้ ในขั้นตอนนี้ผู้เล่นถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสี่ชมพู และกลุ่มสี่ส้ม พร้อมกับวิทยากรกระบวนการ 4 คน ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และวิทยากรกระบวนการหลัก 1 คนที่ทำหน้าที่บรรยายและดำเนินเกม ผู้เล่นแต่ละกลุ่มจะได้รับรูปภาพที่ถ่ายไว้ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 50 ภาพ ผู้เล่นต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาแล้วเลือก 10 ปัญหาหลัก พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เร่งด่วนและจำเป็นในการพัฒนา 5 ลำดับ จากนั้นทั้งสองกลุ่มต้องทำการเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของปัญหาของการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละกลุ่ม เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าในความเป็นจริง แม้ชุมชนจะเป็นสมาชิกจากชุมชนเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับปัญหาแตกต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นการยากหากจะแก้ปัญหาของคนในชุมชนให้หมดไปอย่างรวดเร็ว (ดังแสดงในภาพที่ 7-5 ถึง 7-7)



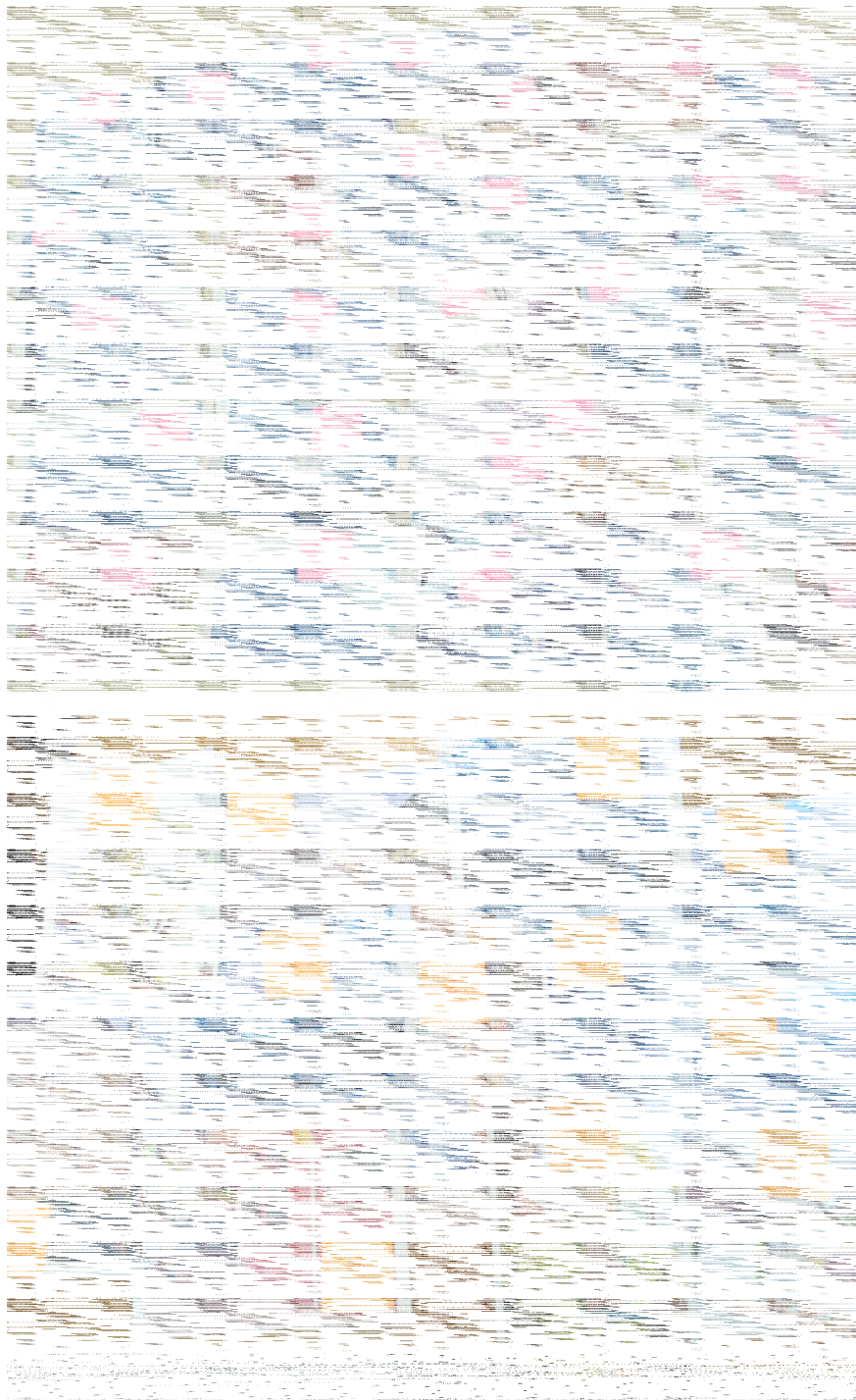
ภาพที่ 7-5 คณะผู้วิจัยอธิบายเป้าหมายและวิธีการของการวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาผ่านการเลือกภาพถ่าย

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-6 ประชาชนในชุมชนมจินดาทำการเลือกภาพและระบุผลกระทบของปัญหาลงไปบนภาพ

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-7 แสดงการคัดเลือกภาพโดยการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาโดยประชาชนสองกลุ่ม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 2 พบว่า ผู้เล่นทั้ง 2 กลุ่มสามารถสรุปรายการของปัญหาที่คัดเลือกจากขั้นตอนที่ 1 ได้กลุ่มละ 10 รายการ ดังแสดงในภาพที่ 7 ผู้เล่นสามารถจำแนกและจัดกลุ่มของปัญหาแยกแยะกลุ่มของปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันได้หลังจากการวิเคราะห์ปัญหา และมีความเข้าใจตามจุดประสงค์ของเกมในขั้นตอนนี้ที่ต้องการให้ผู้เล่นเรียนรู้ถึงความแตกต่างของการให้ความสำคัญของปัญหาของคนในชุมชน ในช่วงท้ายของขั้นตอนผู้เล่นทุกคนได้ทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกันจนเหลือเพียง 5 ลำดับและเลือกเพียง 1 ลำดับที่ชุมชนลงมติเห็นว่า เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการจัดการและแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นั่นคือปัญหาภูมิทัศน์ของชุมชน (ดังแสดงในภาพที่ 7-8)

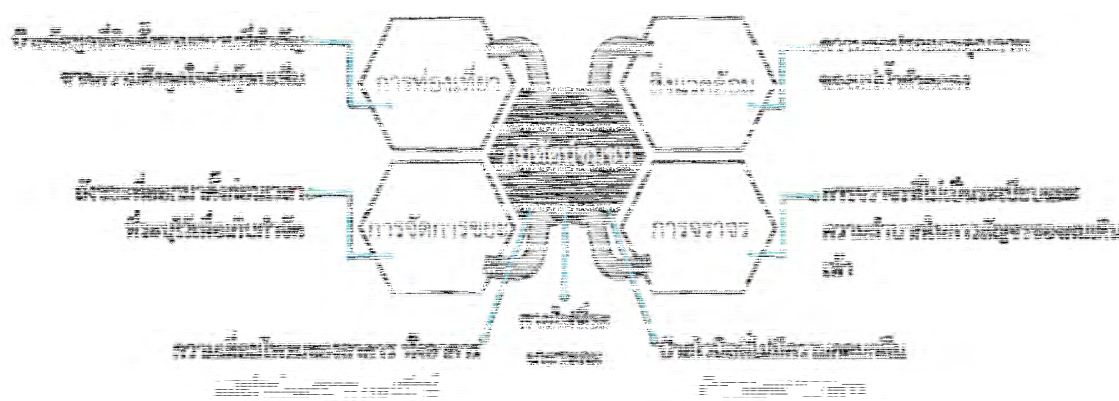


ภาพที่ 7-8 แสดงรายการปัญหาที่ระบุโดยประชาชนทั้งสองกลุ่ม

และการวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาเพื่อจัดลำดับความสำคัญ

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

ในระหว่างการสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกันกับปัญหาต่างๆ ก่อนที่ผู้เล่นจะเลือกปัญหาภูมิทัศน์ชุมชนมาเป็นปัญหาหลักในการวางแผนชุมชนต่อไปนั้น ผู้เล่นเรียนรู้ระหว่างการอภิปรายร่วมกันและเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของปัญหาทั้งหมดว่า ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น โดยปัญหาเช่น ปัญหาความสกปรกของแม่น้ำลำคลอง ปัญหาการจัดการขยะ ฯลฯ ส่งผลกระทบเพิ่มเติมไปยังปัญหาภูมิทัศน์ชุมชนด้วยวิทยาการกระบวนการร่วมกับผู้เล่นได้ทำการสรุปประเด็นปัญหาต่างๆ ได้ (ดังแสดงในภาพที่ 7-9)



ภาพที่ 7-9 แสดงความสัมพันธ์ของปัญหาการวิเคราะห์ผ่านการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและประชาชนในชุมชนยมจินดา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.2.3 ขั้นตอนที่ 3: การวางแผนในการแก้ไขปัญหา

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ ผู้เล่นจะต้องทำการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้วยกัน โดยมีกติกาว่าผู้เล่นจะต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ผู้เล่นทุกคนวิเคราะห์ออกมาแล้วจากขั้นตอนที่ 2 ว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุดและควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ซึ่งคือปัญหาภูมิทัศน์ชุมชน แต่ทั้งนี้ผู้เล่นจะต้องพยายามเสนอโครงการแนวทางในการแก้ปัญหาที่ให้ผลทางอ้อมในการแก้ปัญหาอื่นๆควบด้วย กล่าวคือการพัฒนาการจัดการขยะ การส่งเสริมพื้นที่การท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และการพัฒนาการจราจรในพื้นที่

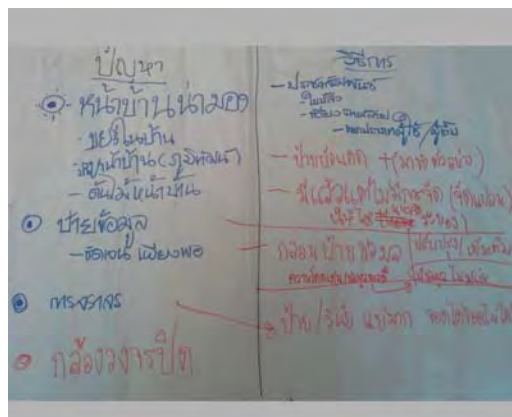
ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 3 พบว่าผู้เล่นสามารถหาความเชื่อมโยงของปัญหาได้จากการอภิปรายร่วมกัน ดังนั้นผู้เล่นจึงลงความเห็นว่าปัญหาภูมิทัศน์ชุมชน ปัญหาของการจัดการขยะ และปัญหาของสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงกันได้ภายใต้วิสัยทัศน์ของปัญหาการพัฒนาบ้านน่ามอง จากนั้นผู้เล่นได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยกันคร่าวๆ ดังแสดงในตาราง 7-2 ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนในเรื่องของกฎกติกาน้อยที่สุด แต่เป็นขั้นตอนที่ผู้เล่นแสดงออกให้เห็นว่ามีความซับซ้อนในเรื่องของการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามากที่สุดระหว่างการ

ดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้เล่นต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มวิทยากรกระบวนการอยู่บ่อยครั้ง และวิทยากรหลักต้องทำการช่วยสรุปประเด็นทั้งหมดอยู่บ่อย (ดังแสดงในภาพที่ 7-10 และ 7-11)



ภาพที่ 7-10 แสดงการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาโดยประชาชนในชุมชนยมจินดาทั้งสองกลุ่ม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-11 แสดงการวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาที่กำหนดโดยประชาชนในชุมชนยมจินดา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

ตารางที่ 7 - 2 แสดงแนวทางการแก้ปัญหาที่กำหนดโดยชุมชน

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. หน้บ้านน่ามอง - ชยะในบ้าน - บร้บหน้บ้าน (ภูมิทัศน์) - ต้นไม้หน้บ้าน	- ประชาสัมพันธ์ - ใบปลิว - เสี่ยงตามสาย - แยกประเภทผู้ใช้/ผู้เก็บ
2. ป้ายข้อมูล - ชัดเจน เพียงพอ	- ป้ายบังแดด - มีแล้วแต่ไม่มีการจัด(จัดแปลน)ให้ได้แนวคิดระยอง
3. การจรรยา	- กลอนป้ายข้อมูล (ความโดดเด่น / ข้อมูลของดี) - ปรับปรุง เพิ่มเติม - ป้ายจรรยา - วินัยจรรยา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.2.4 ขั้นตอนที่ 4: การวางแผนปฏิบัติงาน

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ ผู้เล่นจะต้องสวมบทบาทตามบทบาทต่างๆที่กำหนดไว้ให้ หลังจากการทำความเข้าใจในบทบาทของตนแล้วนั้น ผู้เล่นจะต้องทำการนำเสนอโครงการและวางแผนปฏิบัติการ โดยที่ผู้เล่นจะต้องเสนอโครงการดังกล่าวให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทบาทของตน ผู้เล่นต้องอธิบายการ

วางแผนปฏิบัติงานของตนและกำหนดแผนอย่างละเอียด ประกอบด้วยขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ และหน้าที่รับผิดชอบ

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 4 พบว่าผู้เล่นสามารถวางแผนปฏิบัติการได้ด้วยตนเอง โดยต้องการความช่วยเหลือจากทีมวิทยากรบรรยายบ้างในบางกลุ่ม บทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักวิชาการ ซึ่งแม้ว่าผู้เล่นนั้นจะทำงานจริงในส่วนของการเป็นคณะกรรมการของชุมชน และมีความคุ้นเคยกับงานพัฒนาชุมชนของตนเป็นอย่างดี แต่ในการวางแผนและเสนอโครงการนั้น ผู้เล่นก็ยังมีความสับสนในการวางแผนอยู่ (ดังแสดงในภาพที่ 7-12 และ 7-13)



ภาพที่ 7-12 แสดงภาพประชาชนในชุมชนยวมจินดา ขณะเล่นเกมสวมบทบาท

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-13 แสดงการนำเสนอโครงการและอภิปรายผลโดยประชาชนในชุมชนยวมจินดา

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

หลังจากวิทยากรบรรยายเข้าไปช่วยอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนปฏิบัติแล้ว ผู้เล่นมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ความสับสนลดลง และสามารถทำการวางแผนผ่านกระบวนการของการเล่นเกมได้ แต่ละกลุ่มบทบาททำการนำเสนอโครงการของกลุ่มตน ผู้เล่นทุกคนมีการเสนอความคิดเห็นในการเสนอโครงการการแก้ไข/พัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ของชุมชนยวมจินดาเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อโครงการทั้งหมด ในขั้นตอนนี้ผู้เล่นทั้ง 5 บทบาท (ไม่รวมบทบาทของนายกเทศมนตรี) ได้ทำการเสนอโครงการ 5 โครงการดังนี้ (ดังแสดงในตารางที่ 7-3 ถึง 7-7 และดังแสดงในภาพที่ 7-14)

1) โครงการ 1 วินัย 1 ชุมชน เสนอโดย ผู้เล่นที่สวมบทบาทหัวหน้าชุมชน

ตารางที่ 7-3 แสดงแนวทางแก้ปัญหา: โครงการ 1 วินัย 1 ชุมชน

ขั้นตอน	ผู้รับชอบ	หน้าที่รับผิดชอบ
1. นำปัญหาที่พบมาประชาสัมพันธุ์	- หัวหน้างาน - หัวหน้าชุมชน	- ทำวิธีการ/รูปแบบประชาสัมพันธุ์ - ประชาสัมพันธ์ทุกหลังคาเรือน
2. รณรงค์หลายรูปแบบ	- หัวหน้างาน - หัวหน้าชุมชน	- มีป้าย - ออกเสียงตามสาย - เคแป้ล
3. มีคณะทำงานที่สรุปเลือกวินัยที่ต้องการทำ	- ผอ.สาธารณสุข/วัฒนธรรม/เทศบาล - ชุมชน	- ประชุมเลือกรูปแบบ/วิธีการ ดำเนินการ 1 รูปแบบ (1 เรื่อง)
4. ทำการวางแผนงานอย่างมีส่วนร่วม - กำหนดตารางทำงาน - ลงมือปฏิบัติ - ประเมินผล	- ผอ.แผน - ชุมชน	- ทำตารางแผนงานตามระยะเวลา
5. หาทุนสนับสนุน จัดเสนอในเวทีสาธารณะ	- ฝ่ายหาทุนเทศบาล - ชุมชน - อุตสาหกรรม	- ระดมความคิดหาแนวทางสนับสนุน เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินได้ ครบถ้วน

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

2) โครงการร้านค้าอาเฮชิ เสนอโดย ผู้เล่นที่สวมบทบาทผู้ประกอบการร้านค้า

ตารางที่ 7-4 แสดงแนวทางแก้ปัญหา: โครงการ ร้านค้าอาเฮชิ

ขั้นตอน	ผู้รับชอบ	หน้าที่รับผิดชอบ
1. รณรงค์ให้ใช้วัตถุดิบดั้งเดิม	ร้านค้าและผู้ประกอบการ	สื่อสารต่างๆในชุมชน
2. จัดการบรรจุห่อให้ดึงดูดหลักอนามัย	เจ้าของกิจการร้านค้า	ทุกร้านค้าต้องรับผิดชอบร่วมกัน
3. ลดต้นทุน(จัดหายานพาหนะรับส่งสินค้า)	ชุมชนและร้านค้า	ร้านค้าตกลงร่วมกัน(จัดหาตลาดเพิ่ม)

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

3) โครงการต้นไม้หน้าบ้าน เสนอโดย ผู้เล่นที่สวมบทบาทประชาชน

ตารางที่ 7-5 แสดงแนวทางแก้ปัญหา: โครงการต้นไม้หน้าบ้าน

ขั้นตอน	ผู้รับชอบ	หน้าที่รับผิดชอบ
1. ประชาสัมพันธ์โครงการ/รณรงค์	ประธาน/กรรมการ/ชุมชน/เทศบาล	ใบปลิว/เสียงตามสาย/การพูดคุย
2. เชิญประชุม-แสดงความคิดเห็น	ประธาน/กรรมการ/ชุมชน/เทศบาล	ชี้แจงรายละเอียด รับฟังสรุปแนวทาง กำหนดแนวทาง วัน เวลา การจัดการ ฯลฯ
3. ดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้	ประธาน/กรรมการ/ชุมชน/เทศบาล	จัดทำตามโครงการที่วางไว้ - ออกแบบ, จัดเตรียม และปฏิบัติ

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

4) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม เสนอโดย ผู้เล่นที่สวมบทบาทคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟู
วัฒนธรรม

ตารางที่ 7-6 แสดงแนวทางแก้ปัญหา: โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ขั้นตอน	ผู้รับผิดชอบ	หน้าที่รับผิดชอบ
1. รณรงค์วัฒนธรรม ประเพณี	กลุ่มอนุรักษ์ ฟื้นฟูเมืองเก่า	ประชาสัมพันธ์ แจกใบปลิว เชิญชวนประชาชน เข้าร่วมกิจกรรม
2. จัดกิจกรรม เทศกาล ประจำปี/เดือน	ประชาชนในชุมชน กรรมการ คณะทำงานเมืองเก่า	-ประชาชนมีส่วนร่วม (เป็นผู้แสดง) -จัดทำงบประมาณสนับสนุน ในการจัดงาน นำเสนอผู้บริหาร เข้าร่วมงานและร่วม งบประมาณ

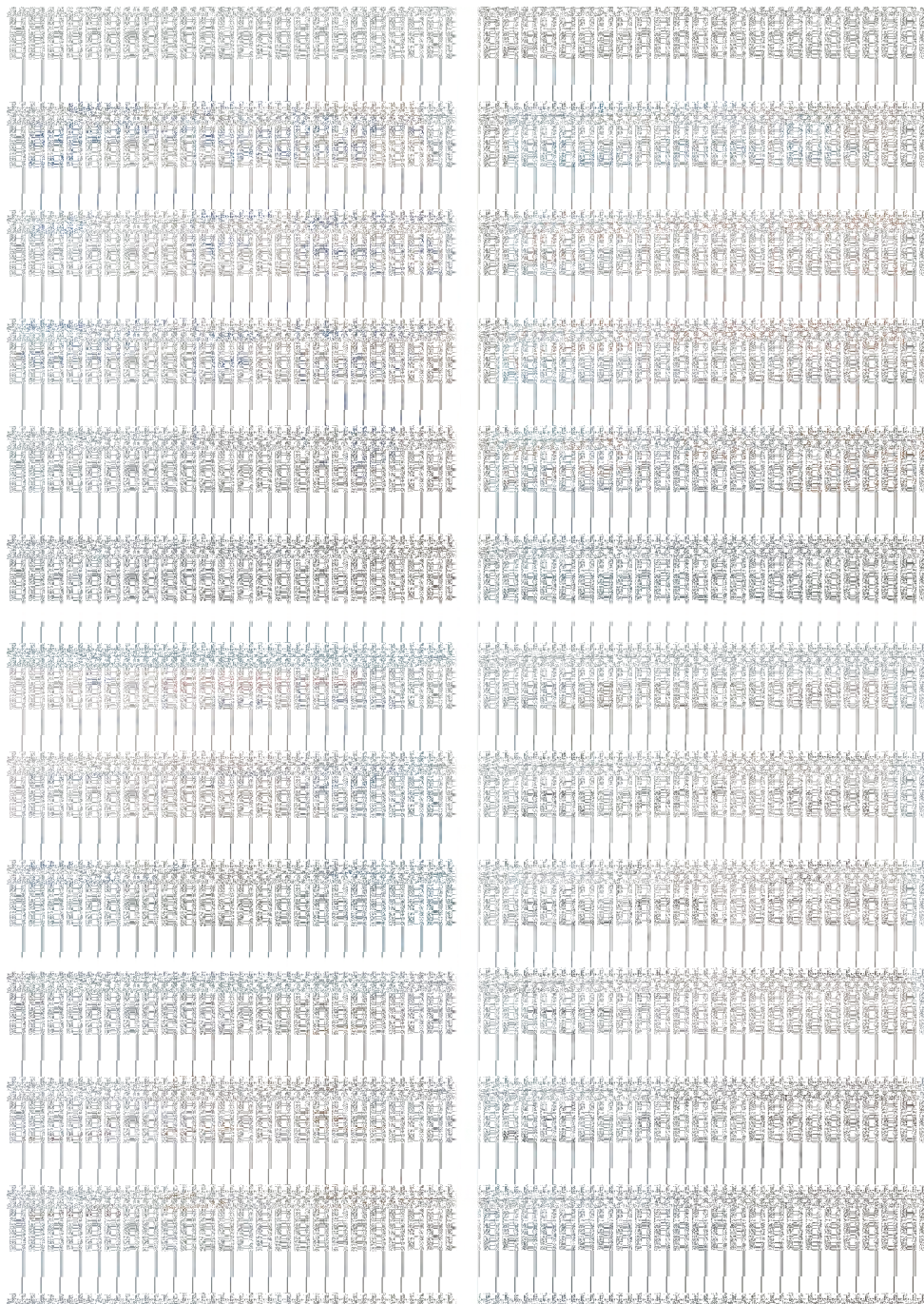
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

5) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม เสนอโดย ผู้เล่นที่สวมบทบาทคณะกรรมการส่งเสริมสังคมและ
เศรษฐกิจ

ตารางที่ 7-7 แสดงแนวทางแก้ปัญหา: โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ขั้นตอน	ผู้รับผิดชอบ	หน้าที่รับผิดชอบ
1. มีพาสปอร์ตยืมจินดาสำหรับ นักท่องเที่ยว	คณะกรรมการอนุรักษ์ (งบประมาณ CSR)	จัดทำพาสปอร์ตแจกนักท่องเที่ยว
2. เรือท่องเที่ยว ล่องแม่น้ำ	ประมูลและประสานงาน (เอาเงินเข้ากองทุนเมืองเก่า)	-ผู้ประกอบการ (ผู้รับเหมา) -ฝ่ายเศรษฐกิจ สังคม
3. กิจกรรมการแสดง (หมูนเวียน) -ดนตรีคลาสสิก - ไทย -ประกวด เช่น ผู้สูงอายุ, รำมวย	-คณะกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรม -เทศบาล	-สร้างกิจกรรมให้เกิดขึ้นจริง (ติดต่อคน ดึงดูดคน) -ประสานงานงบประมาณ เงินรางวัล ค่าใช้จ่าย -ประชาสัมพันธ์

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556



ภาพที่ 7-14 แสดงภาพโครงการที่วางแผนโดยชุมชน

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

หลังสิ้นสุดกระบวนการของการเล่นเกมแล้ว ทีมวิทยากรบรรยายได้ทำการสรุปหลังกิจกรรม (Debriefing) ดังได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 7.1.4 ในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นเมื่อชุมชน

เกิดความเข้าใจในเนื้อหาและจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ แล้วนั้น ชุมชนร่วมกันที่จะอภิปรายหาข้อสรุปของการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ซึ่งชุมชนพิจารณาว่า ในขั้นต้นของการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์ชุมชนนั้น ชุมชนควรที่จะทำการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกันก่อน ชุมชนเล็งเห็นว่าอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาชุมชนนั้นยังคงอยู่ที่ความเข้าใจของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์ ทางคณะวิจัยและชุมชนจึงร่วมกันเพื่อคิดหาแนวทางการประชาสัมพันธ์ความควรค่าแก่การอนุรักษ์ของชุมชนยมนา โดยเริ่มต้นที่การจัดทำไปรษณียบัตรที่มีภาพขององค์ประกอบในชุมชนที่แสดงออกถึงความเป็นชาวยมนาที่ควรอนุรักษ์ และมีการวางแผนในการจัดทำเพื่อการค้าต่อไป (ดังแสดงในภาพที่ 7-15)

การจัดทำไปรษณียบัตรนั้นนอกจากชุมชนจะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนยมนานั้นเกิดความตระหนักและตื่นตัวในเรื่องของการอนุรักษ์แล้วนั้น ยังมีประโยชน์ในการท่องเที่ยวซึ่งสามารถเน้นลักษณะที่เป็นจุดสนใจของชุมชนยมนาให้กับท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในลำดับต่อไปอีกด้วย ในการจัดทำนั้นชุมชนได้เสนอความคิดว่าจะดำเนินการสอบถามผู้ประกอบการร้านค้าในถนนยมนาเพื่อขอความร่วมมือในการจัดวางสินค้าชุดไปรษณียบัตรนี้ไว้ที่ร้านของตน



ภาพที่ 7-15 แสดงไปรษณียบัตรจัดทำขึ้นหลังการเข้าร่วมห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

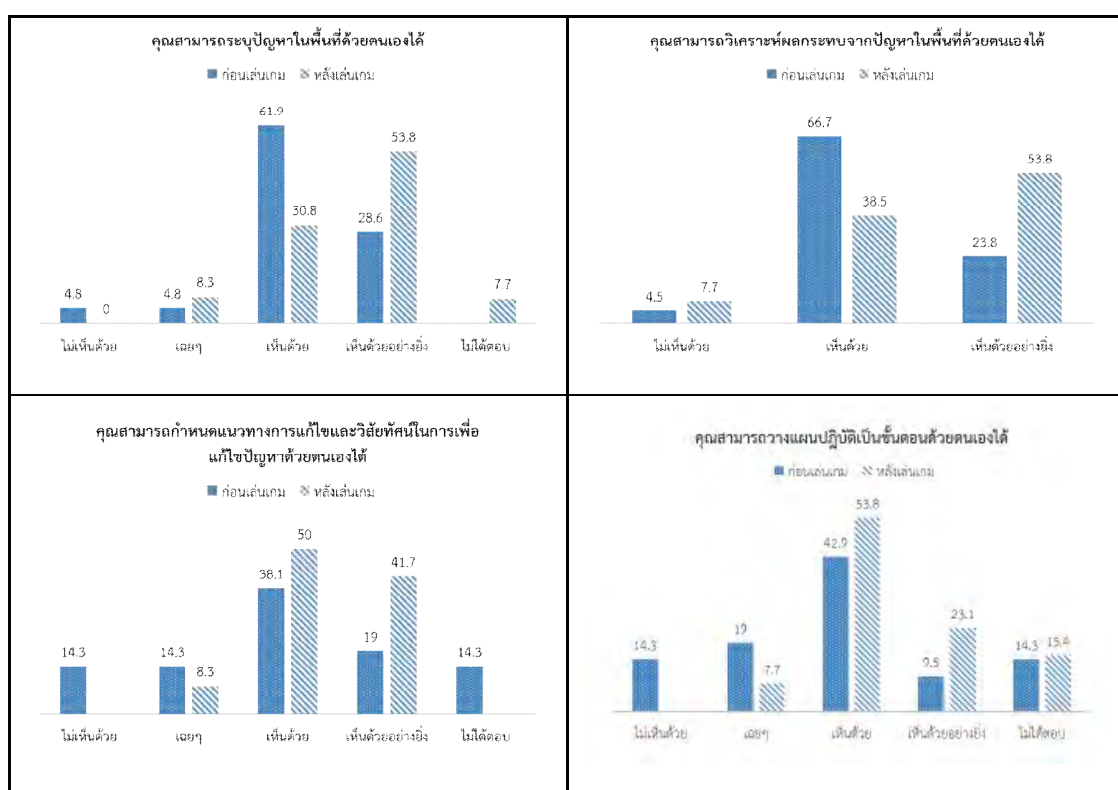
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

7.3 การประเมินประสิทธิภาพของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

เพื่อทำการประเมินประสิทธิภาพของเกมหลังการทดลองใช้ นอกจากการสังเกตการณ์ผลจากห้องปฏิบัติการแล้วนั้น การศึกษานี้ได้ใช้แบบสอบถามเพื่อทำการประเมินเพิ่มเติมด้วย แบบสอบถามในการศึกษาประกอบด้วย แบบสอบถามก่อนและหลังการเล่นเกมนสถานการณ์จำลอง โดยทำการสรุปผลเป็น 4 ประเด็น ตามจุดประสงค์ของคณะผู้วิจัยที่ต้องการประเมินประสิทธิภาพของเกม ดังนี้

7.3.1 การประเมินประสิทธิภาพของเกมในการถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจของขั้นตอนการวางแผนชุมชน

ประการแรกผลที่ได้จากกรณีศึกษาแสดงให้เห็นว่า SPG สามารถเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการวางแผนของผู้เล่น ผู้เล่นแสดงให้เห็นระดับของความเข้าใจที่ดีขึ้นในทุกขั้นตอนของกระบวนการวางแผนจากการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เล่นเปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสอบถามก่อนและหลังการเล่นเกมพบว่า คะแนนของการประเมินประสิทธิภาพของผู้เล่นเองในความรู้ความเข้าใจในการวางแผนชุมชนจากแบบสอบถามหลังการเล่นเกมนั้นสูงกว่าคะแนนของแบบสอบถามก่อนการเล่นเกมโดยเห็นได้ชัดเจนอย่างยิ่งในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 คือ การระบุปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งเป็นการผนวกเทคนิคของการใช้การสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย เช่นผู้เล่นที่ระบุว่ามีความสามารถในการระบุปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเองในระดับที่ดีก่อนผ่านการเข้าร่วมในห้วงปฏิบัติการ ได้แสดงความพัฒนาในระดับความสามารถในการระบุปัญหาในระดับที่ดีมากที่สุดหลังการผ่านการเข้าร่วมในห้วงปฏิบัติการ โดยแสดงระดับความสามารถในการวางแผนเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.2 ของระดับความสามารถในการระบุปัญหา (ขั้นตอนที่ 1) และเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ของระดับความวิเคราะห์ผลกระทบจากปัญหา (ขั้นตอนที่ 2) (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7-1)

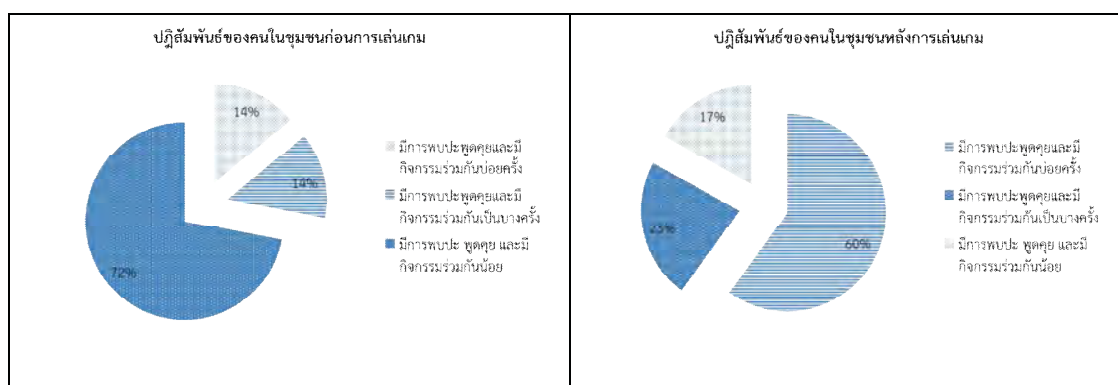


แผนภูมิที่ 7-1 การประเมินความสามารถตนเองในกระบวนการวางแผนก่อนและหลังการเล่นเกม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

7.3.2 การประเมินประสิทธิภาพของเกมในการพัฒนาการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ประการที่สองพบว่า SPG สามารถส่งเสริมให้การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนจากแบบสอบถามก่อนและหลังการเล่นเกม โดยผู้เล่นระบุว่าระดับปฏิสัมพันธ์ของผู้เล่นกับคนในชุมชนนั้นจะเปลี่ยนแปลงไป ก่อนการเล่นเกมนั้นผู้เล่นส่วนใหญ่ระบุว่า มีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันน้อยกับสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 72 ของผู้เล่นทั้งหมด แต่เมื่อให้ระดับปฏิสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหลังจากการเล่นเกม ผู้เล่นส่วนใหญ่ระบุว่า จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้งขึ้นกับสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้เล่นทั้งหมด โดยระหว่างการเล่นเกมนั้นผู้เล่นถูกกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางด้านบวกระหว่างผู้เล่น ถึงแม้ว่าผู้เล่นจะเป็นคนจากชุมชนเดียวกันที่รู้จักพบหน้ากันอยู่บ้างแล้ว แต่ในห้องปฏิบัติการนั้นช่วยสร้างโอกาสให้ผู้เล่นได้เข้าใจกันในมุมมองของการพัฒนาเมืองมากขึ้น ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนคติกันทางด้านการพัฒนาชุมชนของผู้เล่นเองเป็นครั้งแรก (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7-2)

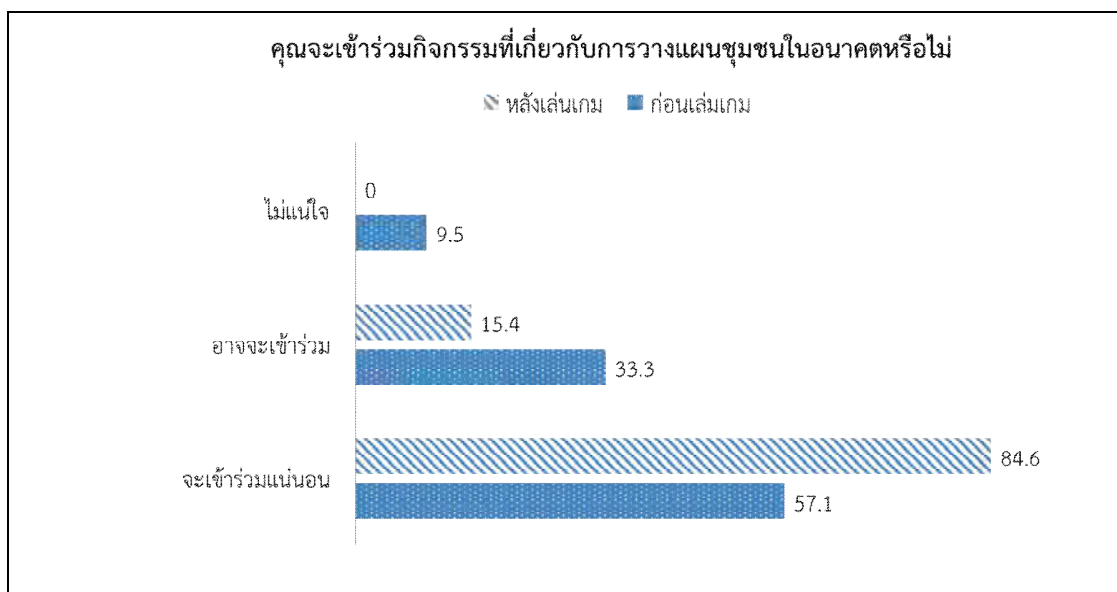


แผนภูมิที่ 7-2 พัฒนาการของการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนก่อนและหลังการเล่นเกม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

7.3.3 การประเมินประสิทธิภาพของเกมในการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชน

ประการที่สามก็พบว่า SPG ช่วยสร้างพื้นที่สำหรับชุมชนในท้องถิ่นที่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันทั้งสองของการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกชุมชนและทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น โดยการเรียนรู้ผ่านการเล่นในแต่ละขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นในขั้นตอนของเกมแต่ละมีกลไกที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เล่นมีอิสระในการให้ความคิดเห็นและหารือเกี่ยวกับผลร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จากผู้เล่นทุกคน ผู้เล่นที่ดีขึ้นจากความเชื่อมั่นของพวกเขาตั้งแต่พวกเขาได้รับความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมจากเกมที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ กระบวนการเหล่านี้ส่งผลในการเพิ่มขึ้นของความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในอนาคตของผู้เล่น ร้อยละ 27.5 ของผู้เล่นเพิ่มขึ้นไปความหมายว่าพวกเขาก็จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชุมชน (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7-3)

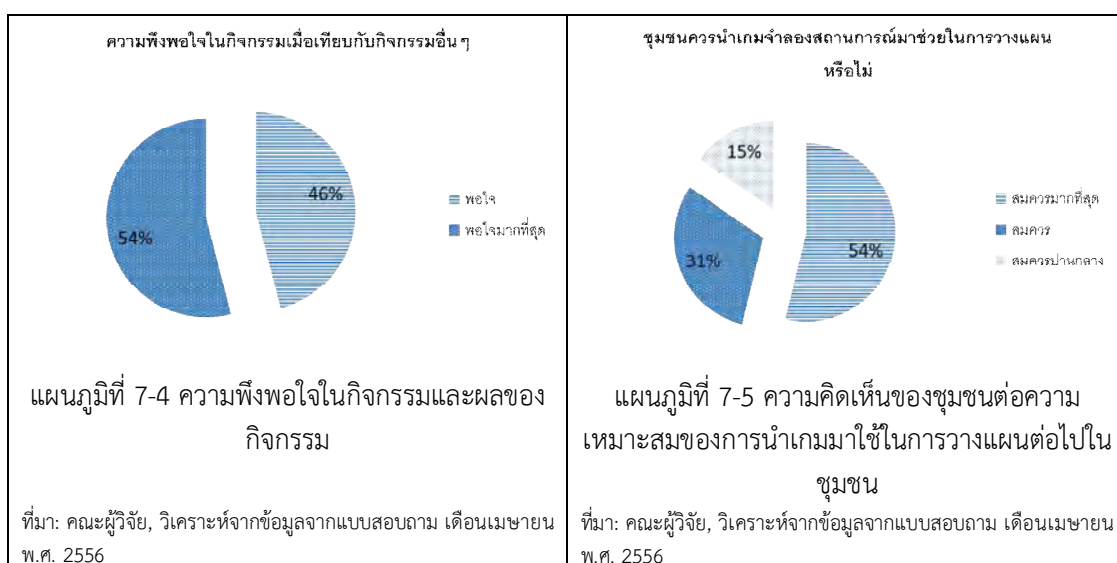


แผนภูมิที่ 7-3 เปรียบเทียบระดับความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการวางแผนชุมชนก่อน
และหลังการเล่นเกม

ที่มา: คณะผู้วิจัย, วิเคราะห์จากข้อมูลจากแบบสอบถาม เดือนเมษายน พ.ศ. 2556

7.3.4 การประเมินประสิทธิภาพของเกมในการสร้างแผนพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการของชุมชน

ประการที่ 4 SPG สามารถนำไปสู่ผลผลิตของกระบวนการวางแผนปฏิบัติการที่สามารถพัฒนาต่อไปในอนาคตได้ ชุมชนมีความเห็นที่เป็นฉันทามติในโครงการที่ชุมชนนั้นนำเสนอ โดยแผนทั้ง 5 ที่นำเสนอโดยชุมชนยมนั้นจะต้องได้รับการพัฒนาต่อไปเพื่อสร้างเป็นโครงการที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่ง SPG นั้นตอบรับกับความต้องการของชุมชนดังแสดงได้โดยระดับความพึงพอใจของชุมชนในกิจกรรมที่ทำเมื่อกิจกรรมอื่นและความต้องการในการใช้เกมสถานการณ์จำลองในการวางแผนชุมชนในอนาคต (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7-4 และ 7-5)



7.4 ประสิทธิภาพของการดำเนินเกมสถานการณ์จำลอง

เกมจำลองสถานการณ์และการนำไปใช้ในการเพิ่มความรู้และความเข้าใจ หรือเพื่อเป็นสื่อการสอนในปัจจุบันนั้น เริ่มเป็นที่แพร่หลายไปในวงกว้างในหมู่ผู้ให้การศึกษา (Educator) รวมไปถึงการนำไปใช้ในการเพิ่มการมีส่วนร่วมทั่วไปด้วย ซึ่งการพัฒนาเกมจำลองสถานการณ์และการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆของเมืองนั้นก็พบมากขึ้น เนื่องจากความสามารถที่มีประสิทธิภาพของเกมจำลองสถานการณ์ในวงการของวิชาการนั้นยังคงเป็นที่ถกเถียงและตั้งคำถามถึงลักษณะของการใช้เกมจำลองสถานการณ์ในงานวิจัย ซึ่งหากไม่มีความเข้าใจและการฝึกฝนอย่างดีแล้วนั้น จะเกิดปัญหาของความไม่ชัดเจนในจุดประสงค์ของงานวิจัยว่า งานวิจัยนั้นต้องการใช้เกมเพื่อเป็นแค่สื่อในการทำวิจัย หรือต้องการหาคำตอบเพื่อการพัฒนาเกม ดังนั้นงานวิจัยนี้ยังเป็นงานวิจัยที่สามารถตอบคำถามที่เป็นข้อกังขาต่างๆเกี่ยวกับการใช้เกมในการทำวิจัยทางวิชาการ เพื่อยืนยันประสิทธิภาพและผลักดันให้การใช้เกมจำลองสถานการณ์เป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการเพิ่มขึ้นอีกด้วย

การศึกษารั้วนี้ได้ทำการนำเสนอการปรับใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองเพื่อเป็นการริเริ่มกระบวนการดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ ศึกษาการริเริ่มกระบวนการดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพของภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการทำณศึกษาศึกษาแบบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับชุมชนยมนาจินดาในเทศบาลนครระยอง ผลของการนำเสนอการปรับใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ย่อยที่วางไว้ กล่าวคือ

7.4.1 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชนได้

การจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนนั้นเป็นเรื่องที่ชุมชนต่างๆให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเข้าใจและรับทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในชุมชนที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตน ดังนั้นชุมชนยมนจินดาในเทศบาลนครระยอง จึงมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อไขปัญหาหารือกัน แต่อย่างไรก็ตามชุมชนก็ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการวางแผนพัฒนาเมืองและชุมชนด้วยตนเองได้ เนื่องจากชุมชนระบุว่าสิ่งที่กีดขวางการเข้าร่วมดูแลแก้ไขปัญหาขึ้นอยู่กับปัญหาที่การขาดความรู้และข้อมูลเพียงพอในการแก้ไขปัญหาในชุมชน

การใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองสามารถเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชนได้ โดยการเรียนรู้ผ่านขั้นตอนของการเล่นเกม 4 ขั้นตอน ซึ่งถูกออกแบบบนพื้นฐานของกระบวนการการวางแผนชุมชนคือ 1) การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน 2) การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา 3) การวางแผนทางในการแก้ไขปัญหา และ 4) การวางแผนปฏิบัติงานเพื่อระบุบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผน ความเข้าใจของชุมชนในขั้นตอนต่างๆดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชนด้วยตนเองได้

7.4.2 สามารถสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพของทุกฝ่ายได้

ปัญหาหนึ่งของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นเกิดจากการที่ชุมชนไม่มีพื้นที่และโอกาสที่จะเข้ามาทำงานแบบมีส่วนร่วมได้ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในชุมชนเองหรือระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนรู้สึกขาดข้อมูลซึ่งเป็นความรู้เบื้องต้นเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนของตน อย่างไรก็ตามนอกจากการสร้างพื้นที่ให้ชุมชนแล้ว ชุมชนยังต้องเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งนั่นจะทำให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานได้ร่วมกันอย่างเต็มประสิทธิภาพ

การใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองสามารถสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพของทุกฝ่ายได้ โดยการเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมในแต่ละขั้นตอนดังได้กล่าวมาข้างต้น ในแต่ละขั้นตอนของการเล่นเกมในทุกขั้นตอนนั้นมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เล่นแสดงความคิดเห็นและอภิปรายผลร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จากผู้เล่นทุกคน ทำให้ผู้เล่นนั้นมีความมั่นใจในความรู้เบื้องต้นที่สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนได้ กระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้ชุมชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และยังสามารถเพิ่มความมีส่วนร่วมไปยังสมาชิกชุมชนอื่นที่ยัง

ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจากกิจกรรมที่เรียกว่าเกมแต่แฝงไปกับกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาและวางแผนชุมชนด้วยตนเอง

7.4.3 สามารถสนับสนุนการวางแผนการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาเมืองและชุมชน ที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้ จากกระบวนการของเกมสถานการณ์จำลองเมืองได้

ชุมชนนั้นถึงแม้จะมีความเข้มแข็งในการจัดตั้งองค์การภาคประชาชนได้สำเร็จก็ยังคงมีปัญหาในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองให้มีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ การใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองสามารถส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในการวางแผนที่สำคัญทั้ง 4 ขั้นตอนได้ผ่านกระบวนการของเกมสถานการณ์จำลองเมืองนั่นเอง ซึ่งผู้เล่นกล่าวคือชุมชนจะได้รับโครงการที่เป็นรูปธรรมและเป็นโครงการที่ผู้เล่นทุกคนลงมติเอกฉันท์ ว่ามีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนเมืองและชุมชนของตน โดยแผนโครงการดังกล่าวจะระบุชัดเจนถึงภาระหน้าที่และผู้รับผิดชอบอย่างเป็นขั้นตอนในทุกขั้นตอน ระหว่างระยะเวลาในการเล่นเกมนั้น ผู้เล่นจะรับทราบถึงความเป็นไปได้ในศักยภาพของตนเองและรู้สึกมีความมั่นใจในการมีส่วนร่วม โดยรู้ว่าคุณภาพของตนเองนั้นควรจะเข้าไปช่วยและมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดบ้าง

จากการรายงานผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถบ่งบอกและยืนยันประโยชน์จากเกมสถานการณ์จำลองเมืองว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเป็นเครื่องมือเพื่อการวางแผนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความท้าทายของการวางแผนที่เราคุ้นเคยกันในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามประชาชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นนั้นก็ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หากขาดการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการวางแผน ดังนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีความประสงค์ในการนำเทคนิคดังกล่าวมาปรับใช้ก็ควรที่จะคำนึงถึงการหาผู้เชี่ยวชาญและการอบรมวิทยากรกระบวนการเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานและทำงานอย่างต่อเนื่องกับชุมชน ซึ่งจะมีความเป็นไปได้สูงมากกว่าการทำงานแบบไม่มีผู้ช่วยที่อาจประสบผลสำเร็จได้ยาก อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญนั้นจะมีความสามารถที่จะถ่ายทอดการใช้เกมเพื่อการวางแผนได้ในลำดับต่อไป การศึกษาครั้งนี้จึงประสงค์ที่จะมีข้อเสนอแนะนำไปสู่สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้การใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนและเมืองเพื่อการวางแผน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้การวางแผนด้วยตนเอง

7.5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองในการวางแผนชุมชนด้วยตนเอง

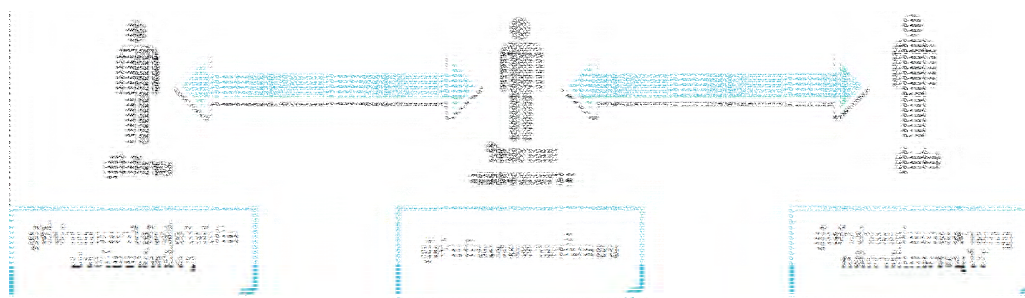
ในปัจจุบันถึงแม้ว่าในชุมชนต่างๆจะเริ่มเข้ามาให้ความสนใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของตนเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการปรับปรุงพัฒนาชุมชนของตนร่วมกัน แต่การวางแผนชุมชนด้วยตนเองให้ได้ประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งานจริง อีกทั้งต้องเป็นแผนที่มาฉันทามติของทุกฝ่ายแล้วนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นในปัจจัยของความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเดียวยังไม่สามารถทำให้ผล

ที่คาดหวังไว้นั้นประสบผลสำเร็จได้ ปัจจัยอื่นที่สำคัญในการส่งเสริมการวางแผนชุมชนโดยภาคประชาชนนั้น
ยังต้องอาศัยเครื่องมือพร้อมทั้งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพด้วย

การใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองได้ถูกศึกษาและพิสูจน์ถึงประสิทธิภาพของมันในการเป็นเครื่องมือ
ให้ชุมชนใช้เพื่อพัฒนาการวางแผนชุมชนด้วยตนเองไว้ในงานวิจัยนี้แล้ว ในส่วนนี้จะเป็นการพูดถึง
ข้อเสนอแนะที่ผู้อ่านจะสามารถนำเกมสถานการณ์จำลองไปปรับใช้และเพิ่มประสิทธิภาพของเกมนั้นๆเพิ่มขึ้น
เนื้อหาเน้นกล่าวถึงการนำไปใช้โดยตรง โดยมีได้กล่าวถึงเทคนิคของการออกแบบเกม

7.5.1 การเตรียมความพร้อมทั้งหมดของทีมงานและตัวของวิทยากรกระบวนการ

ตัวละครหลักที่สำคัญของเกมสถานการณ์จำลองแบ่งเป็นสามกลุ่มด้วยกัน คือ ผู้ใช้งาน วิทยากร
กระบวนการ และ ผู้เล่น ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เกมนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงความสำคัญของการ
เตรียมความพร้อมทั้งหมดของทีมงานและตัวของวิทยากรกระบวนการได้ (ดังแสดงในภาพที่ 7-16)



ภาพที่ 7-16 แสดงตัวละครหลักในเกมสถานการณ์จำลอง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

ทีมงานและวิทยากรกระบวนการในบริบทของการออกแบบเกมสถานการณ์จำลองนั้น หมายรวมถึง
การทำงานของผู้ที่ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบการดำเนินเกมทั้งหมด ทีมงานรวมทั้งวิทยากรกระบวนการควรมี
ความพร้อมในการดำเนินเกมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการใช้เกมโดยรวม ดังนี้

1) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นวิทยากรกระบวนการ

การเป็นวิทยากรกระบวนการในเกมสถานการณ์จำลองนั้น ตัววิทยากรเองจำเป็นเป็นอย่างมากที่
จะต้องเข้าใจทักษะและบริบทต่างๆในเกมเป็นอย่างดี โดยแยกออกได้เป็น 2 ส่วนคือ

ทักษะทางด้านเกมสถานการณ์จำลอง กล่าวคือวิทยากรควรที่จะมีทักษะความเข้าใจในเรื่องของการ
ออกแบบและการนำเกมสถานการณ์จำลองมาใช้เพื่อจุดประสงค์ต่างๆเป็นอย่างดี ขั้นตอนต่างๆในเกมนั้นมี
นัยสำคัญในการอุปมาอุปไมยการกระทำจากสถานการณ์จำลองในเกมสู่ปรากฏการณ์จริงในโลกแห่งความเป็น

จริงทั้งสิ้น ดังนั้นวิทยากรควรจะเข้าใจพื้นฐานกระบวนการการเรียนรู้ของแกนกลางการณจำลอง และรูปแบบของการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละขั้นตอนของการเล่นเกม

ทักษะทางด้านเทคนิคเฉพาะทาง การสื่อสารที่สมบูรณ์นั้นควรมีผู้ส่งสารที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ เช่นในกรณีของเกม SPG นั้น วิทยากรควรได้รับการอบรมและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางทางด้านการวางแผนเมืองในทุกขั้นตอน

2) การฝึกซ้อมก่อนการดำเนินงานจริง

ในการดำเนินเกมในสถานการณ์จริงนั้นมีความเป็นไปได้ของการเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา การฝึกซ้อมซ้ำๆกับผู้เล่นหลายๆกลุ่ม จะสามารถทำให้วิทยากรเกิดความชำนาญในการดำเนินเกมได้ มีความคุ้นเคยในการใช้อุปกรณ์ในการเล่น การฝึกซ้อมก่อนการดำเนินงานจริงนั้นจะเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของวิทยากรในการดำเนินงานจริงได้อีกด้วย เช่น การคุมเวลาให้เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากที่สุดในการดำเนินเกม

3) การพัฒนาศักยภาพของวิทยากร

วิทยากรที่ดีควรมีความสามารถในเชิงวิชาการและมีศิลปะในการสื่อสารด้วยภาษาพูด เช่น การเลือกใช้คำพูด การใช้น้ำเสียง และการหลีกเลี่ยงการพูดไทยคำอังกฤษคำ คำทางวิชาการ คำศัพท์เฉพาะที่ยากแก่การเข้าใจ หรือคำที่ไม่เหมาะสม รวมไปถึง การสื่อสารด้วยภาษากาย เช่น การใช้สายตา สีหน้า ท่าทางการยืน การเดิน และอื่นๆ การสร้างความมั่นใจ การแต่งกายที่เหมาะสม มารยาทที่ดีของวิทยากร และเทคนิควิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เล่นจะมีส่วนอย่างมากในการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

7.5.2 การสรุปรายละเอียดหลังกิจกรรม (Debriefing)

การสรุปรายละเอียดหลังกิจกรรม (Debriefing) นั้น เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้และความเข้าใจไปสู่ผู้เล่นได้ ข้อเสนอแนะของการสรุปรายละเอียดหลังกิจกรรมนั้นสืบเนื่องจากความสามารถของวิทยากรกระบวนการที่ได้กล่าวไว้จากหัวข้อที่แล้วนั้น ยังมีปัจจัยทางด้านบริบทที่ทับซ้อนกันของจุดประสงค์ของตัวละครหลักที่แตกต่างกัน ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

7.5.3 การรักษาความต่อเนื่องของการใช้เกมเป็นเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ

ความต่อเนื่องของการใช้เกมในการนำมาใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้การเล่นเกมนับว่าชุมชนนั้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการฝึกฝนในโครงการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกมที่มีจุดประสงค์เพื่อการฝึกฝนและถ่ายโอนความรู้ที่เป็นความรู้เฉพาะทาง สำหรับชุมชนไม่มีความคุ้นเคยในความรู้ด้านการพัฒนาเมือง/ชุมชน

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล และ

ข้อเสนอแนะ

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนำ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน มุ่งเน้นการสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนในกระบวนการการพัฒนาชุมชน ในบทนี้จะประกอบด้วยบทสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตลอดจนผลของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่า อีกทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานร่วมกับภาคประชาชน ที่มีคุณลักษณะและการให้ความสนใจกับภาคประชาชนค่อนข้างสูงและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลดีเด่น

8.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีทั้งหมด 8 บท โดยสามารถสรุปผลการวิจัยของทั้ง 7 บทข้างต้นได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงที่มาและประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เป็นที่มาที่สำคัญของการศึกษารั้งนี้ พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 5 ข้อ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาทบทวนรูปแบบและโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในการสร้างเมืองและชุมชนโดยผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น (2) เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการสร้างเมืองและชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชนในประเทศไทย (3) เพื่อสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆต่องานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนในการสร้างเมืองและชุมชน (4) เพื่อศึกษาวิธีการสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการสร้างเมืองและชุมชนตามความต้องการของประชาชนร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) เพื่อเสนอแนะแนวทางการทำงานร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชน

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงแนวคิดที่มาสันับสนุนการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน งานวิจัยนี้ได้อาศัยแนวคิด อันได้แก่แนวคิด (1) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (People Participation) ในการสนับสนุนการสร้างสรรคเมืองและชุมชน (2) แนวคิดการสร้างการสื่อสาร (Building Communication) เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการกระจายข้อมูลข่าวสารซึ่งถือว่าเป็นอำนาจ (Power)

หรืออาวุธทางปัญญาของภาคประชาชน แนวคิดการสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนมาเข้าร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Deliberation) และแนวคิดการสร้างหรือเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน (Public Sphere) (3) แนวคิดการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน (Civic Movement) รวมถึงหลักการ รูปแบบ และคุณลักษณะของภาคประชาสังคม (Civil Society) (4) แนวคิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการวางแผนและจัดทำผังเมือง (Urban Planning) และ (5) แนวคิดการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เพื่อการพัฒนา (Paradigm Shift) รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัยและการเก็บข้อมูลต่าง ๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เกมการจำลองสถานการณ์ (Gaming Simulation) กับการสร้างชุมชนและเมือง การสร้างผังความคิดโดยการมีส่วนร่วม (Participatory Concept Mapping) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและการพัฒนาของภาคประชาสังคม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย กล่าวถึงการกำหนดให้ใช้เครื่องมือที่สอดคล้องกับรูปแบบการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research/ PAR) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามเพื่อสำรวจทัศนคติของภาคประชาชนต่อการทำงานด้านการพัฒนาเมืองและชุมชน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจาก 3 พื้นที่ศึกษาได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสมุทรปราการ สมุทรสาคร และระยอง ตลอดจนการเก็บรวบรวมในเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย (Photo Elicitation Interviewing) เทคนิคการสวมบทบาท (Role Play) ซึ่งได้ถูกรวมอยู่ในรูปแบบของการสร้างเกมสถานการณ์จำลองเมือง (Urban Gaming Simulation) เพื่อศึกษาวิธีการสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชุมชนร่วมกับท้องถิ่น รวมไปถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการพัฒนาเมืองของหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชนในประเทศไทยอีกด้วย

บทที่ 4 การให้ความหมายภาคประชาชนกับกระบวนการเคลื่อนไหวในการสร้างสรรค์ชุมชนและเมือง กล่าวถึงการให้ความหมายและโครงสร้างของประชาสังคมโดยอธิบายในเชิง “รูปธรรมของการเคลื่อนไหว” ของภาคประชาชนในประเทศไทย 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบแรก เป็นการเคลื่อนไหวโดยการชุมนุม คัดค้าน เดินขบวนปิดถนน ยื่นหนังสือคัดค้าน ฟ้องร้อง ฯลฯ และ (2) รูปแบบที่สอง เป็นการเคลื่อนไหวโดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เครือข่าย สมัชชา สมาพันธ์ สหพันธ์ มูลนิธิประชาคม รวมถึงการรวมกลุ่มขององค์กรภาคประชาชนในประเภทต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบและโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองและชุมชนในประเทศไทยนั้นมักเป็นการเคลื่อนไหวในระยะสั้นซึ่งแสดงออกมาได้รูปแบบของการเรียกร้อง ผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาในระยะสั้น ตรงกันข้ามกับโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในประเทศญี่ปุ่นที่เป็นการเคลื่อนไหวในระยะยาวในรูปแบบของการทำงานเป็นเครือข่ายที่ผสมผสานการทำงานระหว่างทุกภาคภาควิธีการแก้ปัญหาในระยะยาว

บทที่ 5 รูปแบบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กล่าวถึงการอภิปรายถึงรูปแบบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม ซึ่งได้ทำการรายงานผลของการดำเนินงานและการพัฒนาเมืองของหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชนในประเทศไทย ที่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคของการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และกล่าวถึงความสำคัญของตัวแทนของกลุ่มประชาชน ที่จะเป็นกุญแจหลักในการลดช่องว่างนี้ลงได้ ประกอบกับปัญหาทางด้านความเหมาะสมทางด้านเวลาของกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือ ซึ่งมักถูกกำหนดให้เกิดขึ้นในเวลาราชการแต่ตรงกับเวลาการทำงานของทางภาคประชาชน รวมถึงการเปรียบเทียบการทำงานและปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมืองและเขตชนบทที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่ต่างกันระหว่างสองพื้นที่ โดยในเขตชนบทนั้นถึงแม้จะมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและบุคลากร แต่ในขณะเดียวกันในเขตชนบทนั้นมีการกระจายข่าวสารที่ดีและมีข้อจำกัดทางด้านเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าเขตเมือง ดังนั้นความแตกต่างดังกล่าวจึงทำให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนนั้นมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกันแม้จะประสบปัญหาที่แตกต่างกัน

บทที่ 6 ทศนคติการพัฒนาเมืองและชุมชนโดยภาคประชาชน กล่าวถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อระดับการร่วมแสดงความคิดเห็น และระดับการร่วมดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือระดับการร่วมติดตามตรวจสอบ และระดับการร่วมพิจารณาและร่วมรับผิดชอบที่มีตัวแปรที่สัมพันธ์กันเพียงหนึ่งตัวแปรเท่านั้นตามลำดับ ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนในปัจจุบันส่วนใหญ่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการมากกว่าระดับการมีส่วนร่วมอื่นๆ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด และอาศัยทักษะน้อยกว่าระดับการมีส่วนร่วมอื่นๆ ในกรณีของการร่วมพิจารณา และร่วมรับผิดชอบนั้นประชาชนอาจไม่มีความเข้าใจถึงความสำคัญและลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมอย่างทอ่งแท้ ทำให้ประชาชนไม่ยอมมีส่วนร่วมในระดับนี้ อีกทั้ง ระดับการร่วมพิจารณายังมีความกำกวมกับระดับการร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งประชาชนอาจเข้าใจว่าการร่วมแสดงความคิดเห็นนั้นรวมไปถึงการร่วมพิจารณาด้วย นอกจากนี้ยังสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ (เพศ, อายุ, รายได้) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง (การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่น) และทัศนคติของประชาชน (ความพึงพอใจต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ทัศนคติต่อการพัฒนาเมือง, ทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาชน) มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05

บทที่ 7 การสร้างเครื่องมือในการประชุมสำหรับพัฒนาชุมชน/เมือง กล่าวถึงการสร้างเครื่องมือสำหรับการประชุมโดยใช้เทคนิคต่างๆที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ผนวกกับการใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองสามารถสร้างโอกาสเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนสามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น ระดับความสามารถในการวางแผนตามลำดับขั้นตอนใน 2 ขั้นแรกนั้นเพิ่มขึ้นในการทำแบบสอบถามหลังการเล่นเมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามก่อนการเล่น โดยร้อยละ 25.2 ของระดับความสามารถในการระบุปัญหา (ขั้นตอนที่ 1) ของ

ผู้เล่นเพิ่มขึ้นหลังการเล่นเกม และมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ของระดับความสามารถในการวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหา ดังนั้นห้องปฏิบัติการที่สร้างขึ้นนั้นสามารถเพิ่มระดับของความเข้าใจของผู้เล่นในทุกขั้นตอนของกระบวนการการวางแผนได้สำเร็จ ประกอบกับการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคในการเสนอข้อคิดเห็นในกระบวนการวางแผนนั้นมีน้อย จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมนั้นมากขึ้น นอกจากความเพลิดเพลินที่ได้จากกิจกรรมต่างๆแล้ว ผลของการวางแผนนั้นเป็นที่พึงพอใจตามความต้องการของชุมชนอีกด้วย

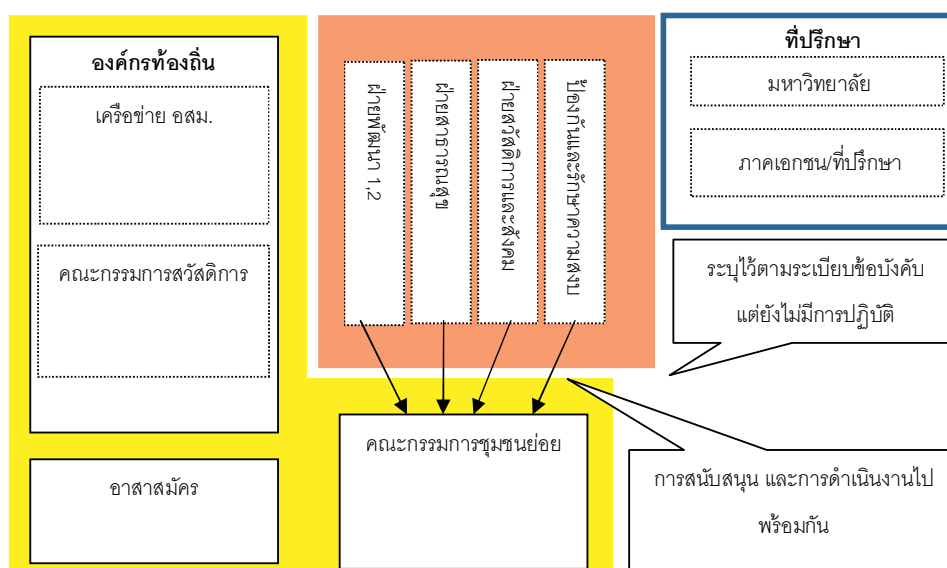
ลำดับต่อมาในบทนี้ จะทำการอภิปรายผลของการศึกษาโดยใช้เกณฑ์ในการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อของงานวิจัยนี้ได้เสนอไว้แล้วข้างต้น และจบการศึกษาด้วยข้อเสนอแนะที่เกิดจากการวิเคราะห์อภิปรายผลจากงานวิจัยชิ้นนี้

8.2 สรุปโครงสร้างการร่วมมือกันของภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษานี้ต้องการ “ศึกษาทบทวน รูปแบบและโครงสร้างการร่วมมือกันของภาคประชาชน ในการพัฒนาเมืองและชุมชนผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการพัฒนาเมืองของภาคประชาชนจากกลุ่มต่างๆในประเทศไทย” ซึ่งสามารถสรุปผลจากการศึกษาจากทบทวนวรรณกรรม ได้ดังนี้

การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของภาคประชาชนทั้งในประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย ซึ่งเป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ได้พบว่า การทำงานของภาคประชาชนในประเทศญี่ปุ่นนั้นได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานท้องถิ่น หรือเทศบาลของเมืองนั้นๆ โดยการจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นภาระกิจของท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่า การสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชน ได้แก่ เทศบาลเมืองคามาคุระ และเทศบาลเมืองเกียวโต ได้มีหน่วยงานจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานที่เรียกว่า “กองการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน” ขึ้นมา ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของภาคประชาชน ในขณะที่ประเทศไทยมีนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งชุมชนย่อยเพื่อทำหน้าที่พัฒนาเทศบาลและสุขาภิบาลตามภาระกิจต่างๆ เช่น งานป้องกันภัยพิบัติ งานสวัสดิการ งานพัฒนาเมือง งานกองช่าง เป็นต้น เพื่อให้เกิดระบบตัวแทนของชุมชนขึ้นมาสนับสนุนการทำงานของเทศบาลที่ปัญหาของเมืองเริ่มมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และเทศบาลไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงจึงสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชุมชนย่อยขึ้นมาดูแล ซึ่งชุมชนย่อยนี้จะมีลักษณะการแบ่งด้วยขอบเขตทางด้านภูมิศาสตร์ ชุมชนบ้านจัดสรร หรือตามกิจกรรมที่เข้าร่วม แต่ในทางปฏิบัติแล้วเป็นเพียงการเสนอแนะและจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมา เรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและความสงบของชุมชน และคณะกรรมการสาธารณสุข ในชื่อที่เรียกว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบ คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม ส่วน คณะกรรมการฝ่ายพัฒนา เป็นเพียงโครงสร้างซึ่งยังไม่มีปฏิบัติ โดยโครงสร้างการทำงานของภาคประชาชน อยู่ภายใต้การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแสดงในภาพที่ 8-1 เครือข่ายการทำงานของระบบตัวแทน แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการทำงานนี้ยังขาดการสนับสนุนของที่ปรึกษาที่จะ

ขับเคลื่อนหรือกระตุ้นให้เกิดความตระหนักต่อการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะที่ปรึกษาต้องมีจิตอาสาต่อการเข้ามาร่วมมือให้เกิดผลสำเร็จอย่างจริงจัง สถาบันการศึกษาหรือองค์กรของภาคเอกชน (NGO) ที่ไม่หวังผลกำไรมีอาสาสมัครที่เป็นนักพัฒนาที่มีความรู้ความเข้าใจที่จะเข้ามาช่วยเหลือภาคประชาชน ซึ่งในข้อบังคับได้ระบุไว้แล้วแต่ยังมีการปฏิบัติน้อยอยู่



ภาพที่ 8-1 โครงสร้างการทำงานของระบบตัวแทนในการพัฒนาเมือง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

8.3 ผลการสำรวจทัศนคติของกลุ่มต่างๆ ในการพัฒนาเมือง

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ต้องการศึกษาสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ ต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาการริเริ่มกระบวนการดำเนินจัดตั้งองค์กรภาคประชาชน ในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชนตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจากการศึกษาทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทโดยภาคประชาชนเพื่อริเริ่มการวางแผนพัฒนาเมืองของทั้ง 3 พื้นที่ศึกษา (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5) ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

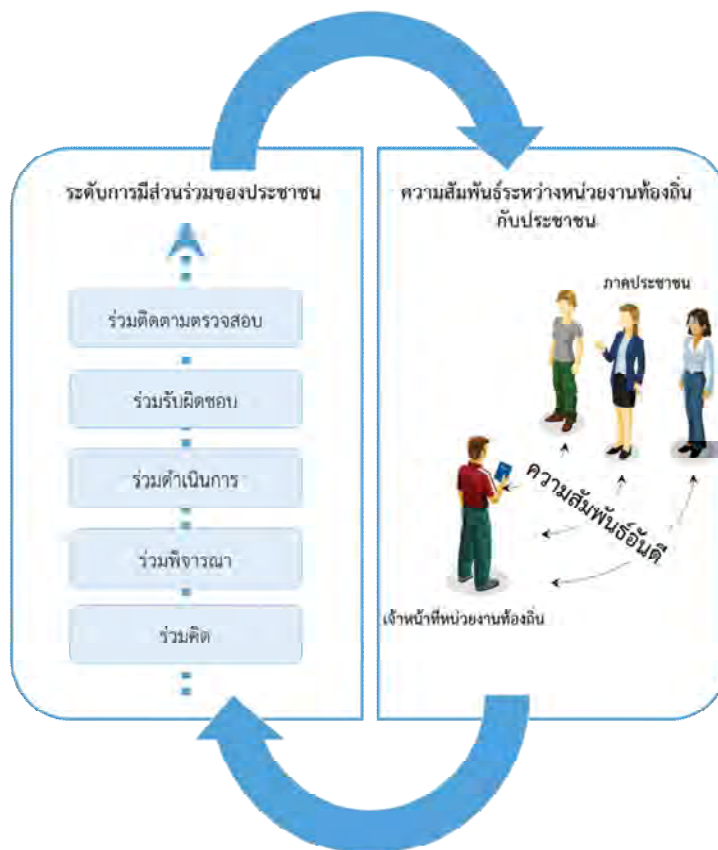
8.3.1 ผลการสำรวจทัศนคติของภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง

การศึกษานี้ได้ทำการสำรวจกลุ่มประชากรในเขตเทศบาลของทั้งสามจังหวัด ได้แก่ เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ และเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจากผลของการสำรวจทัศนคติของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมือง พบว่า

1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในทั้งสามเขตเทศบาล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่จะสนับสนุนและเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชนและเมือง ซึ่งผลการวิจัยของการศึกษานี้สอดคล้องกับของ ภริณี ลีภากรณ์ (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมใน เขตควบคุมมลพิษ : กรณีศึกษาชุมชนมาบชูลุด อ.เมือง จ.ระยอง การศึกษาของพิศมัย บุญเลิศ (2551) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ และการศึกษาของ ภูสิทธ์ ชันติกุล (2556) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคา อำเภอมวกพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งใช้กลุ่มประชากรในพื้นที่จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสงคราม เช่นเดียวกับการศึกษารัชนี โดยผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสามพื้นที่ศึกษา ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองสูงมาก จึงสามารถสรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้สูงที่ภาคประชาชนจะทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มอื่นๆ ในสังคมเพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนาเมือง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารัชนีอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่กำลังพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ทำให้มีโครงการใหม่ๆ เข้ามาพัฒนาพื้นที่โดยตลอด จึงทำให้ภาคประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาดังกล่าว ประชาชนในทั้งสามพื้นที่จึงต้องตื่นตัวและพร้อมรับมือกับการพัฒนาเมือง และมีความกระตือรือร้นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของเมือง และยังพบว่าทัศนคติของประชาชนในทั้งสามพื้นที่ศึกษานั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนที่รวมกลุ่มกันเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หรือเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนและกลุ่ม มากกว่าการรวมกลุ่มกันเนื่องมาจากความตระหนักรู้ถึงปัญหาหรือเพื่อป้องกันภัยที่จะเข้ามารุกรานชุมชนในอนาคต

2) ภาคประชาชนมีแนวโน้มการทำงานพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น จากการศึกษาปัจจัยการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ พบว่า ประชาชนที่ยังได้รับความช่วยเหลือดูแลจากภาครัฐสูงมีระดับการมีส่วนร่วมในการทำงานพัฒนาเมืองที่สูงขึ้น กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงครั้งเดียวนั้นส่วนใหญ่ต้องการร่วมแสดงความคิดเห็น ในขณะที่ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐถึงสามครั้ง มีความต้องการร่วมดำเนินการในโครงการพัฒนาเมืองร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่น หากภาคประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกัน มีการประสานงาน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน กล่าวคือ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งผลให้ภาคประชาชนหันมาเริ่มดำเนินงานพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ มากยิ่งขึ้น (ดังแสดงในภาพที่ 8-2) นอกจากนี้ การทำงานของภาคประชาชน จากการศึกษา สัมภาษณ์เชิงลึกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าปัจจุบันนี้ ภาคประชาชนเริ่มมีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในรูปแบบกิจกรรมตามความสนใจส่วนบุคคล เพื่อมาทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังสนับสนุนการจัดทำแผนงบประมาณประจำปีของท้องถิ่นที่ได้จากความต้องการของประชาชน ในส่วนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เห็นว่าภาคประชาชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ในการเสนอโครงการเข้ามาพัฒนาเมืองที่อยู่บนพื้นฐานของการรวมกลุ่มต่างๆ แต่ยังคงเสนอโครงการโดยขาดการวางแผนร่วมกัน จึงทำให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มและระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นตามมา เนื่องจากงบประมาณและทรัพยากรมีจำกัด ดังนั้น

การให้ประชาธิปไตยแก่ทุกกลุ่มเป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องได้รับฉันทามติจากประชาชน ให้เกิดการยอมรับก่อน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เกิดความแปลกแยก



ภาพที่ 8-2 แสดงความสัมพันธ์ของหน่วยงานกับภาคประชาชนต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

3) จากการศึกษาสาเหตุที่ประชาชนไม่อยากเข้าร่วมโครงการพัฒนาเมืองเป็นผลมาจาก ประชาชนขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และไม่เข้าใจปัญหา การศึกษานี้พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในเชิงสถิติ อย่างไรก็ตาม การสำรวจพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพียงครั้งเดียวทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับสูงได้เท่ากับการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารหลายๆ ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงครั้งเดียว แต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาคประชาชนริเริ่มการทำงานพัฒนาเมืองโดยภาคประชาชนเอง เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นเครื่องมือที่ทำให้ประชาชนเข้าใจเป้าหมายของโครงการพัฒนาเมืองนั้นอย่างตรงกัน ซึ่งทำให้โครงการพัฒนาเมืองดำเนินการอย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 8-1 สรุปผลการศึกษา จำแนกตามคำถามการวิจัยและสมมติฐาน

คำถามการวิจัย	สมมติฐานการวิจัย	ผลการศึกษา
คำถาม 1: ภาคประชาชนจะดำเนินการและร่วมมือกันพัฒนาชุมชน/เมืองด้วยตนในกิจการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาเมืองได้อย่างไร และมีโครงสร้างองค์กร แนวทางกระบวนการริเริ่ม และการร่วมมือดำเนินงานอย่างไร	สมมติฐาน 1: พฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองในหลากหลายระดับของการมีส่วนร่วม	พฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองในหลากหลายระดับของการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยความสัมพันธ์ของประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่น ประชาชนที่มีพฤติกรรมเคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นมีความต้องการอยากมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มอื่นๆ
คำถาม 2: ระดับการร่วมมือกันของภาคประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาชุมชนและเมืองหรือไม่	สมมติฐาน 2: ระดับการร่วมมือกันของภาคประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาชุมชนและเมือง	มีทัศนคติของภาคประชาชนเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ความพึงพอใจในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น, ทัศนคติต่อการพัฒนาเมืองโดยรวม, และทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาสังคม
คำถาม 3: ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการพัฒนาชุมชนและเมือง	สมมติฐาน 3: ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาเมือง มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง	ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

8.3.2 ผลการสำรวจทัศนคติของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาเมือง

จากการสำรวจทัศนคติของเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นต่อการพัฒนาเมืองร่วมกับภาคประชาชนพบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการสนับสนุนนโยบายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในระดับปานกลาง เนื่องจากนโยบายการมีส่วนร่วมนั้นเป็นข้อบังคับจากส่วนกลางอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสนับสนุนมากนักและประชาชนทุกคนควรทราบถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนเองต่อการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย แต่กลับให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ที่หน่วยงานท้องถิ่นจัดขึ้นมากกว่า เนื่องจากการให้

ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประชาชนมีความรู้หรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอต่อการตัดสินใจแล้ว ประชาชนก็จะหันมามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ในด้านข้อดีของการพัฒนาเมืองร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชนนั้น เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้เล็งเห็นถึงข้อดีของการทำงานร่วมกันกับภาคประชาชน และหากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอาจจะทำให้เกิดความล่าช้าให้กับการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น อีกทั้งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มหน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาชน (จากการสัมภาษณ์เชิงลึก) โดยสังเกตได้จาก ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นส่วนใหญ่นั้นเห็นด้วยว่า มีอุปสรรคในการทำงานร่วมกันกับภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นคิดเห็นว่า หน่วยงานท้องถิ่นนั้นสามารถพัฒนาเมืองร่วมกับภาคประชาชนได้ แต่ควรมีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานร่วมกัน เช่น ควรมีการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร อบรมให้ความรู้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น ควรสร้างความตระหนักของภาคประชาชนในการทำงานพัฒนาเมือง ควรให้ประชาชนรับรู้สิทธิหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น เพื่อปกป้องข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่น หรือกลุ่มอื่นๆ ในสังคม

ตารางที่ 8-2 สรุปทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทโดยหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อริเริ่มการวางแผนพัฒนาเมือง

หัวข้อ	หน่วยงานท้องถิ่น จังหวัดระยอง		หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัด สมุทรปราการ		หน่วยงานท้องถิ่นจังหวัด สมุทรสงคราม	
	รองนายกเทศมนตรี เทศบาลนครระยอง		นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย		นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลอัมพวา	
	ท้องถิ่น จังหวัด	รองนายกเทศมนตรี เทศบาลนคร ระยอง	ท้องถิ่น จังหวัด	นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองปู่เจ้า สมิงพราย	ท้องถิ่น จังหวัด	นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลอัมพ วา
1. สนับสนุนนโยบายการทำงานร่วมกับภาคประชาชน						
2. การแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์โครงการของรัฐ						
3. ข้อดีของการทำงานร่วมกับภาคประชาชน						
4. อุปสรรคในการทำงานร่วมกับภาคประชาชน						
5. ความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในการสร้างสรรค์เมือง						

หมายเหตุ*



8.4 ผลการสร้างเครื่องมือในการประชุมสำหรับการพัฒนาชุมชน/เมือง

การออกแบบเครื่องมือในการประชุมสำหรับการพัฒนาชุมชน/เมือง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้น การศึกษาได้ใช้เครื่องมือที่สนับสนุนให้เกิดการเข้าร่วมในการทำงาน ปัจจัยสำคัญที่ประชาชน มักจะไม่เข้าร่วม หรือมักมีส่วนร่วมน้อยเนื่องจากขาดข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจ ดังนั้นการออกแบบเครื่องมือที่ส่งเสริมความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมคือ เกมสถานการณ์จำลองเมือง (Urban Gaming Simulation) ซึ่งประกอบด้วยเทคนิค การสัมภาษณ์ด้วยภาพ (Photo elicitation interviewing) และการใช้เกมบทบาทสมมติ (Role play) การศึกษาค้นคว้าที่เสนอผลของห้องปฏิบัติการจากกรณีศึกษาของชุมชนมจินดาในเทศบาลนครระยอง โดยใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองเพื่อเป็นการริเริ่มกระบวนการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน ผนวกกับสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับชุมชนเป็นเวลา 2 วัน การใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นเป็นการทดลองใช้เกม SPG เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเกม โดยมีสมมติฐานคือ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาของเกม และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านบทบาทและกฎกติกาของเกม โดยมีผู้เล่นจำนวน 21 คน (สมาชิกชุมชน) และ 8 วิทยากรกระบวนการ (คณะผู้วิจัย)

การศึกษานี้ได้ทำการนำเสนอการปรับใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองเพื่อเป็นการริเริ่มกระบวนการดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ ศึกษาการริเริ่มกระบวนการดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพของภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการทำการณศึกษาแบบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับชุมชนมจินดาในเทศบาลนครระยอง ผลของการนำเสนอการปรับใช้เกมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาเมืองนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังต่อไปนี้

1. ในขั้นตอนที่ 1 ของการระบุนปัญหาในวันที่ 17 เมษายน 2556 นั้น ชุมชนถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม พร้อมกับวิทยากรกระบวนการ 6 คน ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในระหว่างการถ่ายภาพตามเทคนิคของการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย เพื่อจำแนกด้านบวกและด้านลบของพื้นที่ กล่าวคือ ด้านบวกที่แสดงถึงศักยภาพความโดดเด่น หรือที่ที่อยากให้มีการอนุรักษ์ในพื้นที่ และด้านลบที่แสดงถึงปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาชุมชน หรือที่ที่อยากให้มีการพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูในพื้นที่ ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการพบว่า การพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างผู้เล่นและผู้เล่น หรือผู้เล่นและวิทยากรกระบวนการนั้นเป็นไปอย่างง่ายสะดวกและรวดเร็ว การผิดพลาดในการสื่อสารมีน้อยมาก ในบางกลุ่มไม่พบเลย ผู้เล่นมีความเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมมากกว่าการอภิปรายในห้องประชุม ผู้เล่นเก็บข้อมูลเป็นภาพถ่ายได้ทั้งหมด 50 ภาพ เป็นภาพ

ที่แสดงออกถึงข้อดีของชุมชนยมนจินดา เช่น ภาพอาคาร องค์ประกอบของอาคารที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ มุมสบายสะอาดตาที่เป็นพื้นที่เพื่อการสนทนาการของชุมชน ฯลฯ รวมทั้งหมด 20 ภาพ และภาพที่แสดงออกถึงข้อเสียของชุมชนยมนจินดา เช่น อาคารที่ควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากมีความทรุดโทรม พื้นที่สาธารณะที่รกร้างและไม่ได้ทำความสะอาด สายไฟในชุมชนที่เกะกะแล้วเป็นอันตราย ฯลฯ รวมทั้งหมด 30 ภาพ

2. ในขั้นตอนที่ 2 ของการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาในวันที่สองของการใช้ห้องปฏิบัติการ ในวันที่ 17 เมษายน 2556 ผู้เล่นถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสี่ชมพู และ กลุ่มสี่ส้ม พร้อมกับวิทยากรกระบวนการ 4 คน ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และวิทยากรกระบวนการหลัก 1 คนที่ทำหน้าที่บรรยายและดำเนินเกม ผู้เล่นแต่ละกลุ่มจะได้รับรูปภาพที่ถ่ายไว้ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 50 ภาพ ผู้เล่นต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาแล้วเลือก 10 ปัญหาหลัก พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เร่งด่วนและจำเป็นในการพัฒนา 5 ลำดับ ผลจากห้องปฏิบัติการพบว่า ผู้เล่นทั้ง 2 กลุ่มสามารถสรุปรายการของปัญหาที่คัดเลือกรวมจากขั้นตอนที่ 1 ได้กลุ่มละ 10 รายการ จากนั้นทั้งสองกลุ่มต้องทำการเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของปัญหาของการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละกลุ่ม และจัดกลุ่มของปัญหาแยกแยะกลุ่มของปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันได้หลังจากการวิเคราะห์ปัญหา ผู้เล่นมีความเข้าใจตามจุดประสงค์ของเกมในขั้นตอนนี้ที่ต้องการให้ผู้เล่นเรียนรู้ถึงความแตกต่างของการให้ความสำคัญของปัญหาของคนในชุมชน ในช่วงท้ายของขั้นตอนผู้เล่นทุกคนได้ทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกันจนเหลือเพียง 5 ลำดับและเลือกเพียง 1 ลำดับที่ชุมชนลงมติเห็นว่าปัญหาที่ต้องได้รับการจัดการและแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นั่นคือปัญหาภูมิทัศน์ของชุมชน ในระหว่างการสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกันกับปัญหาต่างๆ ก่อนที่ผู้เล่นจะเลือกปัญหาภูมิทัศน์ชุมชนมาเป็นปัญหาหลักในการวางแผนชุมชนต่อไปนั้น ผู้เล่นเรียนรู้ระหว่างการอภิปรายร่วมกันและเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของปัญหาทั้งหมดว่า ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น โดยปัญหาเช่น ปัญหาความสกปรกของแม่น้ำลำคลอง ปัญหาการจัดการขยะ ฯลฯ ส่งผลกระทบเพิ่มเติมไปยังปัญหาภูมิทัศน์ชุมชนด้วย

3. ในขั้นตอนที่ 3 ของการวางแผนแนวทางในการแก้ไขปัญหา พบว่าผู้เล่นสามารถหาความเชื่อมโยงของปัญหาได้จากการอภิปรายร่วมกัน ดังนั้นผู้เล่นจึงลงความเห็นว่าปัญหาภูมิทัศน์ชุมชน ปัญหาของการจัดการขยะ และปัญหาของสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงกันได้ภายใต้วิสัยทัศน์ของปัญหาการพัฒนาหน้าบ้านน่ามอง จากนั้นผู้เล่นได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันคร่าวๆ ในขั้นตอนนี้ผู้เล่นแสดงออกให้เห็นว่ามีอุปสรรคจากความซับซ้อนในเรื่องของการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามากที่สุด ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้เล่นต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มวิทยากรกระบวนการอยู่บ่อยครั้ง และวิทยากรหลักต้องทำการช่วยสรุปประเด็นทั้งหมดอยู่มาก อย่างไรก็ตามแล้วแต่หลังจากการผ่านการสรุปการนำเสนอแนวทางที่เป็นไปได้จากตัวแทนของผู้เล่นแล้วนั้น

4. ในขั้นตอนที่ 4 ของการวางแผนปฏิบัติงาน ผู้เล่นจะต้องสวมบทบาทตามบทบาทต่างๆที่กำหนดไว้ให้ หลังจากการทำความเข้าใจในบทบาทของตนแล้วนั้น ผู้เล่นจะต้องทำการนำเสนอโครงการและวางแผนปฏิบัติการ โดยที่ผู้เล่นจะต้องเสนอโครงการดังกล่าวให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทบาทของตน ผู้เล่น

ต้องอธิบายการวางแผนปฏิบัติงานของตนและกำหนดแผนอย่างละเอียด ประกอบด้วยขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ และหน้าที่รับผิดชอบ ผลของการใช้ห้องปฏิบัติการพบว่าผู้เล่นสามารถวางแผนปฏิบัติการได้ด้วยตนเอง โดยต้องการความช่วยเหลือจากทีมวิทยากรบรรยายบ้างในบางกลุ่มบทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักวิชาการ ซึ่งแม้ว่าผู้เล่นนั้นจะทำงานจริงในส่วนของการเป็นคณะกรรมการของชุมชน และมีความคุ้นเคยกับงานพัฒนาชุมชนของตนเป็นอย่างดี แต่ในการวางแผนและเสนอโครงการนั้น ผู้เล่นก็ยังคงมีความสับสนในการวางแผนอยู่ หลังจากวิทยากรบรรยายเข้าไปช่วยอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนปฏิบัติแล้ว ผู้เล่นมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ความสับสนลดลง และสามารถทำการวางแผนผ่านกระบวนการของการเล่นเกมได้ แต่ละกลุ่มบทบาททำการนำเสนอโครงการของกลุ่มตน ผู้เล่นทุกคนมีการเสนอความคิดเห็นในการเสนอโครงการการแก้ไข/พัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ของชุมชนยมนจินดาเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อโครงการทั้งหมด ในขั้นตอนนี้ผู้เล่นทั้ง 5 บทบาท (ไม่รวมบทบาทของนายกเทศมนตรี) ได้ทำการเสนอโครงการ 5 โครงการ

ในส่วนของผลประเมินประสิทธิภาพของเกมนั้นก็เป็นไปตามผลของการสำรวจที่ได้จากห้องปฏิบัติการกล่าวคือ จากการเปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสอบถามก่อนและหลังการเล่นเกมนั้น ซึ่งสรุปผลได้ว่า คะแนนของแบบสอบถามหลังการเล่นเกมนั้นสูงกว่าคะแนนของแบบสอบถามก่อนการเล่นเกมนั้น แสดงระดับความสามารถในการวางแผนตามลำดับขั้นตอนทั้ง 4 โดยร้อยละ 25.2 ของระดับความสามารถในการระบุปัญหา (ขั้นตอนที่ 1) ของผู้เล่นเพิ่มขึ้นก่อนการเล่นเกมนั้น และมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ร้อยละ 22.7 และร้อยละ 13.6 สำหรับในขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ตามลำดับ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ห้องปฏิบัติการที่สร้างขึ้นนั้นสามารถเพิ่มระดับของความเข้าใจของผู้เล่นในทุกขั้นตอนของกระบวนการวางแผนได้สำเร็จ

ผู้เล่นเกมกล่าวคือ ชุมชนจะได้รับโครงการที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนเมือง และชุมชนของตน โดยแผนโครงการดังกล่าวจะระบุชัดเจนถึง ภาระหน้าที่และผู้รับผิดชอบอย่างเป็นขั้นตอนในทุกขั้นตอน โดยที่โครงการที่ได้รับการพัฒนาจากกระบวนการการเล่นเกมนั้นเป็นโครงการที่ผู้เล่นทุกคนลงมติเอกฉันท์ว่าเป็นโครงการที่มีความสำคัญและความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ระหว่างระยะเวลาในการเล่นเกมนั้น ผู้เล่นจะรับทราบถึงความเป็นไปได้ในศักยภาพของตนเองและรู้สึกมีความมั่นใจในการมีส่วนร่วม โดยรู้ว่าศักยภาพของตนนั้นควรจะเข้าไปช่วยและควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดบ้าง นั่นคือการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกระบวนการการวางแผนชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานในห้องปฏิบัติการนั้นพยายามที่จะลดความเหลื่อมล้ำของคนในชุมชน โดยการแบ่งปันข้อมูลและลดข้อจำกัดของการสื่อสารลง

สิ่งที่ได้พบจากการออกแบบเครื่องมือสำหรับการประชุมเพื่อสร้างและพัฒนาชุมชนได้พบ จากการวางแผนโครงการที่สามารถทำงานร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อของบประมาณที่จะนำไปใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาชุมชน และสิ่งที่สำคัญ คือ การจัดหาเครื่องมือ จากเทคนิคการถ่ายภาพแต่ละภาพที่ได้จากชุมชนนั้น การคัดเลือกภาพได้สร้างความทรงจำของผู้อยู่อาศัยที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะช่วยให้เกิดการพัฒนาได้ดี และการใช้เครื่องมือผ่านเกมบทบาทสมมุติ ทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมสามารถแก้ปัญหาและหาข้อยุติได้ นำไปสู่การวางแผนโครงการร่วมกันได้เป็นอย่างดี

8.5 ข้อเสนอแนะ

อปท. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ตัวแทนของภาคประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้ามาบริหารจัดการทรัพยากรของเมือง ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานพัฒนาเมืองร่วมกับภาคประชาชน ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาท้องถิ่นในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) การทำงานของ อปท. ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภารกิจตามนโยบายและแผนของหน่วยงานท้องถิ่นเป็นหลักสนับสนุนให้สถาบันการศึกษามาร่วมเป็นหุ้นส่วนของ อปท. หรือ ชุมชนในการพัฒนาโครงการต่างๆของท้องถิ่นร่วมกับประชาชนโดยมีการทำสัญญา (MOU) ร่วมกับสถาบันการศึกษา (พรบ.การกระจายอำนาจ, 2550)

กระแสกระบวนการพัฒนาความร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่การจัดทำแผนแม่บท แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ ได้เน้นการร่วมมือกันของหลายภาคส่วน ในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานท้องถิ่นต้องการสนับสนุนการทำงานร่วมกับภาคประชาชน (Michael, 2001) ควรอาศัยสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่มาร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชน

2. ตามโครงสร้างของการจัดตั้งชุมชนกลุ่มย่อย ชุมชนกลุ่มย่อยต้องขึ้นอยู่กับ รองปลัดเทศบาล เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดูแลปัญหาทางด้านการศึกษา ปัญหาทางด้านสุขอนามัย ปัญหาด้านการคมนาคม ปัญหาทางด้านไฟฟ้าสาธารณะ ปัญหาทางด้านระบบระบายน้ำของเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานประจำของเทศบาลอยู่แล้ว แต่สำหรับเรื่อง การพัฒนาเมืองและชุมชนยังเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ต้องการการทำงานเป็นเรื่องเฉพาะแต่ยังไม่มีความชัดเจนหน้าที่ของเทศบาลในเรื่องนี้แต่ประการใด หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมภารกิจ ควรให้ความสำคัญต่อการทำงานของภาคประชาชนทำงานรวมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ควรจัดตั้งภารกิจการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนซึ่งเป็นอีกกองหนึ่งต่างหากจากโครงสร้างเดิมสนับสนุนภาคประชาชนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมซึ่งต้องอาศัยบุคลากรทางด้านการออกแบบเมือง นักผังเมือง และนักพัฒนาชุมชน

3. การลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนโดยการพัฒนาความสามารถของการสื่อสารผ่านเกมจำลองสถานการณ์เมือง

การจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนนั้นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญต่าง ๆ มากมาย ปัจจัยหนึ่งที่ถูกพูดถึงในทุกการศึกษาคือความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในส่วนของชุมชนที่อยู่ในการศึกษาครั้งนี้คือ เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลนครระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นอยู่ในระดับดี โดยปัญหาที่กำลังก่อตัวในปัจจุบันที่มาจากการพัฒนาระดับความมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นคือ ในแต่ละชุมชนมีการตั้งประชาคมหรือกลุ่มชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาต่างๆที่ต่างกัน แต่ละกลุ่มนั้นก็มีความขัดแย้งและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมือนหรือแตกต่างกันตามไปด้วย ดังนั้นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มของชุมชนนั้นก็มิให้พบมาในทั้งสามเทศบาล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ในการลดข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มของ

ชุมชนนั้น สามารถแก้ไขได้ในการใช้ประสิทธิภาพของการกระตุ้นการสื่อสารของเกมจำลองสถานการณ์เมือง ในบทบาทของที่ปรึกษาต่างๆที่มีหน้าที่ในการประสานงาน สนับสนุนความรู้และข้อมูล หรือรูปแบบการทำงานที่เป็นประโยชน์ กล่าวคือเป็นตัวกลางสนับสนุนการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองของชุมชน นอกจากนี้จะต้องมีตัวกลางแล้ว ตัวกลางควรจะมีสื่อกลางที่เป็นเครื่องมือที่ดีด้วย ที่ปรึกษาสามารถนำการใช้เกมจำลองสถานการณ์เมืองเพื่อการลดข้อขัดแย้งดังกล่าวได้ โดยการพัฒนาประสิทธิภาพในการสื่อสารทั้งระหว่างชุมชนกับชุมชน หรือ ระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการใช้เกม

4. รูปแบบความสัมพันธ์ของภาคีความมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น อปท. และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ช่วยให้คำปรึกษา การสนับสนุนงบประมาณ และประสานภายนอกเครือข่ายชุมชน ในการดำเนินงานที่มีความเป็นเทคนิค หรือมีความซับซ้อนในการดำเนินงานลักษณะที่เลี้ยง จะช่วยให้ชุมชนมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและชุมชนจะได้มีความวางไว้วางใจมากขึ้น ได้เข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่าย

ภาคประชาชน หมายถึง กลุ่มประชาชน ภาคธุรกิจ กลุ่มองค์กรต่างๆ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เสนอแนะให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในงานด้านการพัฒนาเมืองร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ในสังคม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการทบทวนวรรณกรรมของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ผ่านมา ในโครงการพัฒนาต่างๆและโครงการวางและจัดทำผังเมืองเพียงแต่อยู่ในขั้นตอนของการรับฟังความคิดเห็นและการร่วมทำประชาวิจารณ์ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนในระดับต่ำหรือแทบจะไม่มีส่วนร่วม (ฉวีวรรณ, 2556)แต่การมีส่วนร่วม ในงานวิจัยนี้มีความเห็นที่สอดคล้อง โดเฮนและอีฟฮอน (1981) การมีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้คือ (1)ประชาชน หรือ สมาชิกในท้องถิ่น ประชาชนต้องร่วมทำร่วมคิด ในขั้นตอนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหา (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากโครงการและ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. จากการศึกษาพบว่า การทำงานของภาคประชาชนที่มีจิตอาสาต่อการพัฒนาเมืองและชุมชนหรือเข้ามาสนับสนุนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะสร้างพันธกิจร่วมกัน (Common agreement) เนื่องจากในการทำงานในแต่ละกลุ่มจะมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายแตกต่างกัน ดังนั้น การมีพันธกิจร่วมกันจะทำให้มีวัตถุประสงค์ไปในทางเดียวกันได้

3. กำหนดเวลาในการทำงานของภาคประชาชนให้เหมาะสม จากการศึกษาได้พบว่า เรื่องของเวลาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานของ ภาคประชาชน ดังนั้นการกำหนดเวลาที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับความต้องการของภาคประชาชน แต่อย่างไรก็ตามเวลาที่เหมาะสมนั้น ทั้งในประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเวลาตอนเย็น หลังเลิกงาน เมื่อประชาชนเสร็จภารกิจหลักของตัวเองก็จะสามารถเข้าร่วมการทำงานของภาคประชาชนในชุมชนได้

4. สิ่งที่ได้ค้นพบ ในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นไปสู่ภาคประชาชน โดยประชาชนต้องเป็นเจ้าของชุมชนและต้องร่วมมือ ในการทำกิจกรรมหรือพัฒนาโครงการสร้างสรรค์ชุมชนของตนเอง ดังนั้นบทบาทของประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ต้องสร้างกลไกให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างถูกต้องที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ข้อมูลถือว่าเป็นอาวุธที่สำคัญในการต่อสู้ทางปัญญาของภาคประชาชน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2545) และการสร้างพันธมิตรร่วมกันหรือธรรมนูญของประชาชนโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกฎหมายและ 3 ต้องมีการขับเคลื่อนทางสังคมและให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชากร (สังเคราะห์องค์ความรู้, 2556) และ (Machizukuri, 2548)

ที่ปรึกษา หมายถึง นักวิจัย คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ตลอดจนผู้มีจิตอาสาทางด้านวิชาการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่จะช่วยการทำงานของภาคประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญและมีบทบาทสูง โดยกลุ่มดังกล่าวนี้ควรทำงานไปพร้อมกับภาคประชาชน โดยการสร้างกรอบความคิด วิเคราะห์ปัญหา สร้างแผนงานสร้างกลยุทธ์ต่างๆในการทำงาน

สถาบันการศึกษา เน้นสถาบันที่จะผลิตบุคลากรออกมาให้มีจรรยาบรรณ ให้มีศีลธรรม ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากที่สุด ดังนั้นนโยบายของมหาวิทยาลัยมีทิศทางในการสนับสนุนให้รับผิดชอบต่อสังคม โดยมหาวิทยาลัยเริ่มเปลี่ยนแปลงนโยบายและภารกิจในเรื่อง (1) วิธีปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไป (2) เปลี่ยนวิชาปี4จากจริยธรรมวิชาชีพให้เป็นวิชาที่สัมผัสความจริง และ (3) มหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกับชุมชนไม่ต้องไปพัฒนาชนบท

ศึกษาการริเริ่มกระบวนการดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการวางแผนและพัฒนาเมืองและชุมชน ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพของภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Albritton, R. and Bureekul, T. (2002). *Civil Society and the Consolidation of Democracy in Thailand*. Working paper Series: No. 4, Asian Barometer Project Office, National Taiwan University and Academic Sinica.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *JAI*, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224.
- Baccaro, L. (2001). *Civil Society, NGOs, and Decent work policies: Sorting out the issues*. Discussion paper, International Institute for labour studies, Geneva.
- Barber, B. (1999). Clansmen, consumers, and citizens: Three takes on civil society. In R. K. Fullinwider (Ed.), *Civil society, democracy, and civic renewal* (pp. 9-29). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Brown, D. (2008). *Creating credibility. Legitimacy and accountability for transnational civil society*. Sterling, VA: Kumarian Press.
- Cawley, R. (1989). From the Participants' Viewpoint: A Basic Model of the Community Development Process. *Journal of the Community Development Society*. Vol. 20, No. 2: 101-111.
- Cary, L., ed. (1973). *Community Development as a Process*. University of Missouri Press, Columbia, Missouri.
- Cohen, J., & Arato, A. (1992). *Political theory and civil society*. Cambridge: MIT Press.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University

- Crossley, N and Robert, M. J. (2004). *After Habermas: new perspectives on the public sphere*. Oxford, U.K. : Blackwell
- Dan Maxwell, Margaret Armar-Klemesu, Lucy Brakohiapa and James Annorbah-Sarpeil. (2005). *Participatory Concept mapping to Understand Perceptions of Urban Malnutrition*. PLA Notes (1997), Issue 30, pp.11–15, IIED London
- Duke, R.D. (1974). *Gaming: The future's language*. London: Sage.
- Eleanor, J. (2008). The feeling of participation: Everyday spaces and urban change. *Geoforum* 39 (2008) 331–343
- Erwin, W. (1976). *Participation management concept, theory and implementation*. Atlanta, GA: Georgia State University.
- Flora, C. (1997). *Innovations in Community Development*. An article in the September 1997 Rural Development News (Volume 21, Number 3), a publication of the North Central Regional Center for Rural Development, Iowa State University, Ames, Iowa.
- Forester, J. (1999). *The Deliberative Practitioner: Encouraging Participatory Planning Processes*. MIT Press. Cambridge: MA.
- Fornaroff, A. (1980). *Community involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- Friedmann, J. (1996). Rethinking poverty: empowerment and citizen's rights. *International Social Science Journal* 148: 161–172.
- Geurts, Jac L. A., Richard D. Duke and Patrick A. M. Vermeulen. (2007). *Policy Gaming for Strategy and Change*.
- Gómez, W. and Bullock, R. (2012). Civil society in Canada: A case study of rural and urban planning contexts. *The Social Science Journal* 49 (2012) 202–209
- Greenblat, C. S., & Duke, R. D. (1975). *Gaming-Simulation: Rationale Design, and Applications*. New York: Halsted.
- Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge, England: Polity Press

- Hadenius, A. and Ugglä, F. (1996). Making Civil Society Work, Promoting Democratic Development: What Can States and Donors Do? *World Development*, Vol. 24, No. 10, pp. 1621-1639.
- Hanberger, A. (2001). Policy and Program evaluation, Civil Society, and Democracy. *American Journal of Evaluation*, Vol.22, No.2, 2001, pp.211-288
- Ife, J. and F. Tesoriero (2006). *Community Development*. Australia, Pearson Education Australia.
- Jones, B. and J. Silva. (1991). Problem Solving, Community Building, and Systems Interaction: An Integrated Practice Model for Community Development. *Journal of the Community Development Society*. Vol. 22, No. 2: 1-21.
- Klabbers, J.H.G. (2006). *The magic circle: Principles of gaming and simulation*. Rotterdam, Netherlands: Sense Publishers.
- Maser, C. (1997). *Sustainable Community Development: Principles and Concepts*. St. Lucie Press, Delray Beach, Florida.
- Mikkelsen. H. & Vanmale H. (1995). *A progressive Management, Dynamics Game*. University Ghent, Belgium.
- Michael Carley, Paul Jenkins , and Harry Smith. (2001) Urban Development. Civil society : The Role of Communities in sustainable Cities. Earthscan Publication. Ltd.
- Oakley, P. (1984). *Approaches To Participation In Rural Development*. Geneva: International Office.
- Pal, A. (2008). Political space for the civil society: The work of two community-based organizations in Kolkata. *Habitat International* 32 (2008) 424–436
- Pateman, C. (1997). The fraternal social contract. In R. E. Goodin & P. Pettit (Eds.), *Contemporary political philosophy: An anthology* (pp. 45–59). Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- Pekkanen, R. (2009). *Japan's neighborhood associations: Membership without advocacy*. in Benjamin L. read and Robert Pekkanen, Local Organizations and Urban Governance in East and Southeast Asia – Straddling state and society, New York, Routledge.

- Proli, S. (2011). Improving an urban sustainability environment through community participation: the case of Emilia-Romagna region. International Conference on Green Buildings and Sustainable Cities, *Procedia Engineering* 21 (2011) 1118 – 1123
- Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Reeder, W.W. (1963) *Some Aspects of The Information Social Participation of Farm Families in New York State*. New York: Unpublished Ph.D Dissertation, Cornell University.
- Rizzi, P. (2005). *What is The Gaming Simulation*. Faculty of Architecture, University of Sassari, Italy.
- Rizzi, P. (2007). *Gaming Simulation: A Tool for Empowering Social Scale-Free Network*. Design of Gaming-Simulation for Urban Management and Urban Planning. Venice: IUAV University.
- Rizzi, P. (2008). *Gaming Simulation Case Study: Alac*. International Training Program: Urban Gaming and Simulation and Urban Design for Cultural Heritages, Thammasat University, Thailand.
- Rizzi, P. (2008). *Design and Application of Gaming and Simulation in Urban Planning*. Presentation on International Training Program: Urban Gaming and Simulation and Urban Design for Cultural Heritages, Thammasat University, Thailand.
- Robert, W. (1999). Civil Society at the turn of the millennium: prospects for an alternative world order. *Review of International Studies*, (1999), Vol. 25, No. 1, pp. 3-28, Cambridge University Press
- Rothman, J. (1972). *Three Models of Community Organization Practice*. Strategies of Community Organization. Peacock Press, Itasca, Illinois.
- Roy, I. (2008). Civil Society and Good Governance: (Re-) Conceptualizing the Interface. *World development*, Vol.36, No.4, pp. 677-705, 2008
- Sanders, I. (1958). *Theories of Community Development*. Rural Sociology. Vol. 23 (Spring): 1-12.

- Sanders, I. (1970). *The Concept of Community Development*. Community Development as a Process. University of Missouri, Columbia, Missouri.
- Scholte, J. (1999). *Global Civil Society: Changing the World*. Working paper, No. 31/99, Centre for the study of Globalization and Regionalization (CSGR), University of Watwick, Coventry, UK.
- Shalini P. Vajjhala. (2005). *Integrating GIS and Participatory Mapping in Community Development Planning*. Department of Engineering and Public Policy, Carnegie Mellon University.
- Shan, X. (2012). Attitude and willingness toward participation in decision-making of urban green spaces in China. *Urban Forestry & Urban Greening* 11 (2012) 211– 217
- Sorensen, A. and Funck, C. (eds.). (2007). *Living Cities in Japan: Citizens' Movements, Machizukuri and Local Environments*. London: Routledge
- Sullivan, M. W. (1999). Making civil society work: Democracy as a problem of civic cooperation. In R. K. Fullinwider (Ed.), *Civil society, democracy, and civic renewal* (pp. 31–54). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Taylor, C. (1997). Invoking civil society. In R. E. Goodin & P. Pettit (Eds.), *Contemporary Political Philosophy: An anthology* (pp. 66–77). Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- The World Bank. (1994). *Poverty Reduction in South Asia: Promoting Participation for the Poor*. Washington, DC: The World Bank.
- Thomas, C. (1999). *Civil Society*. Washington, Carnegie Endowment.
- Thomas, H. (1651). *Leviathan*. Oxford, Clarendon Press
- Thomas, K. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press.
- Tukahirwa, J., Mol, A. and Oosterveer, P. (2013). Comparing urban sanitation and solid waste management in East African metropolises: The role of civil society organizations. *Cities* 30 (2013) 204–211

Varol, C., Ercoskun, O. and Gurer, N. (2011). Local participatory mechanisms and collective actions for sustainable urban development in Turkey. *Habitat International* 35 (2011) 9-16

Warren, M. (1999). *Civil Society and Good Governance*. Center for the study of Voluntary Organization and Services, Georgetown Public Policy Institute, Georgetown University

ภาษาไทย

กมล สดประเสริฐ (2540). *การวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: หจก. เอ็น.ที

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. (ไม่ระบุปี). *กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. สืบค้นจาก www.google.co.th เมื่อ มกราคม 2556

กฤษฎา บุญชัย. (2542). ประชาสังคม: พื้นที่สาธารณะของฉัน (ประชาชน) ที่จะจัดการกันเอง. ใน โอภาส ปัญญา และพิเชษฐ์ หนองช้าง, (บรรณาธิการ). *ประชาคมรากหญ้า ขบวนการคนกล้า สร้างบ้าน วันใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

จักรกริช สังขมณี. (2554). ย้อนคิดว่าด้วยชีวิตทางการเมืองของชาวบ้าน: การเมืองในชนบทที่มากกว่าการเลือกตั้งและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม. *วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา* 30 (2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2554 หน้า 48-79

จิริกา นุตาลัยและคณะ. (2553). *โครงการวิจัยการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนจังหวัด บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

จำเริญ จิตรหลัง. (2554). *วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนางานสาธารณสุข*. สืบค้นจาก www.trg1.obec.go.th/news.../p28111821916.doc เมื่อ มกราคม 2556

ฉวีวรรณ เค้นไพบูลย์. (2552). *เกมจำลองเพื่อการวางแผน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ จำกัด

ฉวีวรรณ เค้นไพบูลย์. (2554). *การกระจายอำนาจในการวางแผนเมืองรวมและรูปแบบการพัฒนาเมืองเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

- ฉวีวรรณ เฒ่าโพนบูลย์. (2554). *การวางแผนเมืองกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เฉลิมศักดิ์ บุญนำ และสุนิสา เขาวนเมธากิจ. (2554). *ท่วงท่าลีลาการเคลื่อนไหวประชาสังคมเพื่อการจัดการตนเองจังหวัดสงขลา*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2539). *การก่อตัวและเคลื่อนไหวของประชาสังคมไทย*. ใน ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ: บทวิเคราะห์ทางวิชาการ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2539). *ปฏิรูปการเมืองในกรอบประชาธิปไตย*. ผู้จัดการรายวัน. (8 เมษายน) น.9
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. (2545). *พลวัตสิทธิชุมชน: กระบวนทัศน์ทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- ชาญวิทย์ ชัยกัญญ์. (2553). *การพัฒนากฎหมายและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการปัญหาพลังงานนิวเคลียร์ของประเทศญี่ปุ่น: บทเรียนต่อประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- จิรัฐติ เสนาคำ, (ผู้แปล). (2540). *จากปัจเจกสู่สาธารณะ: กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง*. หนังสือชุดประชาสังคม ลำดับที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- ทวีศิลป์ กลุณภาดล. (2553). *การพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (ไม่ระบุปี). *ฐานความคิดของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
- ธีรยุทธ บุญมี. (2547). *ประชาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร
- นภาพร อติวานิชยพงศ์. (ไม่ระบุปี). *การใช้ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการศึกษาสังคมไทย*. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา ทฤษฎีสังคมศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนา, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*. กรุงเทพมหานคร: 598 Print.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 2:7 กรกฎาคม-ธันวาคม, 2544: หน้า 61-62
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2541). *การเมืองบนท้องถนน: 99 วันสมัชชาคนจนและประวัติศาสตร์การ เดินขบวน ชุมชนประท้วงในสังคมไทย*. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (ไม่ระบุปี). *การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะโดยภาคประชาสังคม*. ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประเวศ วะสี. (2541). *ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- ประสาน ต่างใจ. (2545). *บุพนิมิตรกระบวนการทัศน์ใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิถิทัศน์
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2548). *กระบวนการใหม่กับการเรียนรู้ของชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์และคณะ. (2549). *การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- ปुरुณ ขวัญสุวรรณ. (2553). *ภาพถ่ายและกราฟฟิคถนอมจินดา.โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน ถนอมจินดา เมืองเก่า ระยอง*
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- พรชัย ตระกูลวรานนท์. (2552). *ทุนทางสังคมและประชาสังคม: จากทฤษฎีสู่วิถีวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย

- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%a126/%a126-20-2535-a0001.pdf>
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2526). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน ใน
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2545). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติตามแนวทางชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน : กรอบ
นโยบายและตัวแบบการจัดการ. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 42(3), 1-74.
- มนิรัตน์ มิตรประสาธ. (2545). ขบวนการของชาวสลัมในประเทศไทย. ใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร . วิธีชีวิตวิธีสู้
ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: หจก.สำนักพิมพ์ตรีสิน, 354-406.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- เลิศชาย ศิริชัย. (2547). ภูมิปัญญาท้องถิ่น: จากข้อเท็จจริงยกระดับสู่กระบวนการทัศน์ความเข้มแข็งชุมชน.
สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- วิเชียร บุราณรักษ์. (2548). ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณี กลุ่มอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2546). การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาองค์กร. บรรยายในการสัมมนาชายจ้างและลูกจ้าง
ภาครัฐวิสาหกิจ เรื่อง “ระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ วันที่ 6-8 มีนาคม
2546 โรงแรมพญา เชนเตอร์ เมืองพัทยา ชลบุรี จัดโดย กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- วันชัย วัฒนศัพท์, (ผู้แปล). (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- วรวิมล โรมรัตนพันธ์. (2554). ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สกฤติ อีสริยานนท์. (2554). *ความไม่เป็นธรรม ความขัดแย้ง และการเมืองภาคประชาชน กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มีมาบตาพุด จังหวัดระยอง*. ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สนธยา พลศรี. (2537). *กระบวนการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- สมเดช อภิขยกุลและคณะ. (2540). *โครงการวิจัยและพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้พื้นฐาน เพื่อการพัฒนาชุดโครงการประชามจังหวัดน่าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สานิตย์ บุญชู. (2527). *การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- สามชาย ศรีสันต์. (2553). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบวนเกษตร: การสร้างอัตลักษณ์เพื่อต่อสู้กับความยากจน*. การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 หน้า 1750-1769
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2542). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *การเรียนรู้สู่การทำแผนงานและสร้างเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและบริการอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมชีวเคมี, สำนักวิจัยและบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- เสริมสุข บัวเจริญ และคณะ. (2553). *โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะแบบชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ วิชาการ และชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2549). *บทความเครือข่ายการศึกษาทางเลือก เรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา*. (ออนไลน์) [www. Thaiknowledge.org/board/boardshcw.php?brd_id=640](http://www.thaiknowledge.org/board/boardshcw.php?brd_id=640). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเอกสารประกอบการรับฟังความคิดเห็นการปรับปรุงระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารพิมพ์.

- อนุชาติ พวงสำลี และพีรพัฒน์ โกศลศักดิ์สกุล. (2539). *ประชาสังคมกับอนาคตของสังคมไทย: การสร้างสรรค์ชุมชนทางวิชาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน*. การสัมมนาวิชาการ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2539 ณ ห้องประชุมใหญ่คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทสกุล. (2540). *ประชาสังคม คำ ความคิดและความหมาย* หนังสือชุด *ประชาสังคมลำดับที่ 7*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อนุชาติ พวงสำลี อาภรณ์ จันทรสมวงศ์ และพีรพัฒน์ โกศลศักดิ์สกุล. (2540). *เพียงความเคลื่อนไหว: บทสำรวจภาคีอันหลากหลายของขบวนการประชาสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อนุชาติ พวงสำลี และอรรถัย อาจอำ. (2541). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรมา พงศาพิชญ์. (2539). *การประยุกต์งานวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนาชนบท*. เอกสารประกอบการประชุมสมัชชาวิชาการประจำปี 2529 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). *มิติชุมชน: วิธีคิดท้องถิ่นว่าด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดทรัพยากร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). *วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน: พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อาภรณ์ จันทรสมวงศ์ อนุชาติ พวงสำลี และ พีรพัฒน์ โกศลศักดิ์สกุล. (2540). *ประชาคมจังหวัด: บทสังเคราะห์ความเคลื่อนไหวในระดับพื้นที่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เอกสิทธิ์ โฆสิตสกุลชัย และคณะ. (2553). *การวางแผนจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อความมั่นคงด้านน้ำ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์บนเว็บ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (ไม่ระบุปี). *ส่วนรวมที่มีใช้รัฐ: ความหมายของประชาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2542). *ประชาสังคม: ประสบการณ์จากการอ่านและสอนที่จอห์นส์ ฮอปกินส์*.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทิปปิง พอยท์ จำกัด
- อำนาจ ปะติเส และคณะ. (2541). *โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการประชาสังคม จังหวัดมหาสารคาม*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2553). *ขบวนการการเมืองภาคประชาชนในการคัดค้านโรงงานกำจัดขยะรวมจังหวัด
ระยอง. การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 หน้า 1800-1815*

ภาคผนวก ก

เกมการสรสร้างชุมชนและเมือง (Community and Town Building Game)

ตารางที่ ผ.2 ขั้นตอนในการดำเนินเกมการสรสร้างชุมชนและเมือง

Stage	Action	Aims	Duration
สถานการณ์จริง (Real world)	Discussion	Understanding and Visioning	20 Min.
	Photo Eye	Future Imaging	30 Min.
	Priority	Decision making	20 Min.
		Brief	20 Min.
Break			60 Min.
สถานการณ์จำลอง (Simulation)	Introduction and pre-test	Understanding, Opinion and survey	20 Min.
	Rule and Role description	Understanding and Q&A	20 Min.
	Scenario	Playing	60 Min.
	Debriefing and Post-test		20 Min.

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

บทบาทสมมุติ (Role Play)

ผู้วิจัยได้กำหนดให้บทบาทสมมุติของเกมการสรสร้างชุมชนและเมือง (Community and Town Building Game) นั้นมี 9 บทบาท โดยผู้เล่นจะต้องสวมบทบาทตามที่ได้กำหนด ดังต่อไปนี้

(1) **ประชาชน (Citizen)** - เป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณนอกตัวอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นประชาชน

- ต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ (Planner) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ)
- ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- จะต้องได้รับบัตรความรู้จากผู้เล่นที่แสดงบทบาทเป็นนักวางแผน องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้เชี่ยวชาญ

- ห้ามรับและให้แต้มจากนักธุรกิจ เจ้าของหอพัก และเจ้าของร้านค้า
- ต้องให้แต้มแก่ องค์กรพัฒนาเอกชน นายกเทศมนตรี นักวางแผนของเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญ

(2) **เจ้าของบ้าน (House owner)** - เป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณถนนยมจินดา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเจ้าของอาคารเก่าที่มีอายุกว่า 100 ปี มีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ของอาคารและย่านเก่าในถนนยมจินดา

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นเจ้าของบ้าน

- ต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ (Planner) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ)
- ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- ต้องการเก็บรักษาอาคารเก่าแก่ของตนเองไว้ให้อยู่ในสภาพเดิม
- จะต้องได้รับบัตริความรู้จากผู้เล่นที่แสดงบทบาทเป็นนักวางแผน องค์กรพัฒนาเอกชนและ ผู้เชี่ยวชาญ
- ห้ามรับและให้แต้มจากนักธุรกิจ เจ้าของหอพัก และเจ้าของร้านค้า
- ต้องให้แต้มแก่ ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน นายกเทศมนตรี นักวางแผนของเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญ

(3) **เจ้าของร้านค้า (Shop owner)** - เป็นคนระยองโดยกำเนิด ทำกิจการร้านค้าในอาคารเก่าที่มีอายุกว่า 100 ปี ในบริเวณถนนยมจินดา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พักอาศัยอยู่บริเวณถนนสุขุมวิท ตัวเมือง จังหวัดระยอง

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นเจ้าของร้านค้า

- ต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ (Planner) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ)
- ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- ต้องการทำการกำไรจากกิจการร้านค้า โดยให้มีคนมาเที่ยวที่ถนนยมจินดามาก ๆ เพื่อจะได้มาช่วยอุดหนุนสินค้า

- จะต้องได้รับบัตรความรู้จากผู้เล่นที่แสดงบทบาทเป็นนักวางแผน องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้เชี่ยวชาญ
- ห้ามรับและให้แต้มจากนักธุรกิจและเจ้าของหอพัก
- ต้องให้แต้มแก่ ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน นายกเทศมนตรี นักวางแผนของเทศบาลผู้เชี่ยวชาญ

(4) **เจ้าของอพาร์ทเมนต์ (Apartment owner)** – เป็นคนกรุงเทพมหานคร สมรสกับคนระยองและย้ายมาอยู่ที่ระยองได้เป็นเวลา 5 ปีแล้ว พักอาศัยอยู่บริเวณถนนเรียบชายหาด ค่อนข้างมีฐานะดี ชอบการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ บ้านเช่า หอพัก และอพาร์ทเมนต์

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นเจ้าของอพาร์ทเมนต์

- ต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ (Planner) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ)
- ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- ต้องการขยายกิจการห้องพักในบริเวณถนนยมจินดา เพื่อเพิ่มรายได้
- จะต้องได้รับบัตรความรู้จากผู้เล่นที่แสดงบทบาทเป็นนักวางแผน องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้เชี่ยวชาญ
- ห้ามรับและให้แต้มจากนักธุรกิจและเจ้าของร้านค้า
- ต้องให้แต้มแก่ ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน นายกเทศมนตรี นักวางแผนของเทศบาลผู้เชี่ยวชาญ

(5) **นายกเทศมนตรี (Mayor)** – เป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณใกล้เทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความต้องการให้ทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล มีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ย่านเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น ถนนยมจินดา

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นนายกเทศมนตรี

- กระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ข้อมูลข่าวสาร เปิดประชุมรับฟังความคิดเห็น
- สนับสนุนโครงการที่มาจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับฉันทามติจากทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท)

- มีอำนาจในการตัดสินใจบนความเห็นชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน
- แสดงวิสัยทัศน์ของตนเองในที่ประชุม เพื่อกำหนดทิศทางการวางแผนพัฒนาของเมือง โดยให้สอดคล้องกับฉันทามติของประชาชนทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท)
- ร่วมประชุมกับทุกบทบาท ให้โอกาสทุกบทบาทแสดงความคิดเห็น
- ประสานความร่วมมือกับภาควิชาการ (บทบาทผู้เชี่ยวชาญ) ในเรื่องของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- สามารถรับความช่วยเหลือทางการเงินจากนักธุรกิจเอกชนได้ เพื่อนำเงินมาจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้
- จะต้องรวบรวมแต้มของทุกภาคส่วนให้ครบจึงจะสามารถตัดสินใจได้
- ห้ามให้แต้มแก่บทบาทใดเลย
- รับผิดชอบต่อความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

(6) **นักวางแผนของเทศบาล (Planner)** - เป็นคนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่บริเวณใกล้เทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความเชี่ยวชาญด้านการผังเมือง การอนุรักษ์เมือง การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นนักวางแผนของเทศบาล

- เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมือง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกบทบาท
- ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษากับทุกบทบาทในเรื่องของการผังเมือง ข้อกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ
- ร่วมประชุมกับทุกบทบาท ให้โอกาสทุกบทบาทแสดงความคิดเห็น
- ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของนายกเทศมนตรี
- สนับสนุนโครงการที่มาจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับฉันทามติจากทุกภาคส่วน (ทุกบทบาท)
- ประสานความร่วมมือกับภาควิชาการ (บทบาทผู้เชี่ยวชาญ) ในเรื่องของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- กระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ข้อมูลข่าวสาร เปิดประชุมรับฟังความคิดเห็น
- สามารถรับความช่วยเหลือทางการเงินจากนักธุรกิจเอกชนได้ เพื่อนำเงินมาจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้

- รับผิดชอบต่อความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ
- จะต้องให้ข้อมูลที่อยู่กับประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน นักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ จนหมดห้ามเก็บไว้
- จะต้องรับแต่มาจากทุกบทบาทที่เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม และรับข้อมูลข่าวสาร ยกเว้นนายกเทศมนตรี

(7) **เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)** – เป็นคนระยองโดยกำเนิด มีโอกาสได้ไปศึกษาในระดับสูงที่ต่างประเทศ ภายหลังเรียนจบต้องการมาทำงานให้กับบ้านเกิดของตนเอง มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การรวมกลุ่มของประชาชน มีความสนใจในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของอาคารเก่า

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน

- ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษากับทุกบทบาทในเรื่องการสร้างเข้มแข็งของกลุ่มประชาชน เพื่อให้สามารถรวมกลุ่มกันเป็นภาคประชาชนได้อย่างเข้มแข็ง
- ร่วมประชุมกับทุกบทบาท แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ติดตามข้อมูลข่าวสาร
- เป็นสื่อกลางให้กับภาครัฐ (นายกเทศมนตรีและนักวางแผนของเทศบาล) และภาคประชาชน (ประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก นักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ) ให้ได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อสร้างฉันทามติ
- สามารถรับความช่วยเหลือทางการเงินจากนักธุรกิจเอกชนได้ เพื่อนำเงินมาจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้
- จะต้องรับผิดชอบต่อความรู้จากนักวางแผนของเทศบาล และผู้เชี่ยวชาญ
- จะต้องให้ข้อมูลที่อยู่กับประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก นักธุรกิจ จนหมดห้ามเก็บไว้กับตนเอง
- ต้องรับแต่มาจาก ประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก นักธุรกิจ นักวางแผนของเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญ

(8) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) – เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยชื่อดังในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การอนุรักษ์เมืองเก่าและย่านที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ

- ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษากับทุกบทบาทในเรื่องการสร้างเข้มแข็งของกลุ่มประชาชน เพื่อให้สามารถรวมกลุ่มกันเป็นภาคประชาชนได้อย่างเข้มแข็ง
- จะต้องให้บัตรความรู้ที่มีอยู่แก่ ทุกบทบาท จนหมดห้ามเก็บไว้
- ต้องรับแต้มจาก ประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก นักธุรกิจ นักวางแผนของเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญ
- สามารถรับความช่วยเหลือทางการเงินจากนักธุรกิจเอกชนได้ เพื่อนำเงินมาจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้
- ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ (นายกเทศมนตรีและนักวางแผนของเทศบาล) ในการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน

(9) เจ้าของธุรกิจ (Businessman) – เป็นนักธุรกิจชาวระยองที่มีฐานะทางการเงินดีมาก เป็นเจ้าของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง หลงใหลในเสน่ห์ของอาคารเก่าและภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชาวระยอง

บทบาทหน้าที่ของผู้เล่นที่สวมบทบาทเป็นเจ้าของธุรกิจ

- ต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร จากภาครัฐ (Planner) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือภาคการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญ)
- ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- มีนโยบายให้บริษัทตอบแทนสังคมโดยการสนับสนุนด้านการเงินแก่ ภาครัฐ (นายกเทศมนตรี และนักวางแผนของเทศบาล) ภาควิชาการ (ผู้เชี่ยวชาญ) และภาคอิสระ (เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน) เพื่อส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์เมืองเก่าและย่านประวัติศาสตร์
- จะต้องได้รับบัตรความรู้จากผู้เล่นที่แสดงบทบาทเป็นนักวางแผน องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้เชี่ยวชาญ
- ต้องให้แต้มแก่องค์กรพัฒนาเอกชน นายกเทศมนตรี นักวางแผนของเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญ

- ห้ามรับและให้แต้ม ประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของหอพัก และเจ้าของร้านค้า

หมายเหตุ

บทบาทสมมุติ (Role Play) ดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เงื่อนไข หรือ รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่เป้าหมายที่จะนำเกมจำลองสถานการณ์ไปใช้ รวมถึงสามารถเพิ่มลดจำนวนผู้เล่นในแต่ละบทบาทได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องปรับให้สอดคล้องกับบัตรคำสั่ง (Rule card) และบัตรความรู้ (Knowledge Card) โดยขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ที่ผู้ออกแบบเกม (Game designer) จะสอดแทรกผ่านเกมและสถานการณ์จำลอง (Scenario) ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ ผ.3 บทบาทสมมุติ (Role Play)

บทบาทสมมุติ	ก่อนเล่น		หลังเกมจบ		จำนวนผู้เล่น
	จำนวนแต้ม	จำนวนบัตรความรู้	จำนวนแต้ม	จำนวนบัตรความรู้	
ประชาชน	10	0	0	5+	5-7
เจ้าของบ้าน	10	0	0	5+	5
เจ้าของร้านค้า	10	0	0	5+	2
เจ้าของหอพัก	10	0	0	5+	1
นายกเทศมนตรี	0	0	20+	1+	1
นักวางแผน	0	5	10+	0	1
NGOs	0	5	10+	0	1
ผู้เชี่ยวชาญ	0	20	10+	0	1
เจ้าของธุรกิจ	10	0	0	5+	1

ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2556

กฎของเกม (Rule of game)

(1) ผู้เล่นทุกคนจะต้องดำเนินเกมตามบทบาทที่ได้รับ โดยสามารถขอคำแนะนำจากพี่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเล่น (Game Facilitator) ได้ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถสวมบทบาทในเกมได้อย่างถูกต้อง

(2) ผู้เล่นทุกคนจะต้องปกปิดเงื่อนไขและเป้าหมายในบทบาทของตนเองไม่ให้ผู้เล่นอื่นได้ทราบ จนกว่าจะสวมบทบาทตามเป้าหมายให้เสร็จสมบูรณ์ไปจนถึงจุดสิ้นสุดของเกม

(3) เกมจะดำเนินไปตามเงื่อนไขในบัตรคำสั่ง (Rule card) ซึ่งจะระบุสถานการณ์จำลองที่ทุกบทบาทจะต้องเผชิญ โดยผู้เล่นแต่ละบทบาทจะผลัดกันเปิดบัตรคำสั่งในลำดับและดำเนินเกมตามเงื่อนไขนั้นไปเรื่อยๆ

จนกว่าจะมีผู้เล่นเปิดพบบัตรโครงการ (Project Card) ที่ถูกซ่อนไว้ แล้วจึงสร้างฉันทามติร่วมกันเพื่อไปสู่จุดสิ้นสุดของเกม

(4) จุดสิ้นสุด (Game over) ของเกมจำลองสถานการณ์นี้จะต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 3.1 นายกเทศมนตรีสามารถสร้างฉันทามติของทุกบทบาทได้ โดยวัดฉันทามติจากจำนวนแต้มที่ทุกบทบาทมอบให้ อย่างน้อย 20 แต้ม
- 3.2 ประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้า เจ้าของหอพัก และเจ้าของธุรกิจ ได้รับบัตรความรู้ อย่างน้อย 5 ใบ
- 3.3 นักวางแผน NGOs และผู้เชี่ยวชาญ ได้รับแต้มจากทุกบทบาทรวมกันอย่างน้อย 10 แต้ม
- 3.4 เปิดพบบัตรโครงการและทุกบทบาทเห็นชอบเป็นฉันทามติร่วมกันที่จะให้มีการทำโครงการดังกล่าว

อุปกรณ์ของเกม (Game Material)

สติ๊กเกอร์ (แต้ม) – เป็นสิ่งที่ผู้เล่นแต่ละบทบาทจะต้องนำมาใช้แลกเปลี่ยนกันขณะที่ดำเนินเกม และใช้วัดความสำเร็จของแต่ละบทบาท แต้มในเกมนี้หมายถึงตัวแทนของความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

บัตรความรู้ (Knowledge Card) – ใช้สำหรับผู้ที่ได้รับบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวางแผนของเทศบาล และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อใช้เข้าไปแจกแก่บทบาทอื่น ๆ ตามสถานการณ์จำลองและบัตรคำสั่ง

บัตรบทบาท (Role card) – เป็นบัตรประจำตัวของผู้เล่น ที่จะระบุบทบาทหน้าที่ของบทบาทสมมติให้ผู้เล่นสามารถเล่นตามบทบาทได้อย่างถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่จะถูกจำลองขึ้นในเกมและบัตรคำสั่งที่จะถูกเปิดออกมาเป็นระยะ

บัตรคำสั่ง (Rule Card) – เป็นบัตรที่จะถูกเปิดออกมาเป็นระยะ เพื่อกำหนดให้ผู้เล่นบางบทบาททำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม และจะได้รับแต้มหรือเสียแต้มจากสถานการณ์จำลองนั้น ๆ เช่น

- ชุมชนจัดกิจกรรม ต้องการให้มีผู้เข้าร่วมจากภาคประชาชน เจ้าของบ้าน เจ้าของหอพัก เจ้าของร้านค้า ซึ่งทุกบทบาทที่เข้าร่วมจะได้รับแต้มบทบาทละ 2 แต้ม (รับแต้มจากผู้อำนวยความสะดวกในการเล่นเกม)
- เทศบาลจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ต้องการให้มีผู้เข้าร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งทุกบทบาทที่เข้าร่วมจะเสียแต้มบทบาทละ 2 แต้ม ให้นายกเทศมนตรี

- เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม แม่น้ำระยองเน่าเสีย ทุกบาทเสีย 3 แต้ม (มอบแต้มให้กับผู้อำนวยการความสะดวกในการเล่นเกม)
- เกิดการเปลี่ยนแปลงอาคารเก่าที่มีอายุกว่า 100 ปี ให้เป็นอพาร์ทเมนต์ ทุกบาทเสีย 3 แต้ม ยกเว้นเจ้าของอพาร์ทเมนต์ได้ 5 แต้ม เจ้าของบ้านเสีย 5 แต้ม (รับและมอบแต้มให้กับผู้อำนวยการความสะดวกในการเล่นเกม)
- มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมถนนยมจินดาเป็นจำนวนมาก เกิดขยะจำนวนมาก ทุกบาทเสีย 3 แต้ม ยกเว้นเจ้าของร้านค้าได้ 5 แต้ม (รับและมอบแต้มให้กับผู้อำนวยการความสะดวกในการเล่นเกม)
- เจ้าของธุรกิจบริจาคเงินเพื่อปรับปรุงพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน ทุกบาทได้ 3 แต้ม ยกเว้นเจ้าของธุรกิจเสีย 5 แต้ม (รับและมอบแต้มให้กับผู้อำนวยการความสะดวกในการเล่นเกม)
- เดินทางไปร่วมประชุมและรับฟังนายกเทศมนตรีแสดงวิสัยทัศน์ ทุกบาทเสีย 1 แต้มให้นายกเทศมนตรี
- ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล ทุกบาทเสีย 1 แต้มให้นักวางแผนของเทศบาล
- สถานการณ์อื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงโอกาสและอุปสรรคของการสร้างความร่วมมือในการร่วมกันดูแลรักษาและสร้างสรรค์เมืองร่วมกันของทุกบาท

บัตรโครงการ (Project Card) – เป็นบัตรที่ระบุการดำเนินโครงการต่าง ๆ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) บัตรโครงการที่ผู้ออกแบบเกมจำลองขึ้นมา และ (2) บัตรโครงการที่ได้รับฉันทามติจากผู้เล่น ซึ่งเป็นโครงการที่ผู้เล่นได้ร่วมกันคิดและสร้างวิสัยทัศน์เอาไว้ ในช่วงแรกของเกมสถานการณ์จริง ซึ่งหากค้นพบและสร้างฉันทามติได้สำเร็จ ก็จะถือเป็นจุดสิ้นสุดของเกม

ตัวอย่างบัตรโครงการที่ผู้ออกแบบเกมจำลองขึ้นมา

- โครงการสร้างมินิมาร์ทในถนนยมจินดา
- โครงการปรับปรุงพื้นที่อาคารเก่าในถนนยมจินดา
- โครงการร่วมกันทำอาคารใหม่ เพื่อให้กลมกลืนกันและรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของยมจินดา
- โครงการทำถนนใหม่โดยใช้รูปแบบดั้งเดิมของยมจินดา เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์
- โครงการสร้างชุมประทูทางเข้าถนนยมจินดาทั้งสองฝั่ง

- โครงการอื่น ๆ ที่ประชาชนและภาครัฐสามารถทำร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสรสร้างเมืองที่ดีขึ้นในอนาคต

ภาคผนวก ข

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์

นายธนิต อังควินิจวงศ์ รองนายกเทศมนตรี เทศบาลนครระยอง

วันที่ 26 ธันวาคม 2555 ณ เทศบาลนครระยอง

ประเด็นการสัมภาษณ์

ในแง่ของการดำเนินงานของเทศบาล

- เทศบาลต้องการที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และยินดีสนับสนุนกิจกรรมที่ทางคณะผู้วิจัยเสนอ เพื่อนำไปสู่การสร้างฉันทามติของการพัฒนาเมืองร่วมกัน

- เทศบาลมีความกังวลในประเด็นเรื่องการซ้อนทับกับแผนงานการพัฒนาเมืองอนุรักษ์บริเวณถนนยมจินดา ซึ่งก่อนหน้านี้เคยมีผู้มาทำการศึกษาวิจัยเอาไว้แล้ว ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเน้นการออกแบบเชิงกายภาพเป็นหลัก แต่ยังไม่นำประชาชนเข้ามาสู่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน

- เทศบาลเห็นถึงความสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเมือง และเข้าใจถึงอุปสรรคและข้อจำกัดของเทศบาลในการสื่อสารกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันของทุกภาคส่วน

- เทศบาลมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และมีข้อกังวลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเองที่อาจจะซ้อนทับกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ซึ่งก็ได้มีการดำเนินงานในพื้นที่ถนนยมจินดาไปแล้วเช่นกัน โดยมีโครงการปรับปรุงพื้นผิวของถนน ซึ่งได้รับเสียงสะท้อนในแง่ลบจากประชาชนผู้อยู่อาศัยว่าดำเนินงานโดยไม่ผ่านการถามความคิดเห็นของประชาชน อีกทั้งพื้นผิวของถนนที่สร้างขึ้นใหม่ก็ไม่สอดคล้องกับเอกลักษณ์เดิมของถนนยมจินดา และโครงการก่อสร้างลานแสดงวัฒนธรรมจังหวัดระยองบริเวณย่านเมืองเก่า

- เทศบาลเห็นด้วยในหลักการของการใช้เกมจำลองสถานการณ์ในเรื่องของการอนุรักษ์เมืองบริเวณพื้นที่ถนนยมจินดา เพื่อที่จะเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ในแง่ของการดำเนินงานของภาคประชาชน

- ประชาชนผู้อยู่อาศัยในบริเวณถนนยมจินดาเป็นชนชั้นกลาง ค่อนข้างมีฐานะ และเป็นเจ้าของเดิมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาย่านดังกล่าวไปเป็นแหล่งท่องเที่ยว และในขณะเดียวกันก็ไม่มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุง บำรุงรักษาอาคารเก่า ส่วนมากจึงปล่อยให้ป็นมรดกและอยู่ในความดูแลจากรัฐ

- ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนยมจินดา ยังไม่มีการรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรภาคประชาชน/ภาคประชาสังคม และยังไม่มีความกระตือรือร้นในเรื่องของการร่วมกันดูแลรักษาเมือง การสร้างสรรค์เมือง หรือ การอนุรักษ์เมือง

หมายเหตุ

การสัมภาษณ์ดังกล่าวใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที รายงานสรุปนี้เป็นเพียงบางส่วนของบทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์คุณณัฐฉัตร นวเพ็ญกุล หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ในหัวข้อ “กระบวนการใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

คณะผู้วิจัย: มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในหน่วยงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

คุณณัฐฉัตร: รับผิดชอบหน้าที่กลุ่มงานส่งเสริม โดยส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาพื้นที่อย่างก้าวหน้า

คณะผู้วิจัย: ลองยกตัวอย่างการทำงานในหน้าที่ที่คุณรับผิดชอบอยู่

คุณณัฐฉัตร: ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะมีแผนยุทธศาสตร์ 3 ปีโดยให้ท้องถิ่น (อบต. หรือเทศบาล) ไปทำประชาคมโดยจะทำแผนพัฒนาด้วยตัวเองซึ่งมาจากแผนพัฒนาชุมชน

คณะผู้วิจัย: หน่วยงานนี้ซึ่งเป็นหน่วยงานส่งเสริมเข้าไปทำแผนร่วมกับอบต.หรือเทศบาลหรือไม่

คุณณัฐฉัตร: เราจะไม่เข้าไปทำแผนเนื่องจากอยู่ในระดับจังหวัดจะรับผิดชอบเฉพาะการแนะนำและติดตามตรวจสอบ เช่น การปรึกษาหารือเรื่องระเบียบกฎหมายเปรียบเสมือนเป็นพี่เลี้ยงให้กับอบต.หรือเทศบาล

คณะผู้วิจัย: ในบทบาทพี่เลี้ยงหน่วยงานของท่านทำแสดงบทบาทอย่างไรบ้าง

คุณณัฐฉัตร: เวลาครบรอบการทำแผนหน่วยงานเราจะมีหนังสือชักชวนให้หน่วยงานต่างๆ ทำแผนตามที่กำหนด หากหน่วยงานใดไม่เสร็จตามกำหนด กลุ่มงานส่งเสริมฯ จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ หากมีการขอขยายแผนหน่วยงานนั้นต้องให้เหตุผลเพื่อ กลุ่มงานส่งเสริมฯ จะได้ทำการอนุมัติ เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี จะมีการนำแผนการของชุมชนหรือเทศบาลมาจัดทำแผนประกอบกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นๆ ด้วยจะมีการติดตามและตรวจสอบทุกปี

- คณะผู้วิจัย:** หน่วยงานของท่านมีโครงการที่ริเริ่มจากหน่วยงานเองหรือไม่
- คุณณัฐฉัตร:** ส่วนใหญ่จะติดตามตรวจสอบและรายงานต่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้มอบหมายงานให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการโดยตรง งานอื่นนอกเหนือจากการติดตามและตรวจสอบก็จะเป็นงานด้านที่ปรึกษา อย่างเช่นงานด้านการผังเมืองก็มีการเชิญให้เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นคณะกรรมการ และอีกหลายๆกิจกรรมแล้วแต่หน่วยงานราชการ เช่น กองทุน องค์กรพัฒนาสตรี โดยจะเป็นกรรมการให้คำปรึกษาในการประสานงาน
- คณะผู้วิจัย:** นอกจากงานส่งเสริม เป็นพี่เลี้ยง และให้คำปรึกษาแล้วหน่วยงานของท่านมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุนอีกหรือไม่ อย่างไร
- คุณณัฐฉัตร:** มีการทำ MOU ระหว่างสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ โดยจะเน้นเรื่องการพัฒนาพื้นที่ในเรื่องการจัดทำแผนซึ่งท้องถิ่นจะบูรณาการร่วมกัน ล่าสุดมีแนวคิดการจัดทำ MOU เกี่ยวกับการจัดทำป้ายเส้นทางลัดเนื่องจากในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์ค้าส่งจำนวนมาก รวมถึงสนามบินสุวรรณภูมิ ถนนสายหลักก็มีการใช้รถเยอะอีกทั้งมีการพัฒนาเส้นทางรถไฟฟ้าทำให้การจราจรติดขัด ทำให้หลายๆ ท้องถิ่นมีริเริ่มโครงการป้ายบอกเส้นทางลัดซึ่งจะคาบเกี่ยวหลายๆ ท้องถิ่น
- คณะผู้วิจัย:** อยากทราบว่าแต่ก่อนกับปัจจุบันการทำงานของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการที่มีการส่งเสริมการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นอย่าง อบต. เทศบาลให้พึ่งพาตนเองได้นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง
- คุณณัฐฉัตร:** แต่ก่อนสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการอยู่กรมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งช่วงแรกๆ ของการทำงานจะติดขัดในเรื่องของบุคลากรและงบประมาณ และในตอนนั้นอบต. หรือเทศบาลยังไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายดีนัก ทางหน่วยงานเราจึงต้องเข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำที่ถูกต้องในทุกๆ เรื่องไม่ใช่แค่เรื่องผังเมืองอย่างเดียว
- คณะผู้วิจัย:** ในจังหวัดสมุทรปราการทั้งเทศบาลและอบต. มีทั้งหมดกี่เปอร์เซ็นต์ที่พึ่งตนเองได้และยังคอยให้พี่เลี้ยงช่วยเหลือตลอด
- คุณณัฐฉัตร:** ปัจจุบันนี้เกือบทุกเทศบาลและอบต. สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นหน้าที่ของหน่วยงานเราจึงเปลี่ยนแปลงบทบาทไปในด้านวิชาการมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีภาระงานหนักเหมือนเดิมเนื่องจากข้อกฎหมายนั้นเข้มข้นขึ้น ซ้ำเฉพาะมากยิ่งขึ้น

- คณะผู้วิจัย:** คุณคิดว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่หน่วยงานท้องถิ่นอย่างเทศบาล อบต. จะทำงานร่วมกันกับภาคประชาชนในการในดูแลรักษาเมือง
- คุณณัฐภัทร:** ความคิดเห็นส่วนตัวนั้นน่าจะมีการทำงานร่วมกันเนื่องจากเทศบาลมาการเลือกตั้งโดยประชาชน ซึ่งควรมีทั้งการให้และรับ เทศบาลควรให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาเมืองขณะเดียวกันถ้าเมืองเจริญขึ้นเทศบาลก็จะได้รับภาษีหรือผลประโยชน์ที่ย้อนกลับมาให้เทศบาลเพื่อพัฒนาพื้นที่
- คณะผู้วิจัย:** ถ้าถึงจุดที่หน่วยงานท้องถิ่นและประชาชนพัฒนาเมืองร่วมกันได้ คุณคิดว่าหน่วยงานของคุณจะปรับเปลี่ยนบทบาทอย่างไรเพื่อให้การกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนที่เป็นลำดับล่างที่สุดได้
- คุณณัฐภัทร:** ต้องให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดเห็น ควรเน้นให้ประชาชนรวมกลุ่มกันมากขึ้นตามความสนใจ
- คณะผู้วิจัย:** ตอนนี้สำนักงานฯ นี้มีโครงการอะไรใหม่ๆ เข้ามาริ่ป่าว ที่จะทำให้การกระจายอำนาจไปได้รวดเร็วขึ้น เช่น ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ
- คุณณัฐภัทร:** ตอนนี้งบประมาณด้านการเงินการคลังมีการพัฒนาไปเยอะ แต่ก่อนงบประมาณของอบต.ต้องผ่านกระทรวง ทบวง กรม ตอนหลังทางสำนักงานฯท้องถิ่นได้ทำการส่งงบประมาณโดยตรงไปยังเทศบาล อบต. แต่ต้องมีการติดตามและตรวจสอบที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น
- คณะผู้วิจัย:** ในภาพรวมของการทำงานของสำนักงานฯ ท้องถิ่น อะไรเป็นตัวสำคัญที่ทำให้การกระจายอำนาจเป็นได้ยากที่สุด
- คุณณัฐภัทร:** เรื่องของข้อกฎหมายเป็นอุปสรรคมากที่สุด ต้องปรับปรุงอีกเยอะ เนื่องบริบทของความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจมันเริ่มจะขยายตัวแต่ข้อกฎหมายมีข้อจำกัด บางครั้งท้องถิ่นจะสร้างอะไรต้องมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อจำกัด ทำให้โครงการล่าช้า กระบวนการเยอะขึ้น เป็นการเพิ่มขึ้นตอนของโครงการ
- คณะผู้วิจัย:** จากประสบการณ์การทำงานท่านคิดว่าอะไรเป็นจุดแข็งที่สุดที่ทำให้การกระจายอำนาจเกิดขึ้นได้
- คุณณัฐภัทร:** บทบาทอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นควรมีมากขึ้นโดยข้อกฎหมายควรให้อำนาจแก่ท้องถิ่น ให้การตัดสินใจมากขึ้น เช่น อำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณ และเม็ดเงินที่ส่งไปให้ท้องถิ่นยังน้อยเกินไป

คณะผู้วิจัย: ที่ผ่านมามีในพื้นที่ของท่านเคยมีการก่อตั้งกลุ่มโดยภาคประชาชนเองเพื่อขออนุมัติงบประมาณจากส่วนกลางหรือไม่

คุณรัฐฉัตร: กลุ่มของภาคประชาชนมีอิสระที่จะของบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ และภาคเอกชน แต่หากจะของบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นต้องมีการพิจารณาโครงการว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลหรืออบต.หรือไม่ หากเทศบาลมีโครงการในเทศบัญญัติก็สามารถทำได้เลยมีความคล่องตัว แต่มีภาคประชาชนหลายแห่งไม่เข้าใจคิดว่าหน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในทุกๆ เรื่องก็จะมาทำเรื่องที่เทศบาลเลย ซึ่งเทศบาลไม่มีอำนาจหน้าที่ เช่น การพาภาคประชาชนไปดูงานที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของเทศบาล

คณะผู้วิจัย: ทางสำนักงานฯ ท้องถิ่นเคยทำงานร่วมกับภาคประชาชนโดยตรงหรือไม่

คุณรัฐฉัตร: ไม่เคย เนื่องจากต้องผ่านเทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลประชาชนในพื้นที่โดยตรงกว่า

คณะผู้วิจัย: เวลาจัดประชุมหน่วยงานท้องถิ่น เคยมีการเรียกประชุมประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่

คุณรัฐฉัตร: ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่น

บทสัมภาษณ์คุณณภัตสร ประเสริฐศุภกุล นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ในหัวข้อ “กระบวนการพัฒนาของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

คุณณภัตสร: -งานกระจายอำนาจมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน แต่ในปัจจุบันประชาชนรับรู้มากขึ้นเมื่อเทียบกับสมัยก่อนว่าเทศบาลคืออะไร อบต.คืออะไร ส่วนเทศบาล อบต. ก็เริ่มมีการจัดเก็บรายได้เอง สร้างโครงสร้างพื้นฐานเอง มีระบบการเอาใจประชาชนเพื่อให้ได้รับการรับเลือกเป็นตัวแทนประชาชนเข้าสู่หน่วยงานท้องถิ่น

-สำนักงานฯ ท้องถิ่นจะเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเพื่อพิจารณาโบนัสปลายปี มีการตรวจสอบโดยส่วนกลางว่าท้องถิ่นทำงานตามส่วนกลางกำหนดหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามแผนก็จะได้รับเงินโบนัสเนื่องจากเขามีรายได้จากการจัดเก็บภาษีในพื้นที่ ในขณะที่ส่วนกลางไม่ได้รับเงินโบนัสนี้ ระบบนี้จะเหมือนกับระบบของหลายๆ บริษัทคือ ถ้าทำงานดีก็จะได้ผลตอบแทน (โบนัส) ดีด้วย

- ในขั้นตอนต้องการทราบความต้องการของประชาชนก็จะมีการจัดทำประชาคมขึ้นเพื่อทราบความต้องการ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่เทศบาล

หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ก็จะเข้าร่วมประชุมประชาคมด้วย จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็จะมาจัดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากความเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขของแต่ละปัญหา และกำหนดเป็นแผนพัฒนาอปท. หรือแผนพัฒนาเทศบาล แผนเหล่านี้มีความเป็นไปได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับประมาณรายจ่ายที่รัฐส่วนกลางจัดหาให้ด้วยเช่นกัน ส่วนนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจ

- ในเรื่องรายได้ที่จัดเก็บภาษีจากประชาชน ปัจจุบันนี้ประชาชนมีความรู้ความสามารถเรื่องกระบวนการจัดเก็บรายได้ ตอนนี้มีการประชุมประชาชนให้เข้าร่วมรับฟังในการประชุมเรื่องงบประมาณ แต่บางโครงการก็ไม่ได้ต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

คณะผู้วิจัย: นี่เป็นระบบที่ทุกที่เหมือนกันหมด แล้วถ้าประชาชนต้องการทำเมืองน่าอยู่ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ในพื้นที่ เทศบาลก็ให้การสนับสนุน หน่วยงานของท่านจะดำเนินการอย่างไร

คุณณภัตสร: มีการจ่ายเงินสะสมซึ่งต้องเป็นโครงการเร่งด่วน มีการประชุมสภา ผู้บริหาร หรือโครงการนั้นต้องใช้งบประมาณมากก็ต้องประชุมกับคณะกรรมการกระจายอำนาจซึ่งประกอบด้วยองค์กรหลายส่วนราชการที่แต่งตั้งมาเป็นคณะทำงาน ถ้าเป็นประชาชนมาของบประมาณก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของหน่วยงานนั้นๆ

คณะผู้วิจัย: เคยมีประชาชนเข้ามาของบประมาณในการจัดทำโครงการต่างๆ หรือไม่

คุณณภัตสร: ไม่เคย ส่วนใหญ่จะผ่านทางท่านสส.

คณะผู้วิจัย: แสดงว่าภาคประชาชนยังไม่เข้มแข็งพอที่จะทำเองได้ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเมืองที่เป็นเรื่องใหญ่

คุณณภัตสร: เรื่องเมืองเป็นปัญหาต้องที่มีการบูรณาการไม่ใช่แค่อปท.ที่ต้องรับผิดชอบ ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชน ส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่ต้องดูแล ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นงานบูรณาการทั้งสิ้น สาเหตุที่ประชาชนยังไม่เข้มแข็งเนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการยังมีจุดอ่อนเรื่องประชากรแฝง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งงานมีประชากรย้ายเข้าเป็นจำนวนมาก ประชากรเหล่านี้ยังขาดความรักและห่วงแหนท้องถิ่น ไม่นุรักษ์ดูแลรักษาเมืองที่เขาอยู่ ดังนั้นเวลาเปิดประชาคม ประชาชนที่เป็นประชากรแฝงจะไม่มาเข้าร่วมประชุมเนื่องจากเป็นการเสียเวลาในการทำงาน ส่วนประชาชนดั้งเดิมนั้นจะเข้าร่วม แต่บทสรุปก็ไม่ใช่เสียงส่วนร่วมเนื่องจากเป็นเพียงประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น

คณะผู้วิจัย: ท่านคิดว่าการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นนั้นควรมีการลงลึกไปถึงประชาชนกลุ่มดังกล่าวหรือไม่

- คุณณภัสสร:** ในขั้นตอนและกระบวนการจังหวัดไม่มีอำนาจไปบังคับประชาชนให้ทำอะไรสิ่งหนึ่ง ทำได้เพียงแค่ส่งเสริม ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
- คณะผู้วิจัย:** งานประเภทไหนบ้างที่ต้องไปส่งเสริม
- คุณณภัสสร:** เช่น งานจัดทำแผน งานด้านความสงบเรียบร้อย งานเกี่ยวกับยาเสพติด งานพัฒนาท้องถิ่น แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำผิด ฝ่ายกฎหมายก็จะมากำกับดูแล ฝ่ายอื่นก็จะมีงานด้านการเงินบัญชี
- คณะผู้วิจัย:** หากท่านประเมินศักยภาพของประชาชน เขามีความสามารถในการรวมกลุ่มหรือการพัฒนาเมืองหรือไม่
- คุณณภัสสร:** ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มจากความเดือดร้อน หรือปัญหาที่ประสบแรงกดดัน ประชาชนยังไม่เข้มแข็งนักเนื่องจากมีจำนวนประชากรแฝงเยอะ

บทสัมภาษณ์ท่านรองนายกเทศมนตรีธนิศ อังควินิจวงศ์ เทศบาลนครระยอง ในหัวข้อ “กระบวนการพัฒนาใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

- คณะผู้วิจัย:** หลังจากที่มีนโยบายการกระจายอำนาจเกิดขึ้น ทางเทศบาลได้เตรียมแผนงานหรือการรับมืออย่างไรบ้าง
- รองนายกฯ:** การกระจายอำนาจสำหรับเทศบาลนี้ไม่เชิงเป็นการกระจายอำนาจที่แท้จริงตามหลักสากล จะเป็นรูปแบบของ De-concentration การลดภารกิจหน้าที่ของส่วนกลางลง โดยการกระจายงานบางส่วนแก่ภาคประชาชนให้ไปจัดการกันเอง โดยที่ส่วนกลางจะคอยให้ความช่วยเหลือด้วย แต่ในส่วนองงานสำคัญ ส่วนกลางจะเป็นผู้ดูแล
- คณะผู้วิจัย:** เมื่อส่วนกลางส่งงบประมาณมาให้เพื่อช่วยเหลือเทศบาล เทศบาลจะมีการจัดการการเงินอย่างไร
- รองนายกฯ:** เมื่อมีรายได้เกิดขึ้นในพื้นที่ รายได้ 30% จะถูกเก็บไว้ใช้พัฒนา ส่วน 70% จะส่งคืนให้ส่วนกลาง
- คณะผู้วิจัย:** งบที่ได้มาจากส่วนกลางมีความเพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่
- รองนายกฯ:** จำเป็นต้องพัฒนาให้พอกับงบประมาณที่มีอยู่

- คณะผู้วิจัย: ทางเทศบาลมีแผนงานเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมงานกับหน่วยงานท้องถิ่นอย่างไร
- รองนายกฯ: ทางเทศบาลมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับประชาชนอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่
- คณะผู้วิจัย: หน่วยงานใดเป็นผู้คอยแบ่งหน้าที่การทำงานเวลาที่มีโครงการเกิดขึ้น
- รองนายกฯ: ปกติจะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการนั้นๆ เป็นผู้ดูแล
- คณะผู้วิจัย: เมื่อทางเทศบาลร่วมมือกับภาคประชาชน และได้เริ่มจัดตั้งโครงการหนึ่งขึ้นมา จะสามารถนำไปยื่นต่อส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) เพื่อของบประมาณได้หรือไม่
- รองนายกฯ: สามารถทำได้ถ้าโครงการนั้นเกิดประโยชน์จริง
- คณะผู้วิจัย: ตัวอย่างของโครงการที่เทศบาลทำร่วมกับประชาชน
- รองนายกฯ: โครงการป่าชายเลน โดยความร่วมมือของเทศบาล กลุ่มอนุรักษ์ และบริษัทเอกชน โครงการคัดแยกขยะ เพื่อนำมาผลิตไฟฟ้า
- คณะผู้วิจัย: มีขีดจำกัดของโครงการบ้างหรือไม่
- รองนายกฯ: การให้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอแก่ประชาชน ทำให้ไม่เกิดความตระหนักในหน้าที่
- คณะผู้วิจัย: ในโครงการป่าชายเลนที่ประสบความสำเร็จในการดึงประชาชนมามีส่วนร่วม ได้มีการโฆษณาหรือให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างไร
- รองนายกฯ: ส่วนหนึ่งในตัวประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชายเลนอยู่แล้ว
- คณะผู้วิจัย: จะมีโอกาสในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคตหรือไม่
- รองนายกฯ: มี และควรจะมีเพิ่มขึ้นอีก
- คณะผู้วิจัย: หากมีประชาชนเข้ามาเสนอโครงการแก่เทศบาล เทศบาลจะช่วยหรือไม่
- รองนายกฯ: ทางเทศบาลจะมีการเชิญตัวแทนชุมชนเข้ามาประชุมหารือเพื่อตั้งโครงการพัฒนาชุมชนในทุกๆปีรวมทั้งเชิญภาคเอกชนและนักวิชาการเข้ามาร่วมประชุมด้วย
- คณะผู้วิจัย: หากชุมชนในพื้นที่ต้องการพัฒนาตนเองให้เกิดความเข้มแข็ง เทศบาลเต็มใจที่จะสนับสนุนหรือไม่

รอนนายภา: ชุมชนต้องมีความเข้มแข็งที่แท้จริง เทศบาลพร้อมจะสนับสนุนแน่นอน โดยอาจให้ความรู้ คำแนะนำ หรือจัดงบประมาณช่วยเหลือ

บทสัมภาษณ์ท่านณวัฒน์ โตศักดิ์ ท้องถิ่นจังหวัดระยอง สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดระยอง ในหัวข้อ “กระบวนการพัฒนาของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

คณะผู้วิจัย: หน่วยงานของท่านมีนโยบายอย่างไรเพื่อให้ อปท.ทำงานร่วมกับประชาชน

ท่านท้องถิ่น: - ก่อนอื่นต้องกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน โดยส่วนใหญ่ อบต. เทศบาลตำบล หรือหน่วยงานเล็กๆ จะใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่า อบจ. หรือหน่วยงานใหญ่ๆ

- ประการที่สอง ในเรื่องของหลักกฎหมายตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี 2540 ส่วนกลางมีนโยบายลดทอนการทำงานของภาครัฐ เช่น การออกคำสั่ง การทำงานแบบผู้นำคนเดียว (นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ) ซึ่งเป็นระบบ Top-down ในยุคนั้นกฎหมายที่สำคัญคือ กฎหมายการกระจายอำนาจโดยประชาชนต้องเป็นเลือกผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงในปี พ.ศ. 2546 ดังนั้นผู้บริหารโดยตรงต้องรับผิดชอบกับประชาชนที่เลือกเขาเป็นผู้นำ แต่ข้อเสียคือ นายกอบต. นายกเทศมนตรีต่างๆ จะไม่ค่อยสนใจสภาแต่จะสนใจประชาชนที่เลือกเขาเข้ามาบริหารเป็นหลัก โดยเขาต้องประกาศนโยบายว่าจะทำอะไรให้ประชาชนในพื้นที่เขตปกครองบ้าง นอกจากนี้กฎหมายปี 2530-2531 ที่ออกโดยกระทรวงมหาดไทยกล่าวไว้ว่า ในแต่ละเทศบาลต้องมีตัวแทนของชุมชนอีกด้วย และให้ราชการประจำรับบทบาทเป็นที่เลี้ยง ตัวแทนต้องไปตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ จนกระทั่งทางผู้บริหารท้องถิ่นได้มีการจัดประชุมประชาคมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบันโลกมีวิวัฒนาการมากขึ้น เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้การรับฟังความคิดเห็นประชาชนง่ายขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่มีข้อจำกัดบางประการ คือเรื่องเวลานัดประชุม ถ้าเป็นเวลาทำงานจะนัดประชุมยาก

- ปัจจุบันนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากคือ ถ้าเป็นสมัยก่อนหน่วยราชการจะเป็นผู้ตั้งรับแต่ปัจจุบัน เทศบาล หรืออบต.ต้องออกไปประชุมที่ชุมชนเอง วันเวลา สถานที่ที่ต้องปรับให้เข้ากัน

คณะผู้วิจัย: เคยมีกรณีที่ประชาชนเรียกร้องหรือจัดตั้งการประชุมเพื่อเสนอปัญหาเองหรือไม่

- ท่านท้องถิ่น: ส่วนใหญ่จะผ่านตัวแทนชุมชนมากกว่า
- คณะผู้วิจัย: มีส่วนไหนที่การทำงานของอปท.นั้นมีความแปลกแยกกับชุมชน
- ท่านท้องถิ่น: ส่วนใหญ่จะเป็นไปในแง่ของการเมืองที่ก่อให้เกิดความแปลกแยก
- คณะผู้วิจัย: นอกจากนี้อปท. ได้มีการแลกเปลี่ยนหรือให้ความรู้กับภาคประชาชนก่อนจะเริ่มโครงการต่างๆ หรือไม่ อย่างไร
- ท่านท้องถิ่น: มีหลากหลายรูปแบบแต่ต้องอาศัยพื้นฐานของกฎหมาย คือพระราชบัญญัติจัดตั้ง ซึ่งเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของอปท. ซึ่งไม่ใช่การหาเสียงหรือการพาชาวบ้านไปท่องเที่ยว รูปแบบเหล่านี้ต้องอาศัยงบประมาณ แผนการดำเนินงานทั้งสิ้น
- คณะผู้วิจัย: มีวิธีการส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาชนหรือไม่ เช่น การให้งบประมาณในการจัดเลี้ยงในงานประชุม
- ท่านท้องถิ่น: มีหลายๆ โครงการส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกลุ่มอาชีพ เช่น จักสาน กลุ่มซ่อมมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น ซึ่งการอุดหนุนนั้นทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนด้านการศึกษา แต่การสนับสนุนกลุ่มเหล่านี้ต้องเป็นกลุ่มที่ถูกต้องมีกฎหมายรองรับการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม ผ่านการจัดทะเบียนการพัฒนาชุมชนที่ถูกต้อง
- คณะผู้วิจัย: ปัญหา และอุปสรรคของเมืองระยองในการจัดการชุมชน คืออะไรบ้าง
- ท่านท้องถิ่น: ระยองมีประชากรแฝงเยอะเนื่องจากเป็นเมืองอุตสาหกรรม ทำให้เรื่องของการจัดการบริการระบบสาธารณสุขไปโรค สาธารณูปการเป็นไปอย่างลำบาก นอกจากนี้รถต่างจังหวัดก็เข้ามาวิ่งในระยองเยอะ ทำให้นายกอบจ.มีนโยบายให้รถจากต่างจังหวัดเข้ามาจดทะเบียนในระยองเพิ่มขึ้น
- คณะผู้วิจัย: ที่ผ่านมากโครงการที่เกิดในเมืองระยองที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ เคยมีประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบงบประมาณเหล่านั้นหรือไม่ อย่างไร
- ท่านท้องถิ่น: ถ้าในภาพรวมของอปท. โครงการเหล่านั้นเคยมีการตรวจสอบจากภาคประชาชนเนื่องจากมีกฎหมายรองรับให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (พรบ. ข้อมูลข่าวสาร)โดยทางอปท. (1) จะทำการติดประกาศที่เปิดเผย เช่น บอร์ดหน้าสำนักงาน (2) ส่งประกาศไปยังตัวแทนชุมชน หลักๆ จะผ่านการทำงานของเทศบาล
- คณะผู้วิจัย: อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง

ท่านท้องถิ่น: อาจจะต้องอาศัยเครือข่ายของอปท. โดยแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจนแล้วมาสร้างเครือข่าย การดูแลชุมชนที่เชื่อมโยงกันกับภาคประชาชน และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น เทศบาลนครระยองอาจจะไปเรียนรู้รูปแบบการทำงานของเทศบาลเมืองมาตาปุต นอกจากนี้อปท.ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น โดยอาจจะเริ่มจากการประชุมกลุ่มย่อยก่อน เช่น กลุ่มงานด้านสาธารณสุข (อสม.) เทศบาลนครระยองนั้นมีห้าสิบชุมชน แต่ละชุมชนจะมีตัวแทน ขณะเดียวกันองค์กรชุมชนเฉพาะกลุ่มเฉพาะทางนั้น ไม่ได้อาศัยขอบเขตของชุมชนเป็นหลักไม่ได้ยึดติดเรื่องพื้นที่ แต่เกิดจากความสนใจเฉพาะกลุ่ม

- ควรมีการสื่อสารที่ถูกต้อง การทำ Mind Map อย่างง่ายเป็นสิ่งที่ดีที่สื่อสารให้ชาวบ้านเข้าใจ

คณะผู้วิจัย: สุดท้ายนี้ ท่านคิดว่าแนวโน้มการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนกับอปท.จะมีความเข้มข้นเพิ่มขึ้นหรือไม่

ท่านท้องถิ่น: แน่นนอน มันเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เริ่มจากเรื่องของการติดต่อสื่อสาร มีการรวมกลุ่มกันง่ายขึ้น อีกทั้งตัวบทกฎหมายนั้นเอื้อต่อการรวมกลุ่มการทำงานของภาคประชาชน การแสดงความคิดเห็น การเข้าถึงข้อมูลของรัฐเนื่องจากมีหลักประกันทางกฎหมายให้หน่วยงานของรัฐรับเข้าไปพิจารณา โดยผ่านคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งขึ้นเป็นองค์การมหาชนโดยนายกรัฐมนตรี ได้รับเลือกจากตัวแทนภาคประชาชนที่มีความหลากหลายในจังหวัด แล้วเอาประเด็นต่างๆ ในพื้นที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จากนั้นจะแจกจ่ายประเด็นที่ได้จากการประชุมไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ติดตามตรวจสอบ และดูแลในขั้นตอนถัดไป

บทสัมภาษณ์นายเรศ วงศาโรจน์ ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม ในหัวข้อ “กระบวนการพัฒนาใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

คณะผู้วิจัย: รูปแบบการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และมีบทบาทอย่างไรต่อการทำงานร่วมกับภาคประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ท่านท้องถิ่น: ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหน่วยงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุนไม่ดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นที่ปรึกษา แนะนำให้ดำเนินการให้ท้องถิ่นปฏิบัติตามขั้นตอน และข้อกฎหมายต่างๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นๆ ส่วนการทำงานร่วมกับภาคประชาชนสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามจะเน้นเป็นอย่างมาก

โดยการดำเนินงานของท้องถิ่นจะต้องความร่วมมือ ความเห็นชอบ ติดตามและตรวจสอบจากภาคประชาชน โดยมีการแนะนำและกำกับให้ท้องถิ่นทุกแห่งมีการจัดประชุมประชาชน และบังคับให้นำความคิดเห็นของชุมชนมาปรับใช้สู่แผนข้อบัญญัติในการบริหารงานของฝ่ายบริหารด้วย นอกจากนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นจะต้องประสานงานกับประชาชนโดยตลอด เช่น ปัญหาในพื้นที่ ความต้องการของประชาชน เป็นต้น โดยผ่าน (1) ช่องทางตัวแทนที่เป็นสมาชิกชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกโดยประชาชน (2) ผ่านช่องทางหน่วยงานอื่นๆ เช่น กลุ่มพัฒนาชุมชน อสม. เป็นต้น ดังนั้นในชุมชนจะมีประชาชนที่เข้าร่วมกลุ่มต่างๆ มากมาย

- คณะผู้วิจัย: ในส่วนของงานด้านการสร้างสรรค์เมือง ประชาชนมีการรวมกลุ่มกันหรือไม่
- ท่านท้องถิ่น: งานด้านการสร้างสรรค์เมืองนั้นประชาชนจะมีกลุ่มอยู่แล้ว โดยส่วนใหญ่จะมาจากภาครัฐร่วมกับเอกชน
- คณะผู้วิจัย: ในส่วนของงานสร้างสรรค์เมืองมีกลุ่มของภาคประชาชนหรือไม่
- ท่านท้องถิ่น: มีเป็นกลุ่มโดยภาคเอกชน
- คณะผู้วิจัย: มีกลุ่มอนุรักษ์เมืองหรือกลุ่มสร้างเมืองเกิดขึ้นหรือไม่
- ท่านท้องถิ่น: มี แต่ไม่แน่ชัดว่ากลุ่มใดที่โดดเด่น ชัดเจนที่สุด แต่ภาคประชาชนในปัจจุบันมีหลากหลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มจัดตั้ง กลุ่มที่แสวงหาหรือปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งไม่ได้มีปัญหาที่รูปแบบการจัดตั้ง แต่เป็นปัญหาที่ตัวกลุ่มบุคคล และแนวคิดของพวกเขามากกว่า โดยส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งจังหวัดไหนมีการวางผังเมืองที่เป็นแบบแผนมักจะมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์แอบแฝงเข้ามา หากคำนึงถึงพื้นที่สีเขียวกำหนดไว้เพื่อประโยชน์ส่วนร่วมเห็นถึงส่วนร่วมด้วยกันก็จะไม่เกิดปัญหาที่ตามมา แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น เข้าไปแตะตรงไหนก็มีปัญหาเนื่องจากเจ้าของที่ดินไม่ยอม หรือแม้กระทั่งการจัดโซนนิ่งก็ไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง บางครั้งราชการจะทำแบบนั้นแต่มีกลุ่มภาคประชาชนเข้ามาต่อต้าน
- คณะผู้วิจัย: ท่านคิดว่าปัจจุบันนี้การรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพิ่มขึ้นจากในอดีตหรือไม่ และมีอุปสรรคกับการทำงานของหน่วยงานของท่านหรือไม่ อย่างไร
- ท่านท้องถิ่น: ปัจจุบันภาคประชาชนมีเพิ่มขึ้นเยอะจากในอดีต บางครั้งภาคประชาชนก็สนับสนุนการทำงานของภาครัฐในกรณีที่มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายของรัฐซึ่งเป็นแนวทางมาตรฐานที่ทุกหน่วยงานต้องทำ ถ้าเป็นเช่นนี้ก็จะราบรื่น แต่ก็จะมีกลุ่มที่ออกมาต่อต้านแต่หน่วยงานท้องถิ่นก็รับฟังความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตยและหลักจริยธรรม

อีกด้วย เนื่องจากเสียงข้างมากที่เกิดจากหลักประชาธิปไตยนั้นอาจขาดความถูกต้องตาม
ทำนองครองธรรมก็เป็นได้ ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงหลักจริยธรรมและความถูกต้องด้วย

คณะผู้วิจัย: ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นจะมีหน่วยงานส่วนกลางลงพิจารณาหรือไม่

ท่านท้องถิ่น: - มี ในกรณีที่ผู้บริหารในพื้นที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ก็จะรายงานผู้บริหารระดับจังหวัด
แล้วจะมาลงตรวจสอบว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวมาจากปัญหาเรื่องใด หากมาจากภาค
ประชาชนก็จะมาตรวจสอบความถูกต้องของภาคประชาชนก่อนว่ามาจากการจัดตั้งหรือมี
การสอดแทรกแล้วก็เรียกผู้รับผิดชอบ ถ้าในระดับอำเภอก็เรียกนายอำเภอมาเจรจาว่ากลุ่ม
ที่จัดตั้งนั้นไม่ถูกต้องในฐานะเอาความเห็นของภาคประชาชนมาแสดงต่อที่สาธารณะ
ฉะนั้นปัจจุบันนี้ภาคประชาชนมีเยอะมาก ทุกคนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองเนื่องจากมี
การให้ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนไว้เยอะ แต่อาจจะลืมไปว่าการมีส่วน
ร่วมนั้นต้องคำนึงถึงความถูกต้องด้วย หรือบอกกล่าวแล้วแต่อาจจะอยู่ที่พื้นฐานของรู้ของ
ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ในส่วนของผู้นำที่มาจากประชาชนก็ยากที่จะบังคับหรือ
กำหนดให้เขาดำเนินไปตามหลักการความถูกต้อง

- ภาคประชาชนที่ส่วนราชการดำเนินการกับภาคประชาชนที่เกิดจากท้องถิ่นดำเนินการก็
แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสาร ไม่ใช่ขึ้นแล้ว
ไม่ให้สาระของเรื่องหรือเหตุผล ดังนั้นไม่ทราบแน่ชัดว่าระบบของภาคประชาชนจะเป็น
การถ่ายทอดที่ถูกต้องหรือไม่ บางกรณีประชาชนยังไม่เปิดรับมาตรฐานกลาง ความ
ถูกต้องที่เป็นหลักคุณธรรม จริยธรรมเพื่อที่จะยอมรับถึงแม้ว่าจะกระทบสิทธิและ
ผลประโยชน์ของตนเอง ปัญหานี้ยังมีอยู่มากในการทำงานของภาคประชาชนของ
ประเทศไทย

คณะผู้วิจัย: ข้อดีของการมีภาคประชาชนในประเทศไทยคืออะไร

ท่านท้องถิ่น: ข้อดีมีมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง สามารถรับฟังเสียงจากภาคประชาชนได้แต่เพียงบางกลุ่มเท่านั้น
อาจจะไม่ถึงร้อยละ 80 ในระบบราชการหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลต้องให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หน่วยงานนั้นก็จะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด อาจจะได้รับรางวัลหรือ
เป็นโบนัสให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น (สำนักงานองค์กรปกครองท้องถิ่นจะไม่มี
งบประมาณมาบริหารจัดการ แต่จะทำหน้าที่แทนผู้ว่าราชการจังหวัด) ถ้าภาคประชาชน
เข้มแข็งและมีทิศทางที่ถูกต้องปัญหาต่างๆ ก็จะน้อยลง

คณะผู้วิจัย: ทิศทางที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร ประชาชนควรเดินไปในทิศทางไหน

ท่านท้องถิ่น: คือการมีภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม คือ ร่วมจัดการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ว่าเขา คือ ประชาชนคนหนึ่ง แต่คนกลุ่มนี้จะมีแค่บางส่วน บางคนมาด้วยจุดประสงค์ที่ดี เป็นตัวแทนหมู่บ้าน ชุมชน มีความรู้ที่ดี รู้หลักการ ความสำคัญของภาคประชาชน ภาคประชาชนจะมีแทบทุกหน่วยงาน เนื่องจากทุกส่วนราชการจะกระตุ้นให้ภาคประชาชนร่วมตัวกันเสมือนเป็นแขนขาให้กับหน่วยงาน เช่น หน่วยงานสาธารณสุขก็มีกลุ่ม อสม. เป็นต้น มีการชุมชนให้ความคิด สิทธิประโยชน์

คณะผู้วิจัย: ในกรณีที่ประชาชนร่วมกลุ่มด้วยตนเอง ส่วนราชการจะให้ความรู้หรือข้อมูลที่ถูกต้องนั้นอย่างไร

ท่านท้องถิ่น: ก็มีการเชิญให้เข้าร่วมอบรมให้ความรู้ด้านการทำงานของภาคประชาชน หรือมีการประชุมประจำเดือนกัน บางส่วนใจกว้างก็ให้ภาคประชาชนเข้ามาร่วมประชุมสภาแต่อาจจะไม่ทั่วถึงขึ้นอยู่กับนักบริหารว่าใจกว้างแค่ไหน จริงๆ แล้วแนวความคิดนี้ส่วนกลางนั้นได้ให้อำนาจและวิธีการที่ถูกต้องในการประชุมสภามีให้เกิดปัญหาไปแล้ว บางพื้นที่ได้นำมาปรับใช้เนื่องจากกลัวปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา เช่น ประชุมไปแล้วประชาชนเรียกร้องหรือเกิดการประท้วงที่หลัง

คณะผู้วิจัย: จากที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า “ประชาชนยังขาดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่” เพราะฉะนั้นท่านคิดเห็นอย่างไรต่อการสร้างความตระหนักของภาคประชาชน

ท่านท้องถิ่น: จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีปัญหากระทบพวกเขาอย่างรุนแรง ถ้าปัญหาใดเขายังละเลยต่อสิทธิของตนเองไม่มีการตื่นตัวทางการเมือง จริงๆ แล้วก่อนดำเนินการโครงการทุกอย่างจะมีการประชาสัมพันธ์แต่ประชาชนยังขาดความสนใจ หากเรื่องไหนเป็นเรื่องสำคัญมากก็จะกระจายไปที่ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำกลุ่มย่อย แต่ต้องดูว่าตัวเชื่อมแต่ละตัวนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ระบบนั้นประเทศไทยดีไม่มีข้อผิดพลาดแต่ติดอยู่ที่ตัวคนมากกว่า เพราะฉะนั้นการปลูกฝังตั้งแต่ข้างล่างจะดีที่สุด การสร้างพื้นฐานประชาชนให้มีความรู้ความฉลาดมากขึ้น “สร้างคนเพื่อให้เป็นมาตรฐานของคน”

คณะผู้วิจัย: สุดท้ายนี้ ท่านคิดเห็นอย่างไรกับแนวโน้มการทำงานของภาคประชาชน

ท่านท้องถิ่น: ดีขึ้นแน่นอน แต่ต้องสร้างความคิดเห็นที่ถูกต้องแก่ภาคประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ปัญหาการทำงานของภาครัฐกับภาคประชาชนมักจะเกิดกับภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเอง เช่น กลุ่ม NGOs NPOs ส่วนภาคประชาชนที่จัดตั้งหรือสนับสนุนโดยภาครัฐนั้นจะสามารถควบคุมได้ง่ายกว่า กลุ่มของภาคประชาชนนั้นส่วนใหญ่จะมาจากการรวมตัวกันตามความสนใจ เฉพาะกลุ่มทำให้สนใจแต่เรื่องสิทธิและผลประโยชน์ของตัวเอง ไม่สนใจกลุ่มอื่น ดังนั้นควรมีการกำกับโครงสร้างของประชาชน คือ ควรมีการกำกับดูแล หรือจัดตั้งกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงจากหน่วยงานภายนอกเข้าไปตรวจสอบดูแลการทำงานของภาคประชาชนด้วย โดยสรุปการทำงานของภาคประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ประชาชนต้อง 1) รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง 2) มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนหรือถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเอง

บทสัมภาษณ์นายสรชัย อารยอนันต์ นายกเทศมนตรีตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในหัวข้อ “กระบวนการพัฒนาของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน”

- คณะผู้วิจัย:** นโยบายการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในท้องถิ่นของท่านเป็นอย่างไรบ้าง
- ท่านนายกฯ:** เทศบาลมีนโยบายให้ภาคเอกชนเข้ามาทำงานร่วมกับเทศบาล เปิดโอกาสให้เสนอโครงการ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชน แล้วนำมาพิจารณาสู่แผนเทศบาล
- คณะผู้วิจัย:** การเข้าไป work shop ร่วมกับภาคประชาชนมีกี่ครั้งต่อปี
- ท่านนายกฯ:** การทำงานของเทศบาลมีการจัดทำได้แค่ 1 ครั้งต่อปี ซึ่งในแต่ละปีต้องมีการทำแผนเข้ารัฐสภา เป็นเทศบัญญัติดังนั้นจึงทำได้เพียงปีละครั้ง
- คณะผู้วิจัย:** ในการจัดการประชุมผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่แล้วจะเป็นภาคประชาชนทั่วไปหรือตัวแทนชุมชน
- ท่านนายกฯ:** เป็นคณะกรรมการชุมชนที่ทางเทศบาลจัดตั้งขึ้น
- คณะผู้วิจัย:** หลังจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการชุมชน ทางเทศบาลมีการดำเนินการอย่างไร
- ท่านนายกฯ:** นำไปการวางแผนเทศบัญญัติและนโยบายก่อน หลังจากนั้นจึงจะออกงบประมาณสนับสนุนโครงการต่างๆ
- คณะผู้วิจัย:** ปัญหาในพื้นที่ที่ได้จากการประชุมส่วนใหญ่แล้วจะเป็นปัญหาในด้านใด
- ท่านนายกฯ:** มีปัญหาในเรื่องสัดส่วนของงบประมาณดังนั้นการดำเนินโครงการต่างๆจึงเป็นไปได้ยาก
- คณะผู้วิจัย:** มีการจัดตั้งกลุ่มอื่นที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นเองนอกเหนือจากกลุ่มคณะกรรมการชุมชนที่เทศบาลจัดตั้งขึ้นหรือไม่
- ท่านนายกฯ:** มีตัวอย่าง เช่น กลุ่มแม่ค้าแผงลอยทางเทศบาลก็มีการจัดการในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งขึ้น เช่น การพาไปทัศนศึกษาดูงาน

- คณะผู้วิจัย: หากมีการจัดตั้งกลุ่มโดยภาคประชาชนมากขึ้นทางเทศบาลมีการจัดอบรม จัดประชุม นอกจากการพาไปทัศนศึกษาดูงาน หรือไม่
- ท่านนายกฯ: มี เช่น ชมรมผู้สูงอายุที่ทางเทศบาลจัดให้มีการประชุมทุกเดือนอยู่แล้ว
- คณะผู้วิจัย: อยากทราบในแต่ละกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาโดยภาคประชาชนนั้นทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในฐานะกลุ่มหรือองค์กรหรือไม่
- ท่านนายกฯ: ส่วนมากจะรับรู้ในเรื่องสิทธิในการเรียกร้องต่างๆแต่ไม่รับรู้หน้าที่ตนเอง
- คณะผู้วิจัย: ถนนเส้นคลองมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของที่ดิน
- ท่านนายกฯ: เจ้าของที่ดินไม่เปลี่ยนแต่จะเปลี่ยนแค่ผู้อาศัย คือเจ้าของที่ดินเดิมแต่เปลี่ยนผู้เช่า
- คณะผู้วิจัย: มีกิจกรรมที่ภาคประชาชนกับทางเทศบาลมีการร่วมมือกันอย่างชัดเจนหรือไม่
- ท่านนายกฯ: มีตามที่ประชาชนเรียกร้องในการทำกิจกรรมต่างๆแล้วทางเทศบาลออกงบประมาณให้
- คณะผู้วิจัย: ในอนาคตหากมีหน่วยงานจากภายนอกองค์กร เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา เข้าร่วมมือกับทางเทศบาลกับชุมชนจะมีแนวโน้มการพัฒนาอย่างไร
- ท่านนายกฯ: แนวโน้มในการพัฒนาเป็นไปได้ยากเนื่องจากต่างฝ่ายต่างแย่งกันทำความคิดเห็นไม่ตรงกัน
- คณะผู้วิจัย: ท่านคิดเห็นอย่างไรในการกระจายอำนาจ
- ท่านนายกฯ: การกระจายอำนาจทำให้งบประมาณถูกตัดออกเป็นสัดส่วน ดังนั้น งบประมาณของเทศบาลตำบลจึงมีน้อยทั้งที่มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยว
- คณะผู้วิจัย: เป็นไปได้ไหมที่ทางภาคประชาชนจะมีการร่วมมือกับทางเทศบาลมากขึ้น
- ท่านนายกฯ: เป็นไปได้ไม่ยากหากทางเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอ

ภาคผนวก ค

ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง ⑤	เห็น ด้วย ④	เฉยๆ ③	ไม่ เห็นด้วย ②	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง ①
ตัวท่านเอง					
1.4 ท่านสามารถวางแผนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อแก้ไข ปัญหา ในพื้นที่ของท่านได้ด้วยตัวท่านเอง					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน

3.1 โปรดระบุระดับความใกล้ชิดของท่านกับคนในชุมชนของท่าน ที่ท่านว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

- ① จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้งขึ้น
- ② จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันเป็นบางครั้ง
- ③ จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันน้อย
- ④ จะไม่มีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันเลย

3.2 ท่านทราบว่าเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกับท่านมีภาระหน้าที่ในการทำงานเพื่อการอนุรักษ์ชุมชน ของท่าน

- ① ทราบแต่ไม่ทราบในรายละเอียดการทำงาน
- ② ทราบและทราบในรายละเอียดการทำงาน
- ③ ไม่ทราบมาก่อน

3.3 ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนอนุรักษ์ชุมชนของท่าน หรือไม่

- ① เคยเข้าร่วม
- ② ไม่เคยเข้าร่วม

3.4 หากท่านเคยเข้าร่วม บทบาทของท่านในกิจกรรมร่วมกับชุมชนคืออะไร

- ① เข้ารับฟังข้อมูล
- ② เข้ารับฟังข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น
- ③ เข้ารับฟังข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติในแผนที่วางไว้

3.5 ท่านพอใจในกิจกรรมที่ท่านเคยเข้าร่วมกับชุมชนในระดับใด

- ① พอใจมากที่สุด
- ② พอใจ
- ③ พอใจปานกลาง
- ④ ไม่พอใจ
- ⑤ ไม่พอใจมากที่สุด

3.6 หากมีการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนอนุรักษ์ ชุมชนของท่าน ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่

- ① เข้าร่วมอย่างแน่นอน
- ② อาจจะเข้าร่วม
- ③ ไม่เข้าร่วม!!

ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือของท่าน: รองศาสตราจารย์ ดร. ฉวีวรรณ เต็มไพบูลย์

รหัสพื้นที่.....	วันที่...../...../..... ผู้ให้ข้อมูล.....สถานที่เก็บข้อมูล.....ชุดที่.....
	แบบสอบถามหลังการทำสอบเกมสถานการณ์จำลอง โครงการกระบวนการพัฒนาใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่แสดงระดับความเห็นที่สอดคล้องกับความเห็นของท่าน (กรุณาเลือกเพียง 1 ตัวเลือก)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทางการวางแผนชุมชนอนุรักษ์เมืองเก่าด้วยการสัมภาษณ์จากภาพถ่าย

ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง ⑤	เห็นด้วย ④	เฉยๆ ③	ไม่เห็นด้วย ②	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ①
ตัวอย่าง ท่านรักและหวงแหนชุมชนของท่าน	✓				
1.1 ท่านสามารถระบุปัญหาในพื้นที่ของท่านได้ด้วยตัวท่านเอง					
1.2 ท่านสามารถวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาในพื้นที่ของท่านได้ด้วยตัวท่านเอง					
1.3 ท่านสามารถหาทางออกและแก้ปัญหาในพื้นที่ของท่านได้ด้วยตัวท่านเอง					
1.4 ท่านสามารถวางแผนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อแก้ไข ปัญหาในพื้นที่ของท่านได้ด้วยตัวท่านเอง					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง

2.1 โปรดระบุระดับความใกล้ชิดของท่านกับคนในชุมชนของท่าน ที่ท่านว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

- ① จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้งขึ้น
- ② จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันเป็นบางครั้ง
- ③ จะมีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันน้อย
- ④ จะไม่มีการพบปะ พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกันเลย

2.2 ท่านทราบว่าเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกับท่านมีภาระหน้าที่ในการทำงานเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนของท่าน

- ① ทราบแต่ไม่ทราบในรายละเอียดการทำงาน
- ② ทราบและทราบในรายละเอียดการทำงาน

③ ไม่ทราบมาก่อน

2.3 หากมีการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนอนุรักษ์ ชุมชนของท่าน ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่

① เข้าร่วมอย่างแน่นอน

② อาจจะเข้าร่วม

③ ไม่เข้าร่วม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านเทคนิคในการออกแบบเกมจำลองสถานการณ์

3.1 ท่านสามารถสื่อสารกับชุมชนของท่านได้ง่ายขึ้นหลังผ่านการทำกิจกรรมครั้งนี้

① ใช่

② ไม่ใช่

③ ไม่แน่ใจ

3.2 ท่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาของการอนุรักษ์ชุมชนเพิ่มขึ้นผ่านการทำกิจกรรมครั้งนี้

① ใช่

② ไม่ใช่

③ ไม่แน่ใจ

3.3 ท่านรู้สึกว่บาทบาทของท่านในกิจกรรมครั้งนี้อยู่ในระดับใด

① เข้าร่วมฟังข้อมูล

② เข้าร่วมฟังข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น

③ เข้าร่วมฟังข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติในแผนที่วางไว้

3.4 ท่านพอใจในกิจกรรมครั้งนี้ในระดับใด เปรียบเทียบกับกิจกรรมอื่นๆที่ท่านเคยเข้าร่วมกับชุมชน

① พอใจมากที่สุด

② พอใจ

③ พอใจปานกลาง

④ ไม่พอใจ

⑤ ไม่พอใจ

มากที่สุด

3.5 ท่านเห็นว่า ชุมชนควรมีเกมจำลองสถานการณ์ มาช่วยในการวางแผนชุมชนอนุรักษ์หรือไม่

① สมควรมากที่สุด

② สมควร

③ สมควรปานกลาง

④ ไม่สมควร

⑤ ไม่

สมควรมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ขอบพระคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือของท่าน: รองศาสตราจารย์ ดร. ฉวีวรรณ เด่นไพบูลย์

รหัสพื้นที่.....	วันที่...../...../..... ผู้เก็บข้อมูล.....สถานที่เก็บข้อมูล.....ชุดที่.....
	แผนงานวิจัยกระบวนทัศน์ใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน (Paradigm Shift of Community and Town Building by Civic Society)
แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยศูนย์วิจัยนวัตกรรมสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานวิจัย “กระบวนทัศน์ใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ ต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการทำงานของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมืองและชุมชนในอนาคต ทั้งนี้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือในการให้ความสะดวกและตอบแบบสอบถาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหากมีข้อสงสัยประการใด สามารถติดต่อได้ที่ นางสาวเพ็ญพูน ภัคดีบุรี (นักวิจัยโครงการ) ห้อง 617 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121 หมายเลขโทรศัพท์ 02-986-9605 ต่อ 6011 โทรสาร 02-986-8067	

ตอนที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ○ ที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านทราบหรือไม่ว่าท่านมีสิทธิหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 (หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน, ส่วนที่ 11 สิทธิในการชุมชนและการสมาคม และส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน)

① ทราบ

② ไม่ทราบ

③ ไม่แน่ใจ

2. ท่านคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองที่ต้องแก้ไขควรเป็นหน้าที่ของใครหรือหน่วยงานใด (โปรดเรียงลำดับจากมากไปน้อย, 1= มาก → 5=น้อย)

.....หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.).....รัฐบาลกลาง (เช่น กระทรวง, กรมต่างๆ)

.....ประชาชน

.....สถาบันการศึกษา (เช่น มหาวิทยาลัยต่างๆ)

.....องค์กรพัฒนาชุมชน, มูลนิธิ, สถาบันต่างๆ เป็นต้น

3. ท่านคิดว่า ปัญหาเรื่องใดต่อไปนี้ที่ต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.) ในพื้นที่ของท่านแก้ไขปรับปรุงมากที่สุด (เลือกเพียง 1 ข้อ)

- ① ឧបសគ្គ

② น้ำเน่าเสีย

③ มลพิษทางอากาศ

④ ปัญหาด้านจราจร

⑤ ปัญหาอาชญากรรม

⑥ ปัญหาทัศนียภาพที่ไม่

- ⑦ อินทรา

4. การบริหารจัดการเมืองและชุมชนโดยการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นที่ผ่านมา ท่านมีความพึงพอใจ
 มากน้อยเพียงใด

- ① ฟังพอใจมาก

② ฟังพอใจ

③ ឆ្មើប។

④ ไม่พึงพอใจ

⑤ ไม่พึงพอใจมาก

5. ท่านต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.) ปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ① ให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมช่วยกันดูแล

② ท้องถิ่นต้องเพิ่มบุคลากรเข้ามาดูแล

③ ให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมจัดการและติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณของท้องถิ่น

④ ปรับปรุงการบริหารจัดการหน่วยงานตัวเอง

⑤ เพิ่มช่องทางการจัดการข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ประชาชนรับทราบ

⑥ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ในกรณีที่ท่านเคยประสบความเดือดร้อน ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นอย่างไรบ้าง
(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ① ให้เงินสนับสนุน/เงินชดเชย

② ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ (เช่น ถังยั้งชีพ)

③ ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

④ ให้บริการสวัสดิการสังคม (เช่น บริการสาธารณสุข)

⑤ ให้ความช่วยเหลือด้านกำลังคน

⑥ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในท้องถิ่นของท่านหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในชุมชนของท่านผ่านรูปแบบใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ① วิทย์ชมชน/เสียงตามสาย

② กระดานข่าวในชุมชน/ป้ายประกาศ

- ③ จดหมายเวียนในชุมชน ④ จากเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรง
⑤ จากเพื่อนบ้าน ⑥ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารหรือแลกเปลี่ยนข่าวสารเหล่านั้นโดยเฉลี่ยกี่วันต่อสัปดาห์

- ① ทุกวัน ② 6 วัน/สัปดาห์ ③ 5 วัน/สัปดาห์
④ 4 วัน/สัปดาห์ ⑤ 3 วัน/สัปดาห์ ⑥ 2 วัน/สัปดาห์
⑦ 1 วัน/สัปดาห์ ⑧ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการต่างๆ อาทิเช่น ชมรม, องค์กรชุมชน, การศึกษาดูงาน หรืองานอาสาที่หน่วยงานท้องถิ่น (เช่น เทศบาล, อบต.) หรือชุมชนของท่านจัดขึ้นหรือไม่

..... (1) เคยเข้าร่วม (โปรดระบุโครงการ).....

- หากท่านเคยเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ในช่วงระยะเวลา 1 ปีท่านเคยเข้าร่วมกลุ่มเหล่านั้นมาแล้วกี่ครั้งโดยประมาณ.....ครั้ง

..... (2) ไม่เคยร่วม เพราะเหตุใด

- ① ไม่มีเวลา ไปแล้วทำไม่ได้อะไร ② ไม่เชื่อว่าจะเป็นโครงการที่ดี
③ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดี ④ อื่น (โปรดระบุ).....

10. ในอนาคตท่านอยากเข้าร่วมดูแลการแก้ไขปัญหาของเมืองร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ① อยากเข้าร่วมเพราะต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
② อยากเข้าร่วมช่วยแก้ไขแต่ไม่ทราบว่าจะเริ่มได้อย่างไร
③ อยากเข้าร่วมแก้ไขแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลที่เพียงพอ
④ อยากเข้าร่วมแก้ไขแต่ขาดผู้นำหรือทีมงาน
⑤ ไม่อยากเข้าร่วม เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นหรือรัฐบาล
⑥ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. กรณีที่ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาของเมือง ท่านต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรมใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ① ร่วมกันส่งเสริมสวัสดิการสังคม ② ร่วมกันดูแลความปลอดภัยในชุมชน
③ ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะ ④ เข้าร่วมโครงการต่างๆของชุมชน
⑤ เข้าร่วมสนับสนุนการจัดเตรียมประเพณีท้องถิ่น ⑥ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
⑦ ร่วมติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานของ หน่วยงานท้องถิ่น
⑧ การดูแลรักษาอาคารบ้านเรือน และสภาพแวดล้อมของชุมชน
⑨ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. หากชุมชนของท่านกำลังมีแนวโน้มหรือการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนบางส่วนก่อตั้งกลุ่มต่อต้านนักพัฒนา เพื่ออนุรักษ์ สร้างสรรค์ชุมชน และเมืองให้น่าอยู่อาศัยเหมือนเช่นเคย ท่านอยากจะมีมือร่วมกันพัฒนาชุมชนกับคนอื่นๆ ในชุมชนหรือไม่

..... (1) ท่านอยากจะมีมือร่วมกับคนในชุมชน เพราะเหตุใด

- ① ชุมชนของเรา เราควรจะได้ดูแล ② ต้องการแก้ไขปัญหาจริงๆ ให้กับชุมชน
③ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อสังคม ④ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

• หากท่านอยากจะมีมือร่วมกับคนในชุมชน ท่านจะร่วมมือด้วยวิธีการอย่างไร (เลือกเพียง 1 ข้อ)

- ① ร่วมคิด ② ร่วมพิจารณา ③ ร่วมดำเนินการ ④ ร่วมรับผิดชอบ ⑤ ร่วมติดตามตรวจสอบ

..... (2) ท่านไม่อยากจะร่วมมือกับคนในชุมชน เพราะเหตุใด

- ① ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ทำ ② เสียเวลา
③ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ขาดข้อมูลข่าวสาร ④ อื่นๆ (โปรดระบุ)

..... (3) ไม่แน่ใจ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทัศนคติการพัฒนาเมือง

โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง ⑤	เห็น ด้วย ④	เฉยๆ ③	ไม่ เห็นด้วย ②	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง ①
ตัวอย่าง ท่านรักและห่วงหาชุมชนของท่าน	✓				
1. ในฐานะพลเมืองท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะดูแลชุมชนด้วยตัวท่านเอง					
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าทรัพยากรในชุมชนเป็นของประชาชนทุกคนจึงควรให้ประชาชนเห็นชอบหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา					
3. งานพัฒนาชุมชนควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นมากกว่าหน้าที่ของประชาชน					
4. ท่านคิดว่าประชาชนมีความสามารถพอที่จะบริหารจัดการเมืองหากได้รับการอบรมและสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเมือง					
5. การริเริ่มทำงานพัฒนาท้องถิ่นด้วยประชาชนเองเป็นการเสริมสร้างความภูมิใจต่อการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน					
6. หากมีหน่วยงาน /องค์กรเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้ก่อนจะดำเนินการพัฒนาโครงการต่างๆ อาจกระตุ้นท่านเกิดความต้องการและช่วยผลักดันให้เกิดโครงการพัฒนานั้นๆ ขึ้น					
7. ท่านคิดว่าเมื่อประชาชนในชุมชนของท่านเข้มแข็งแล้ว การร้องขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีและมีความเป็นไปได้					
8. ท่านคิดว่าการริเริ่มโครงการโดยภาคประชาชนและร่วมมือกันกับหน่วยงานท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรทำ					

ตอนที่ 3 สำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ ต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน

โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง ⑤	เห็น ด้วย ④	เฉยๆ ③	ไม่ เห็นด้วย ②	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง ①
ของภาค					
1. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง					
2. การตัดสินใจร่วมกันระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐร่วมกันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น					

ข้อคำถาม		เห็นด้วย อย่างยิ่ง ⑤	เห็น ด้วย ④	เฉยๆ ③	ไม่ เห็นด้วย ②	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง ①
ภาคประชาชน สังคม	3. องค์กรภาคประชาชน เช่น กลุ่มอาสาสมัคร มีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง					
	4. ภาคประชาชนและภาครัฐสามารถร่วมมือกันได้					
	5. ภาคประชาชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้					
การอนุรักษ์และ สร้างสรรค์เมือง	6. ความเป็นไปได้ที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมือง					
	7. ท่านคิดว่าเรื่องผังเมืองเป็นเรื่องไกลตัวมากไม่สามารถดำเนินงานได้โดยประชาชน					
	8. ภาคประชาชนควรจะทำางานช่วยเหลือชุมชนและผลักดันแผนและนโยบายให้ไปสู่การปฏิบัติ					

ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ตามสภาพความเป็นจริง

- 1) เพศ ① ชาย ② หญิง
- 2) อายุ.....ปี
- 3) อาชีพ

① เกษตรกรรม
② ค้าขาย
③ รับจ้างทั่วไป

④ นักเรียน/นักศึกษา
⑤ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
⑥ บริษัทเอกชน

⑦ ธุรกิจส่วนตัว
⑧ อื่นๆ.....
- 4) ระดับการศึกษา

① ประถมศึกษา
② มัธยมศึกษา
③ อนุปริญญา

④ ปริญญาตรี
⑤ สูงกว่าปริญญาตรี
⑥ อื่นๆ.....
- 5) จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
- 6) รายได้ของครอบครัว (บาท/เดือน)

- ① น้อยกว่า 15,000 ② 15,000 – 20,000 ③ 20,000 – 50,000
④ 50,000 – 100,000 ⑤ 100,000 บาทขึ้นไป

- 7) ภูมิสำเนาเดิมของท่าน.....
หากท่านย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มาแล้วกี่ปี.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสำรวจข้อมูลครั้งนี้

รหัส พื้นที่.....	วันที่...../...../..... ผู้เก็บข้อมูล.....สถานที่เก็บข้อมูล.....ชุด ที่.....
	แผนงานวิจัยกระบวนทัศน์ใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน (Paradigm Shift of Community and Town Building by Civic Society)
‘แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นี้จัดทำขึ้นโดยศูนย์วิจัยนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานวิจัย “กระบวนทัศน์ใหม่ของการสร้างชุมชนและเมืองโดยภาคประชาชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆ ต่อการทำงานของภาคประชาชนเป็นลำดับแรกในการพัฒนาเมืองและชุมชน ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการทำงานของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเมืองและชุมชนในอนาคต ทั้งนี้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือท่านในการให้ความสะดวกและตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ เพื่อให้การเก็บข้อมูลในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหากมีข้อสงสัยประการใด สามารถติดต่อได้ที่นางสาวเพ็ญพฐ ภัคติบุรี (นักวิจัยโครงการ) ห้อง 617 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121 หมายเลขโทรศัพท์ 02-986-9605 ต่อ 6011 โทรสาร 02-986-8067	

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามสภาพความเป็นจริง

1. ที่อยู่ ชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

เป็นหมู่บ้านในเขต ① องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ② เทศบาลตำบล ③ เทศบาลเมือง

2. ข้อมูลส่วนตัว

2.1. เพศ

① ชาย

② หญิง

2.2. อายุ

① 15 - 25 ปี

② 26 - 35 ปี

③ 36 - 45 ปี

④ 46 - 55 ปี

⑤ 56 - 65 ปี

⑥ 66 ปีขึ้นไป

- 2.3. สถานะทางสังคม
- ① ผู้บริหารระดับจังหวัด ระบุตำแหน่ง.....
 - ② ผู้บริหารระดับอำเภอ ระบุตำแหน่ง.....
 - ③ นักวิชาการ, ผู้ปฏิบัติงาน, เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด
 - ④ นักวิชาการ, ผู้ปฏิบัติงาน, เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องระดับอำเภอ/ตำบล
 - ④ ปลัดเทศบาล/ปลัด อบต.
 - ⑤ อาสาสมัครสาธารณสุข
 - ⑥ (โปรดระบุ).....

2.4. อายุการทำงาน (อายุการทำงานตามข้อ 2.3)

- ① น้อยกว่า 1 ปี ② 1 – 5 ปี ③ 6 – 10 ปี
- ④ 11 – 15 ปี ⑤ มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อนโยบายการสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนต่างๆ กับภาคประชาชน

1. สถานการณ์ปัจจุบันของการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชน หน่วยงานของท้องถิ่นมีนโยบายการสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชนหรือนโยบายการกระจายอำนาจอย่างไร

a) หากมีนโยบาย, เริ่มทำไปมากน้อยแค่ไหน.....

.....

b) หากมีนโยบาย, โครงสร้างการกระจายอำนาจสู่ภาคประชาชนหรือโครงการที่ร่วมมือกันกับภาคประชาชนที่กำลังดำเนินการอยู่เป็นอย่างไร บริหารจัดการเป็นอย่างไรบ้าง

.....

- จุดแข็ง (ข้อดี).....

.....

- จุดเสีย (ข้อด้อย).....

.....
.....
- ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งผล ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง.....

.....
- ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
c) หากยังไม่มียุทธศาสตร์หรือแผนงานนั้นยังไม่เป็นรูปธรรมในการกระจายอำนาจสู่ภาคประชาชน, หน่วยงาน
ของท่านจะการสนับสนุนโครงการที่เพิ่มขึ้นโดยภาคประชาชนหรือไม่

- ผลกระทบเชิงบวก.....

.....
- ผลกระทบเชิงลบ.....

.....
- ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
2. หากหน่วยงานของท่านมีโครงการหรือกิจกรรมที่ร่วมกันทำระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาค
ประชาชนทั้งในอดีตหรือปัจจุบัน

a) จะร่วมทำด้วยวิธีการใด.....

.....
b) จะร่วมทำด้วยวิธีการใด.....

.....
.....
c) โครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วนั้น

- ทำให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้นได้อย่างไร.....
.....
.....

- มีแนวโน้มหรือทิศทางในอนาคตอย่างไร.....
.....
.....

d) มีการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้หรือไม่ อย่างไร.....
.....
.....

3. หน่วยงานของท่านมีโครงการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือเพื่อส่งเสริม
การทำงานของภาคประชาชนหรือไม่

- มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร.....
.....
.....

- จุดแข็ง (ข้อดี).....
.....
.....

-จุดอ่อน (ข้อด้อย).....
.....
.....

-ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งผล ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง.....
.....
.....

-ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
4. ท่านคิดว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ในการร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน
ภาควิชาการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานร่วมกันกับภาคประชาชนเพื่อการสรรค์สร้างเมืองที่
น่าอยู่

a) หากมีความเป็นไปได้, หน่วยงานของท่านมีโครงสร้างแบบการทำงานอย่างไรที่จะไม่ก่อให้เกิดความ
แปลกแยกกับภาคประชาชน หรือแนวทางการถ่ายโอนภารกิจภารกิจผังเมืองหรือการจัดการเมืองให้ภาค
ประชาชน.....

.....
.....

- ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....

b) หากเป็นไปได้, ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานพัฒนาเมือง/
ชุมชนโดยการร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาควิชาการหรือหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน

- จุดแข็ง (ข้อดี).....

.....
.....

- จุดอ่อน (ข้อด้อย).....

.....
.....

- ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งผล ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง.....

.....
.....

-ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสำรวจข้อมูลครั้งนี้

ภาคผนวก ง

บทความสำหรับการเผยแพร่

Urban Gaming Simulation as a Community Self - Planning Tools การใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองเพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนชุมชนด้วยตนเอง

Chaweewan Denpaiboon

ฉวีวรรณ เด่นไพบูลย์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University, Pathumthani 12121, Thailand

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี 12121

E-mail: denpaiboon_c@yahoo.com

Abstract

The main objective of this review article is to summarize and examine the issue of the use of Urban Gaming Simulation (UGS) as a tool for community self - planning. It starts by reviewing books and articles on the natures and characteristics of UGS. Following with the attempt to present the utilization of UGS in planning, together with an example case study of Yomjinda community in Rayong province that author experienced using UGS as a community self - planning tools. Before ending with criticisms and suggestions to develop UGS as a tool for community - self planning, which is a new dimension of conventional community planning that we are familiar. This review article written to present a new approach to develop the tool for community planning that is effective in encouraging people participation and reducing conflict when working in team, eventually leading to fruitful collaboration between community and local authorities in planning.

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการสรุปและทบทวนเรื่องของการใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองเพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนชุมชนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการทบทวนหนังสือและบทความที่บรรยายถึงลักษณะของเกมสถานการณ์จำลองเมือง ตามมาด้วยการนำเสนอความสามารถของเกมสถานการณ์จำลองเมืองที่นำมาปรับใช้เพื่อการวางแผน พร้อมทั้งยกตัวอย่างของกรณีศึกษาที่ผู้เขียนได้เคยนำเกมสถานการณ์จำลองเมืองไปปรับใช้เพื่อการวางแผนชุมชนด้วยตนเองกับชุมชนยมนา จังหวัดระยอง ก่อนที่จะจบด้วยการวิจารณ์และเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาเกมสถานการณ์จำลองเมืองสำหรับเป็นเครื่องมือในการวางแผนชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นมิติใหม่ต่างจากการวางแผนชุมชนที่เราคุ้นเคยกัน บทความนี้จะเสนอแนวทางใหม่ของการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวางแผนชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมและลดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกันของชุมชน ตลอดจนนำไปสู่การวางแผนชุมชนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

Keywords:

Community Self - Planning (การวางแผนชุมชนด้วยตนเอง) Gaming Simulation (เกมสถานการณ์จำลอง)

Planning Tools (เครื่องมือในการวางแผน) Urban Gaming Simulation (เกมสถานการณ์จำลองเมือง)

1. What is Urban Gaming Simulation?

When we hear the word “game”, our mind automatically begins to think about an activity that we play for fun. In this part firstly the author reviewed mainly a section in Klabbers’s book, “The magic circle: Principle of Gaming and Simulation”, to argued overlap of using the terms referred in gaming simulation studies. Klabbers addressed earlier in his book saying that the terms “play” and “game” have been used interchangeably as if the two are the same. (Klabbers, 2009:10) He finalized the differences of those two terms that games are forms of play. Reflecting on the linkages between game and play, we need to understand that games – although in principle worlds apart – operate in social contexts. Moreover, we need to take into account the interplay between the form of a game, its content, and its context, see Figure 1. (Klabbers, 2009:11). He further described more that games, as artifacts of a certain form, can be used to simulate certain social systems. This way of phrasing implies that the function of simulating refers to rules of correspondence between the artifact and a real life reference system. However, simulation can also refer to **a model of some particular form. In this case, form and function overlap.** (Klabbers, 2009:48).

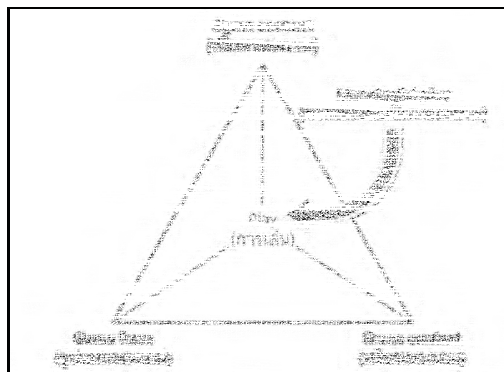


Figure 1 Linkage between game and play (Klabbers, 2009:12)

From considering game as only a play element, game theory was established as a field in its own right after the 1944 publication of the monumental volume “Theory of Games and Economic Behavior” by von Neumann and the economist Oskar Morgenstern. In 1950, John Nash demonstrated that finite games have always have an equilibrium point, at which all players choose actions which are best for them given their opponents’ choices. This central concept of noncooperative game theory has been a focal point of analysis since then. In the 1950s and 1960s, game theory was broadened theoretically and applied to problems of war and politics. (T. L. Turocy and others: Online) Via games and simulations developed since the 1950s, they rapidly proliferated to areas such as, social studies, urban and land use management, ecology, education (classroom instruction), international relations, health care, natural resources, etc. In addition, the field offered a broadening scope of forms: role - playing games, board games, computer - assisted, computer -supported, and computer - direct games, frame games, (policy) exercises, behavior simulations, and a variety of computer simulations. (Klabber, 2009: 20 - 21)

Then, Urban Gaming Simulations (UGSs) appeared in American universities in the early 1960s, following the successful applications of gaming simulations in military and financial fields, when urban structures were undergoing a severe social crises: racial riots, increase of crimes, birth of gangs of teenagers, urban decay. Like all gaming simulation techniques, UGSs can be defined as simulation of the effects of decisions made through assumed roles subjected to rules (a more or less balanced mix of role, simulation and game) where simulation concerns an urban model or, more in general, a land-use model. (Ardu P. and Cecchini A., 2003: 316) Even though , the diversity of using UGS in academia, including urban planning was underpinned, this review article focuses more on how to use UGS a Community Self - Planning Tools under the studies of urban planning. It is out of the scope of this review article to discuss in detail of how to design urban gaming simulation.

2. Why bother using Urban Gaming Simulation as a Community Self - Planning Tools?

Ardu P. and Cecchini A. mentioned that UGSs, in fact, are mainly urban planning training tools for planners and administrators and learning tools for students and researchers. (Ardu P. and Cecchini A., 2003: 316) In the same manner, in Duke's paper of "The M.E.T.R.O. - A Gaming Solution", it carried the idea of urban gaming simulation that could serve educational functions for many populations such as, planners, politicians and public administrators and social scientists. (Duke, 1968: Online) There is tremendous opportunity for utilizing UGS as a tools for researchers. Since, the original benefits of UGS is gaming simulation that may provide one or more advantages as research tools including: (1) ease of observation and data collection, (2) reproducibility, (3) lower cost, and (4) ability to study phenomenon where direct research is not ethically, politically, or socially acceptable. (McInish T., 1981: 186) Supported by Cecchini A. and Rizzi P. in their article " Is urban gaming simulation useful?" expressing that UGS models encapsulate the capacity to develop the apprehension and learning skills of decision makes on all scales by provoking the opening of the mind in a continuous search for improvement. (Cecchini A and Rizzi P., 2001: 519) Thus, UGS is ideally suited for deployment in community planning. Since, UGS has its advantages to be operated by community. This review article is confident to combine usage of GS in urban planning and to develop the new tool as a community - self planning tools.

Community - self planning in this review article means the process that could enable a specific community to take an active role and responsibility in planning process to look after their own community. In conventional community planning, or even in planning in general, problem that enormously raised from every scholar is participation in planning. Even when community planning operates from below, with local people participating in all the decisions, in most of the cases the decision on the planning itself is still not a local one. In most cases the decision on the allocation of community planning to a particular locality is made outside the local context, and does not necessarily stem from considerations of local needs. (Sadan E., 1997: Online) Participatory planning is a set of processes through which diverse groups and interests engage together in reaching for a consensus on a plan and its implementation. Participatory planning can be initiated by any of the parties and the forms it

will take and the timetables are likely to be negotiated and agreed amongst participants. The process is rooted in the recognition that society is pluralist and there are legitimate conflicts of interest that have to be addressed by the application of consensus- building methods. Participatory planning is culturally aware and sensitive to differences in power, and seeks to ensure that these do not pre-determine outcomes. The different parties need to exchange information to explore areas of common ground and compromise and to find ways of reducing the extent and intensity of disagreements. No party should lose out entirely. (ODPM, 2003: 12) However, utilizing UGS as a community - self planning tools is still questionable, thus this review article provides an example of new game developed for specific area to foster the ability of community self - planning in Yomjinda community.

3. Self - Planning Game (SPG) Practicing in Yomjinda community

The real paradigm shift in UGS lies in substituting the earlier objective of bureaucratic control with participatory impact assessment: in balancing strong and weak ideas: and in envisioning change, guidance, and direction. (Cecchini A. and Rizzi P., 2001: 515) In this part, this review article will introduce the newly developed game called Self - Planning Game (SPG) that is a prototype of a game to achieve the eventually goal of stimulating the situation in community - self planning tools. The idea of applying gaming simulation techniques to the context of community - self planning challenges the innovation of planning systems that attempt to move from the top - down planning to the bottom - up planning which characterized the evolution of community - based planning (still people need to plan their community with someone). SPG project is thus to work further in conditions that stimulate people to plan themselves their community.

Basically, Yomjinda community is an old community in Rayong province, Thailand, which wishes to conserve their community as a conservation community. Although, there are not all community members engaging in the group working on the conservation issue, Yomjinda community has a positive attitude towards participation in planning, namely they perfectly understood essential of the participation. The most obvious problem in the community is the communication among community members, such as communication problems in the community and seek for a strategy that benefits community as a whole. Then, the author's opinion is Yomjinda community has enough potential to plan their own community. The primary aim of initiative project is to promote community - self planning. Our focus is to increase the risk of cognitive process of planning on how to improve communication among community members to interact and contribute to the level of participation that expected for increasing.

SPG is designed on the conceptual approach basis of planning process covering: 1) defining problems, 2) analyzing the impact of problems, 3) scheming strategies and visions and 4) plotting the action plan, that are namely core of SPG to follow merging with the rules in game. The goal of the game is to compose one project with a concrete action plan for the community to follow according to their real problem with the planning process illustrated earlier. Several objectives were designed for using SPG in Yomjinda community which has been localized for community to construct understanding of how to

plan their community by themselves and to enhance the capacity of participatory communication at the end. Community planning mostly ended with a community plan. Whilst the process had community building benefits it also left community members and council staff exhausted. (Sue West S. and Raysmith H., 2007: 35) SPG offers the opportunity for the community to have a community plan (action plan) as an ended product in less exhausted way.

Simon (1969) broadened the notion of design by pointing out that everyone designs who devises courses of action aimed at changing existing situations into preferred ones. This endeavor is what he calls design-in-the-large (DIL). (Simon, H. A. ,1969: 488) Klabbers (2003) discussed based on Simon's views that although the related intellectual activities may be similar, processes of learning and knowledge construction while engaging in the two activities are different. Therefore, he distinguished between two levels of design: design-in-the-small (DIS), referring to simulation game design as such and design-in-the-large, referring to changing existing situations into preferred ones. (Klabbers, J.H.G., 2003:489) SPG is clearly DIL according to Klabbers's synthesis, the goal of the game is eventually have the plan that is expected to solve the spacial problem and change the current situation into the better ones.

Duke explained that the basis for learning through games will derive from two basic characteristics of games: 1) the game is an environment for self - instruction, permitting N-Dimensional entry (and, therefore, simultaneous multiple sensing from different perspectives in a safe environment), and conveying heuristics (general and structural learning) in a responsive environment; and 2) the iterative character of games permits enlarged perception and logical mental closure with each iteration permitting an emphasis on gestalt or overview, the establishment of context as perceived to be relevant to the player, and reality testing through formal critiques. (R.D. Duke, 1974) The design procedure and techniques of SPG was set based on the purpose to support the basic for learning through games. There are 2 techniques comprised in SPG which are 1) Photo elicitation and 2) Role Playing.

Designing an educationally valid simulation is far from easy. The designer must have sufficient knowledge and experience to be able to judge the effective level of realism and complexity to achieve the learning objectives accurately and cost effectively. This means that the simulation must not become too abstract and simplified, and that the designer must possess in - depth understanding and impartially when constructing the simulation. This may be problematic if empirical data are not available and designs are formulated based on assumptions. (Stainton A.J., Johnson J.E., and Borodzicz E.P., 2010:708) To avoid using erroneous data in designing game, SPG intended to include technique of "Photo elicitation" into the step of the game for the players to play.

Photo elicitation is based on the simple idea of inserting a photograph into a research interview. The parts of the brain that process visual information are evolutionarily older than the parts that process verbal information. Thus images evoke deeper elements of human consciousness than do words; exchanges based on words alone utilize less of the brain's capacity than do exchanges in which the brain is processing images as well as words. (Harper D.,2002: 15) The question of who should take the photos focused mainly on whether to use photographs taken or owned by participants or by the

researchers. (Epstein, I. and others, 2006: 4) In Epstein I. and others' work summarizes that they used photo elicitation interview (PEI) as a data collection technique that focused on photos taken by the researcher as an ice breaker activity to create a comfortable space for discussion and to open opportunities to involve children in different ways so as not to limit their responses. They expressed from their experience that using the PEI influenced their relationship with the children in a positive way. (Epstein, I. and others, 2006: 8) Therefore, to avoid the situation of using inaccurate data and to formulate an environment to welcome people to profound discussion, SPG designed to have photos taken by both researchers and participants for PEI. PEI was used in SPG in the first two phases of game: 1) defining problems, 2) analyzing the impact of problems.

Another technique of gaming simulation used in SPG is Role Playing. Role play is an experiential learning technique with learners acting out roles in case scenarios to provide targeted practice and feedback to train skills. It can be used to practice skills, explore sensitive issues, expose behaviors, and sensitize participants to other ideas, attitudes, and values, through putting themselves in situations where they have never experienced. It helps the development of understanding and exploration of domain specific knowledge. (Lan, C. H. and others, 2008: 356) Role playing can improve the effectiveness of learning when used as teaching aids. It helps in giving students a better understanding of the decision making environment. (Blank S. C., 1985: 60) SPG combined role playing technique subjected to the rules of the game that based on 4 steps of planning process focusing mainly for the players to learn these steps throughout the game and have action plan for project of their community as an ended product. For general gaming simulation games, within the game the players can be rational in the varying degrees that the structure permits. At the very least, they know how to behave, and they know the score. (E.L. Norton, 1958) Instead of having a winner or knowing the score, SPG's goal is to have a plan for everyone to win.

4. Implications for the Future of Urban Gaming Simulation in Planning

Gaming simulation has a future, as long as we connect it to new paradigms, new models, new tools, and new goals, or to new forms of planning. (Cecchini A. and Rizzi P., 2001: 507) Therefore, UGSs will have a great future, but only if we are able to rethink and revise to epistemological and political framework that enclose them and address the conditions they have to satisfy in order to be enclosed in such a framework. (Ardu P. and Cecchini A., 2003: 317) In one sense, then, SPG provides an opportunity for the community to improve their ability to interact with both among community members and from community to planners. On the other hand, SPG is an excellent tools to bridge the gap for communicating that prevents each member to participate in planning process. The hypothesis is that an effective community self - planning tools must enhance understanding (through the contents in game) and participation level of a structured community planning process (through the roles and rules in game). This review article gives brief results of using SPG in Yomjinda community that conducted with 21 players (community members) and 8 facilitators (researchers).

Firstly, the results from the case study shown that SPG could increase understanding of planning process of players. Players indicated the level of their understanding in every step of planning process from the post - test better than the score in pre - test. Especially, the first two steps that were designed to use the technique of PEI, which is convenience for players to communicate to each other. Please see the details in figure 2., from the percentage from the post - test, there is 25.2 percent of players increased in the highest level of understanding. 30 percent, 22.7 percent and 13.6 percent for step two, three and four, respectively.

Secondly, it found that SPG helped creating a space for local community to have an opportunity to work together, both of working among community members and working with the local authorities. By learning through play at each stage, as mentioned above, in each step of the game, there is a mechanism to promote and encourage the players to freely give opinions and discuss the results together on the basis of data obtained from all players. The players improved their confidences since they have obtained more knowledge and information from the game that is useful for decision making. These processes result in increasing of willingness to participate in the future of players. 27.5 percent of players added up to the opinion defined that they will surely participate in an activity related to any community planning process.

Thirdly, SPG brought the ended product as an action plan that can be developed for the future implementation. This assisted community to be able to construct the project that came from consensus agreement. In Yomjinda community, there were 5 plans presented at the beginning of the step three that is to scheme strategies and visions, then in the last step, plotting the action plan, players had profound discussion that finally came up with one agreement that all players worked together to specify the roles and responsibilities in each steps of working in the plan.

Figure 2 Compare shifting score from the lower to the higher level of understanding in step 1 (Author, 2013)



Figure 3 Compare shifting score from the lower to the higher level of understanding in step 2 (Author, 2013)

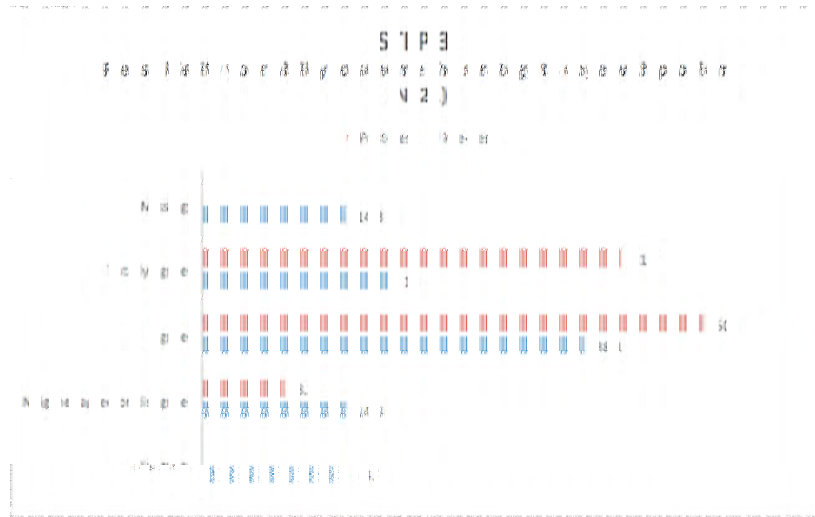


Figure 4 Compare shifting score from the lower to the higher level of understanding in step 3 (Author, 2013)



Figure 5 Compare shifting score from the lower to the higher level of understanding in step 4 (Author, 2013)

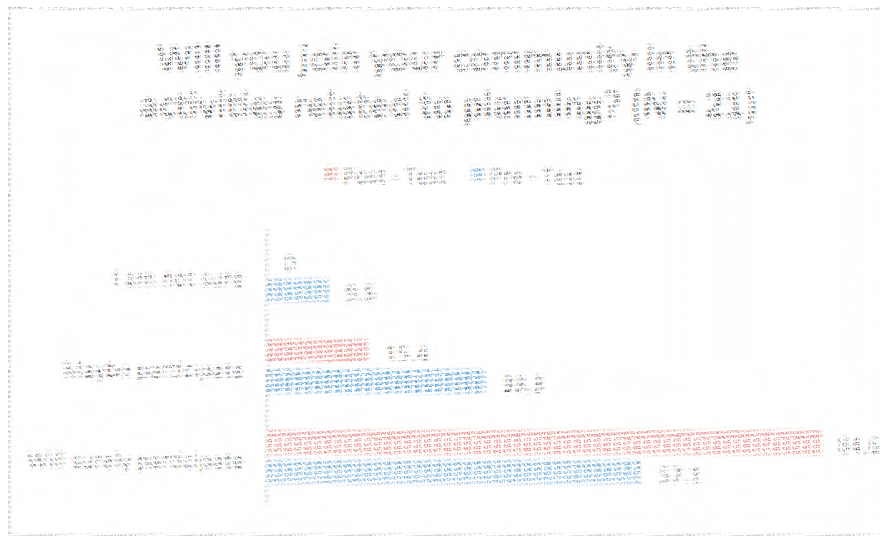


Figure 6 Increasing of trend of future participation (Author, 2013)

5. Conclusion

The main purpose of this paper is to examine the use of Urban Gaming Simulation (UGS), the utilization of UGS in planning and specifically, in community - self planning that is the new challenge in community planning. Then, to further illustrate the usefulness of UGS by showing an example game, SPG that was designed specifically to be used as community - self planning tools. Later discuss based on the implication of the future of UGS in planning. The final section gives a summary of this review article.

In general terms, what we found in this paper is the diversity of using UGS in academia, including urban planning. In addition, it provides an example of new game, called Self -Planning Game (SPG), developed for specific area to foster the ability of community self - planning in Yomjinda community by conducting a case study workshop. Firstly, this paper confirmed that SPG could increase the efficiency of community in developing their skill of community planning. By learning through the process of playing, the four steps, which were designed on the basis of the process of community planning are: 1) to identify problems in the community, 2) to analyze the impact of the problem orientations, 3) to scheme the strategies and vision, and 4) to plan an action plan with clear identification of roles and implementable responsibilities. Secondly, it found that SPG helped creating a space for local community to have an opportunity to work together, both of working among community members and working with the local authorities. By learning through play at each stage, as mentioned above, in each step of the game, there is a mechanism to promote and encourage the players to freely give opinions and discuss the results together on the basis of data obtained from all players. The players improved their confidences since they have obtained more knowledge and information from the game that is useful for decision making. These processes result in increasing of willingness to participate in the future of players. Thirdly, SPG brought the ended product as an action plan that can be developed for the future

implementation. This assisted community to be able to construct the project that came from consensus agreement.

From those results above, it could imply that the utilization of UGS as a community - self planning tools is an excellence challenge in the future of planning. Remarkably, it should be noted that UGS does not work alone, facilitators are the focal point. UGS, such as SPG in this paper is still delimited for facilitators who have much knowledge in community planning rather than those who have less knowledge and experience. Moreover, facilitators should consider to continuously work with the community since it is highly possible that community could not achieve the goal of the game in the first time or in typical situation that community would like to learn how to be a facilitators themselves. Hence, this study additionally suggests to schools of planning or/and planning institutions to persuade the new paradigm of planning that is to encourage community - self planning by producing UGS facilitators to support community.

References

- Ardu P. and Cecchini A. (2003). Gaming simulation and urban planning : a perspective. In : Camarda D. (ed.), Grassini L. (ed.). Local resources and global trades: Environments and agriculture in the Mediterranean region. Bari : CIHEAM, 2003. p. 315-322
- Blank S. C. (1985), Effectiveness Of Role Playing, Case Studies, and Simulation Games in Teaching Agricultural Economics. Western Journal of Agricultural Economics, 10(1): 55-62
- Cecchini A. and Rizzi P. (2001). Is urban gaming simulation useful?. Simulation and Gaming, 32(4): 507 - 521.
- Duke, R. D. (1966). The M.E.T.R.O. - A Gaming Solution. Lansing, MI: Tri - County Regional Planning Commission.
- Duke, R. D. (1974). Gaming, The Future's Language. Beverly Hills, CA: Sage.
- Epstein, I., Stevens, B., McKeever, P., & Baruchel, S. (2006). Photo elicitation interview (PEI): Using photos to elicit children's perspectives. International Journal of Qualitative Methods, 5(3), Article 1: 1 - 9.
- Harper D., (2002), Talking about pictures: A case for photo elicitation, Visual Studies 17 (1): 13-26.
- Klabbers, J.H.G. (2003). Simulation and gaming: introduction to the art and science of design. Simulation and Gaming, 34(4): 488 - 494.
- Klabbers J.H.G. (2009). The magic circle: Principles of Gaming and Simulation. (3rd edition) Rotterdam: Sense Publishers.
- Lan, C. H., Tseng, C. C., and Lai, K. R. (2008). Developing a negotiation-based intelligent tutoring system to support problem solving: A case study in role-play learning. Paper presented at the Eighth IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies. Cantabria, France: 356 - 360
- Long N.E. (1958) The Local community as an ecology of games, The American Journal of Sociology, vol. 64, Nov., 1958: 251 - 261.

- McInish T. (1981). Game Simulations as Economic Research Tools. *Journal of Experiential Learning and Simulation* 2, New York: Elsevier North Holland, Inc.,: 183-191.
- ODPM. (2003). *Participatory Planning for Sustainable Communities: International Experience in Mediation, Negotiation and Engagement in Making Plans*. London: Office of the Deputy Prime Minister.
- Rockler, M. J. (1978). *Applying simulation/gaming*. In O. Miton, *On college teaching: A guide to contemporary practices*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers
- Turocy T. L. and others, *Game Theory* [Online], 09 May 2013.
<http://www.cdam.lse.ac.uk/Reports/Files/cdam-2001-09.pdf>
- Sadan E. (1997), *Empowerment and Community Planning: Theory and Practice of People-Focused Social Solutions* [Online], Translated from Hebrew by Richard Flantz., 02 May 2013.
http://www.mpow.org/elisheva_sadan_empowerment_chapter4.pdf
- Simon, H. A. (1969). *The sciences of the artificial*. Boston: MIT Press. Cited in Klabbers, J.H.G. (2003). *Simulation and gaming: introduction to the art and science of design*. *Simulation and Gaming*, 34(4): 488 - 494.
- Stainton A.J., Johnson J.E., and Borodzicz E.P. (2010). Educational Validity of Business Gaming Simulation: A Research Methodology Framework. *Simulation & Gaming*, 41(5): 705-723.
- Sue W. S. and Raysmith H. (2007), *Planning Together*, Melbourne: Local Government Victoria.

ภาคผนวก จ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้ได้ทำผลจากโครงการคือการออกแบบเกมสถานการณ์จำลองเมืองที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ โดยได้นำไปใช้ในวันที่ 17 เมษายน 2556 และ วันที่ 27 เมษายน 2556 โดยมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรม 21 คน กับ ทีมงานของคณะวิจัย 6 คน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

เวลา

ขั้นตอนในเกม

วันที่ 1

ขั้นตอนที่ 1: การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

กฎและกติกา: ผู้เล่นและคณะผู้วิจัยจะต้องถ่ายภาพ เพื่อแสดงออกถึงข้อดีและข้อเสียของถนนยมจินดา

10:00 - 10:30 คณะผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย (PEI) ในการระบุปัญหา

10:30 - 12:00 คณะผู้วิจัยและผู้เล่นใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย (PEI) ร่วมกันเพื่อระบุปัญหาในถนนยมจินดา โดยแบ่งกลุ่มของภาพเป็น 1) ภาพที่แสดงข้อดีของชุมชน และ 2) ภาพที่แสดงข้อเสียของชุมชน จำนวน 50 ภาพ

วันที่ 2

ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา

กฎและกติกา: ผู้เล่นสามารถวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหาที่อาจเป็นที่มาของปัญหาอื่นๆ และสร้างแผนภูมิความสำคัญของปัญหาได้

10:00 - 10:10 คณะผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา

เวลา	ขั้นตอนในเกม
10:10 - 10:30	- แบ่งผู้เล่นออกเป็นกลุ่มสี่ฟ้า และ กลุ่มสี่ส้ม (5 นาที) - แจกภาพที่ถ่ายได้จากการสัมภาษณ์ผ่านภาพถ่าย 50 ภาพให้แต่ละกลุ่ม แต่ละกลุ่มเขียนบรรยายข้อดีและข้อเสียโดยให้หาเหตุผลว่าดีเพราะอะไร เสียเพราะอะไร พร้อมทั้งบอกผลกระทบของปัญหานั้นๆ เขียนลงบนกระดาษ Post - it กำกับไว้บนรูปภาพ ทั้ง 50 ภาพ (10 นาที) - กลุ่มสี่ชมพูและกลุ่มสี่ส้มสลับกลุ่มกัน เพื่อทำความเข้าใจของปัญหาของอีกกลุ่มหนึ่ง พร้อมทั้งสามารถเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดของอีกกลุ่มได้ด้วย (5 นาที)
10:30 - 11:00	- ทั้งสองกลุ่มวนกลับกลุ่มของตนเอง ปรับเปลี่ยนและวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มตนเองอีกครั้ง แล้วเลือกปัญหาที่กลุ่มคิดว่ามีความสำคัญออกมา 10 ปัญหา แล้วจัดลำดับความสำคัญให้เหลือ 5 ปัญหาที่กลุ่มของตนคิดว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนและชุมชนควรแก้ไขมากที่สุด (15 นาที) - แต่ละกลุ่มทำการนำเสนอ 5 ปัญหาหลักของกลุ่มของตน กลุ่มละ 5 นาที (15 นาที)
11:00 - 11:30	- วิทยากรกระบวนการช่วยนำปัญหาจาก 2 กลุ่มมาเชื่อมโยงกันและรวมกันเป็นประเด็นปัญหาร่วมกันของทั้งชุมชน (15 นาที) - ผู้เล่นทุกคนเรียงลำดับประเด็นปัญหาร่วมกันและเลือกปัญหาเร่งด่วนและชุมชนควรแก้ไขมากที่สุดปัญหาเดียว (15 นาที)
ขั้นตอนที่ 3: การวางแผนทางในการปัญหา	
กฎและกติกา: ผู้เล่นทุกคนร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชนของตน	
11:30 - 12:00	- ผู้เล่นทุกคนปรึกษารื้อและช่วยกันเสนอยุทธศาสตร์การวางแผนชุมชน (20 นาที) - ตัวแทนชุมชนนำเสนอสรุปเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์การวางแผนอนุรักษ์ชุมชน (10 นาที)
12:00 - 13:00	พักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
ขั้นตอนที่ 4: การวางแผนปฏิบัติงาน	

เวลา	ขั้นตอนในเกม
กฎและกติกา: ผู้เล่นทุกคนสวมบทบาทที่กำหนดให้แล้วนำเสนอโครงการและแผนปฏิบัติงานบทบาทที่ได้รับ	
13:00 - 13:30	1. การแจกบทบาทและ อธิบายกฎการเล่นเกมส์สวมบทบาท(5 นาที) 2. อธิบายโครงสร้างการนำเสนอโครงการและแผนปฏิบัติงานอย่างง่าย (5 นาที) 3. แต่ละบทบาททำความเข้าใจ และเสนอแนวทางโครงการอนุรักษ์พื้นที่ในชุมชน (20 นาที)
13:30 - 14:00	1. ผู้เล่นแต่ละบทบาทนำเสนอโครงการของตน โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้ที่เสนอท้ายสุด (30 นาที)
14:00 - 14:30	1. คณะผู้วิจัยทำการสรุปโครงการที่เป็นฉันทามติและสรุปหลังกิจกรรม (Debriefing) 2. คำถามและคำตอบหลังกิจกรรม

การใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นเป็นการทดลองใช้ SPG เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเกม โดยมีสมมติฐานคือ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาของเกม และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองนั้นจะสามารถเรียนรู้ผ่านบทบาทและกฎกติกาของเกม การรายงานผลนี้แสดงผลบนพื้นฐานของการทดสอบกับชุมชนยมนจินดา โดยมีผู้เล่นจำนวน 21 คน (สมาชิกชุมชน) และ 8 วิทยากรกระบวนการ (คณะผู้วิจัย)

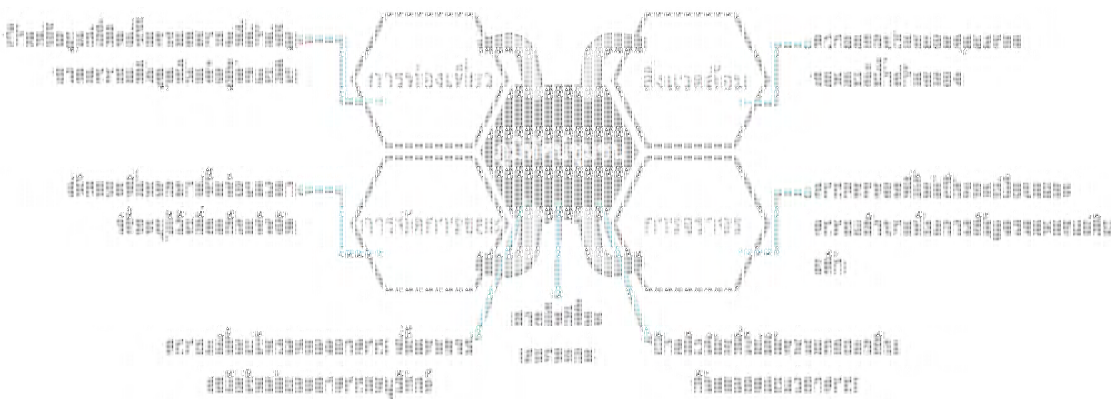
ขั้นตอนที่ 1: การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 1 พบว่า การพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างผู้เล่นและผู้เล่น หรือผู้เล่นและวิทยากรกระบวนการนั้นเป็นไปอย่างง่าย สะดวกและรวดเร็ว การผิดพลาดในการสื่อสารมีน้อยมาก ในบางกลุ่มไม่พบเลย ผู้เล่นมีความเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมมากกว่าการอธิบายในห้องประชุม ผลจากขั้นตอนที่ 1 คือ ผู้เล่นเก็บข้อมูลเป็นภาพถ่ายได้ทั้งหมด 50 ภาพ เป็นภาพที่แสดงออกถึงข้อดีของชุมชนยมนจินดา เช่น ภาพอาคาร องค์ประกอบของอาคารที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ มุมสบายสะอาดตาที่เป็นพื้นที่เพื่อการสันถนาการของชุมชน ฯลฯ รวมทั้งหมด 20 ภาพ และภาพที่แสดงออกถึงข้อเสียของชุมชนยมนจินดา เช่น อาคารที่ควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากมีความทรุดโทรม พื้นที่สาธารณะที่รกร้างและไม่ได้ทำความสะอาด สายไฟในชุมชนที่เกะกะแล้วเป็นอันตราย ฯลฯ รวมทั้งหมด 30 ภาพ

ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 2 พบว่า ผู้เล่นทั้ง 2 กลุ่มสามารถสรุปรายการของปัญหาที่คัดเลือกจากขั้นตอนที่ 1 ได้กลุ่มละ 10 รายการ ดังแสดงในภาพที่ 7 ผู้เล่นสามารถจำแนกและจัดกลุ่มของปัญหาแยกแยะกลุ่มของปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันได้หลังจากการวิเคราะห์ปัญหา และมีความเข้าใจตามจุดประสงค์ของเกมในขั้นตอนนี้ที่ต้องการให้ผู้เล่นเรียนรู้ถึงความแตกต่างของการให้ความสำคัญของปัญหาของคนในชุมชน ในช่วงท้ายของขั้นตอนนี้ผู้เล่นทุกคนได้ทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกันจนเหลือเพียง 5 ลำดับและเลือกเพียง 1 ลำดับที่ชุมชนลงมติเห็นว่า เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการจัดการและแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นั่นคือปัญหาภูมิทัศน์ของชุมชน

ในระหว่างการสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกันกับปัญหาต่างๆ ก่อนที่ผู้เล่นจะเลือกปัญหาภูมิทัศน์ชุมชน มาเป็นปัญหาหลักในการวางแผนชุมชนต่อไปนั้น ผู้เล่นเรียนรู้ระหว่างการอภิปรายร่วมกันและเกิดความเข้าใจ ในความสัมพันธ์ของปัญหาทั้งหมดว่า ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น โดยปัญหาเช่น ปัญหาความสกปรกของแม่น้ำลำคลอง ปัญหาการจัดการขยะ ฯลฯ ส่งผลกระทบเพิ่มเติมไปยัง ปัญหาภูมิทัศน์ชุมชนด้วย วิทยากรกระบวนการร่วมกับผู้เล่นได้ทำการสรุปประเด็นปัญหาต่างๆได้ดังแสดงใน ภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของปัญหาหลังจากการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3: การวางแผนทางในการแก้ไขปัญหา

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 3 พบว่าผู้เล่น สามารถหาความเชื่อมโยงของปัญหาได้จากการอภิปรายร่วมกัน ดังนั้นผู้เล่นจึงลงความเห็นว่าปัญหาภูมิทัศน์ ชุมชน ปัญหาของการจัดการขยะ และปัญหาของสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงกันได้ภายใต้วิสัยทัศน์ของ ปัญหาการพัฒนาหน้าบ้านน่ามอง จากนั้นผู้เล่นได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันคร่าวๆดังแสดงใน ตาราง 1 ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนในเรื่องของกฎกติกาที่น้อยที่สุด แต่เป็นขั้นตอนที่ผู้เล่น

แสดงออกให้เห็นว่ามีความซับซ้อนในเรื่องของการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สุด ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้เล่นต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มวิทยากรกระบวนการอยู่บ่อยครั้ง และวิทยากรหลักต้องทำการช่วยสรุปประเด็นทั้งหมดอยู่มาก

ตาราง 1 แสดงแนวทางการแก้ปัญหาที่กำหนดโดยชุมชน

ปัญหา	แนวทางการแก้ปัญหา
1. หนีบ้านน้ามอง - ขยะในบ้าน - ปรับหน้าบ้าน (ภูมิทัศน์) - ต้นไม้หน้าบ้าน	- ประชาสัมพันธ์ - ใบปลิว - เสี่ยงตามสาย - แยกประเภทผู้ใช้/ผู้เก็บ
2. ป้ายข้อมูล - ชัดเจน เพียงพอ	- ป้ายบังแดด - มีแล้วแต่ไม่มีการจัด(จัดแปลน)ให้ได้แนวคิดระยอง
3. การจราจร	- กลอนป้ายข้อมูล (ความโดดเด่น / ข้อมูลของดี) - ปรับปรุง เพิ่มเติม - ป้ายจราจร - วินัยจราจร

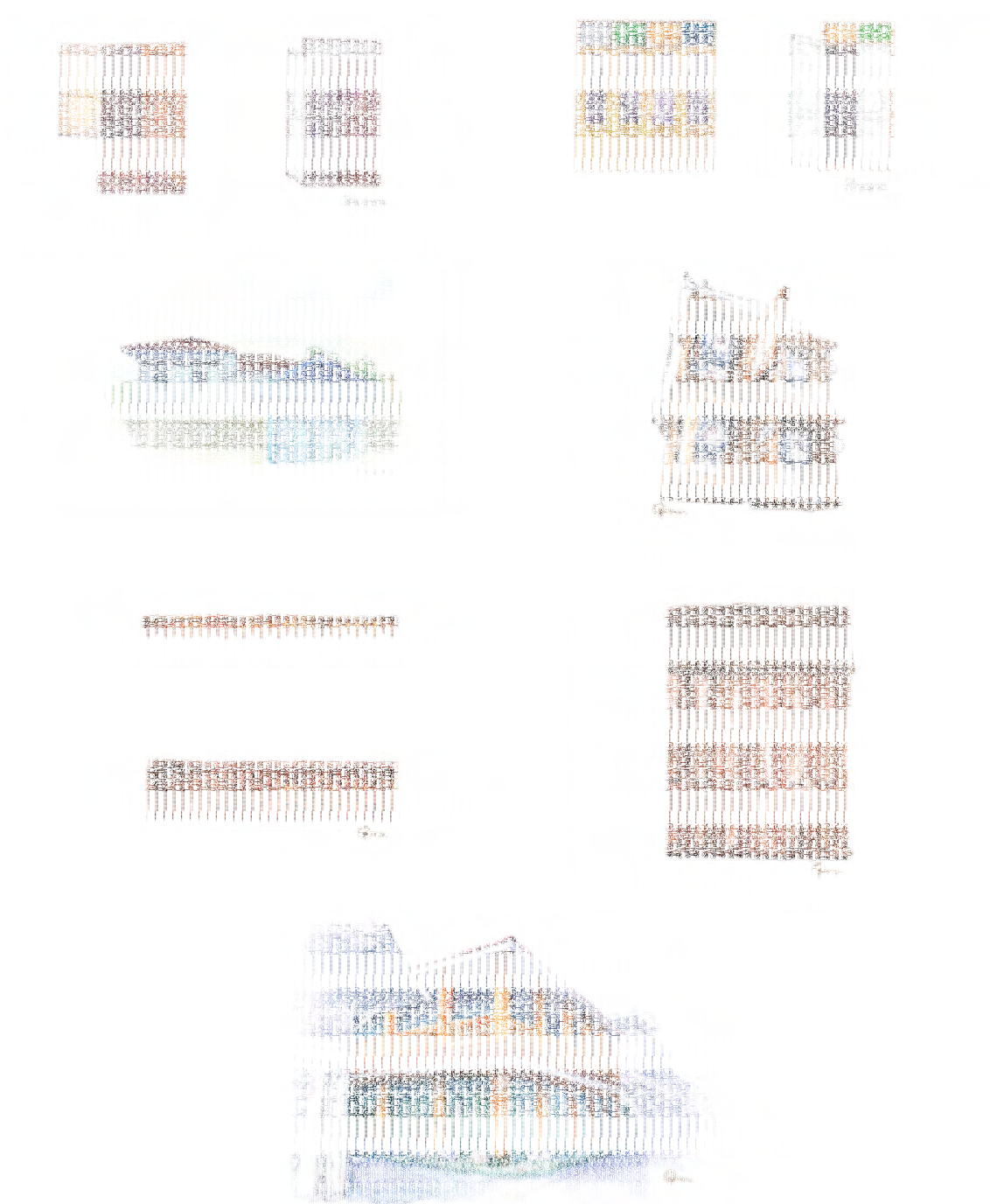
ขั้นตอนที่ 4: การวางแผนปฏิบัติงาน

ผลของการใช้เกมในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในขั้นตอนที่ 4 พบว่าผู้เล่นสามารถวางแผนปฏิบัติการได้ด้วยตนเอง โดยต้องการความช่วยเหลือจากทีมวิทยากรบรรยายบ้างในบางกลุ่มบทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักวิชาการ ซึ่งแม้ว่าผู้เล่นนั้นจะทำงานจริงในส่วนของการเป็นคณะกรรมการของชุมชน และมีความคุ้นเคยกับงานพัฒนาชุมชนของตนเป็นอย่างดี แต่ในการวางแผนและเสนอโครงการนั้น ผู้เล่นก็ยังมีความสับสนในการวางแผนอยู่ หลังจากวิทยากรบรรยายเข้าไปช่วยอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนปฏิบัติแล้ว ผู้เล่นมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ความสับสนลดลง และสามารถทำการวางแผนผ่านกระบวนการของการเล่นเกมได้ แต่ละกลุ่มบทบาททำการนำเสนอโครงการของกลุ่มตน ผู้เล่นทุกคนมีการเสนอความคิดเห็นในการเสนอโครงการการแก้ไข/พัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ของชุมชนยมนจินดาเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อโครงการทั้งหมด ในขั้นตอนนี้ผู้เล่นทั้ง 5 บทบาท (ไม่รวมบทบาทของนายกเทศมนตรี) ได้ทำการเสนอโครงการ 5 โครงการ

หลังสิ้นสุดกระบวนการของการเล่นเกมแล้ว ทีมวิทยากรบรรยายได้ทำการสรุปหลังกิจกรรม (Debriefing) ในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นเมื่อชุมชนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆแล้วนั้น ชุมชนร่วมกันที่จะอภิปรายหาข้อสรุปของการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ซึ่งชุมชนพิจารณาว่า ในขั้นต้นของการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์ชุมชนนั้น ชุมชน

ควรที่จะทำการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกันก่อน ชุมชนเล็งเห็นว่าอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาชุมชนนั้นยังคงอยู่ที่ความเข้าใจของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์ ทางคณะวิจัยและชุมชนจึงร่วมกันเพื่อคิดหาแนวทางการประชาสัมพันธ์ความควรค่าแก่การอนุรักษ์ของชุมชนยมนา โดยเริ่มต้นที่การจัดทำไปรษณียบัตรที่มีภาพขององค์ประกอบในชุมชนที่แสดงออกถึงความเป็นชาวยมนาที่ควรอนุรักษ์ และมีการวางแผนในการจัดทำเพื่อการค้าต่อไป

การจัดทำไปรษณียบัตรนั้นนอกจากชุมชนจะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนในยมนานั้นเกิดความตระหนักและตื่นตัวในเรื่องของการอนุรักษ์แล้วนั้น ยังมีประโยชน์ในการท่องเที่ยวซึ่งสามารถเน้นลักษณะที่เป็นจุดสนใจของชุมชนยมนาให้กับท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในลำดับต่อไปอีกด้วย ในการจัดทำนั้นชุมชนได้เสนอความคิดว่าจะดำเนินการสอบถามผู้ประกอบการร้านค้าในถนนยมนาเพื่อขอความร่วมมือในการจัดวางสินค้าชุดไปรษณียบัตรนี้ไว้ที่ร้านของตน



ภาพที่ 2 แสดงไปรษณียบัตรจัดทำขึ้นหลังการเข้าร่วมห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ภาคผนวก ฉ

เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 1 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทบทวนรูปแบบและโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในการสร้างเมืองและชุมชนโดยผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น	ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสาร บทความต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือกันของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองและชุมชน	รูปแบบและโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองและชุมชนในประเทศไทยนั้นมักเป็นการเคลื่อนไหวในระยะสั้นซึ่งแสดงออกมาได้รูปแบบของการเรียกร้องผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาระยะสั้น ตรงกันข้ามกับโครงสร้างการร่วมมือของภาคประชาชนในประเทศญี่ปุ่นที่เป็นการเคลื่อนไหวในระยะยาวในรูปแบบของการทำงานเป็นเครือข่ายที่ผสมผสานการทำงานระหว่างทุกภาคภาควิธีมุ่งผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาในระยะยาว

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 2 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการสร้างเมืองและชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชนในประเทศไทย	กำหนดพื้นที่ศึกษา นัดประชุมปรึกษาหารือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนประชาชนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และเพื่อศึกษาบริบทโดยรวมของพื้นที่ศึกษา ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงของทั้งสามพื้นที่ศึกษา	การดำเนินงานและการพัฒนาเมืองของหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชนในประเทศไทยยังประสบปัญหาและอุปสรรคของการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ตัวแทนของกลุ่มประชาชนจะเป็นกุญแจสำคัญในการลดช่องว่างนี้ลงได้ ประกอบกับปัญหาทางด้านความเหมาะสมทางด้านเวลาของกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือ ซึ่งมีถูกกำหนดให้เกิดขึ้นในเวลาราชการแต่ตรงกับเวลาการทำงานของทางภาคประชาชน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 3 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
ข้อที่ 3 เพื่อสำรวจทัศนคติการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มต่างๆต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนในการสร้าง	ทำการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจทัศนคติ	ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ (เพศ, อายุ, รายได้) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง (การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่น) และทัศนคติของประชาชน (ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 3 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
เมืองและชุมชน		ทัศนคติต่อการพัฒนาเมือง, ทัศนคติต่อบทบาทของภาคประชาชน) มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างมีระดับ นัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 4 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาวิธีการสนับสนุนการสร้างพื้นที่ให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการสร้างเมืองและชุมชนตามความต้องการของประชาชนร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ทำการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้แบบสังเกต ผนวกกับให้ประชาชนถ่ายภาพที่ประทับใจในชุมชน เพื่อนำมาพูดคุยหาประเด็นปัญหา หรือความโดดเด่นของพื้นที่ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยใช้แบบสอบถามประเมินผลก่อนการทดสอบเกมสถานการณ์จำลอง ให้ประชาชนเล่นเกมสวมบทบาทเพื่อจำลองสถานการณ์แก้ไขปัญหาในชุมชน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยใช้แบบสอบถามประเมินผลหลังการทดสอบเกมสถานการณ์จำลอง	การสร้างห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคต่างๆผนวกกับการใช้เกมสถานการณ์จำลองเมืองสามารถสร้างโอกาสเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนสามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการวางแผนชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น ประกอบกับการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคในการเสนอข้อคิดเห็นในกระบวนการวางแผนนั้นมีน้อย จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมนั้นมากขึ้น และผลของการวางแผนนั้นเป็นที่พึงพอใจตามความต้องการของชุมชน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 5 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
ข้อที่ 5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการทำงานร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชน	อภิปราย สรุปแนวทางการแก้ปัญหาและตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล	การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนควรมีการสร้างโครงสร้างของความร่วมมืออย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นมีการจัดชุมชนกลุ่มย่อย อีกทั้งรวมภาคีของที่ปรึกษาในโครงสร้างของความร่วมมือ ที่ปรึกษาหมายรวมถึงนักวิจัย คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ 5 กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมตามแผนและดำเนินงานจริง	ผลที่ได้รับ
		ตลอดจนผู้มีจิตอาสาทางด้านวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมที่จะพิจารณาการสร้างกลไกของกระบวนการวางแผนเมืองและชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนโดยการใช้การสื่อสารผ่านเกมจำลองสถานการณ์เมืองในห้องปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม